

REPUBLIKA SRBIJA
NARODNA SKUPŠTINA
DRUGA SEDNICA
PRVOG REDOVNOG ZASEDANJA

Treći dan rada

28. mart 2018. godine

(Sednica je počela u 10.10 časova. Predsedava Vladimir Marinković, potpredsednik Narodne skupštine.)

*

*

*

PREDSEDAVAJUĆI: Dobar dan, poštovane dame i gospodo narodni poslanici. Nastavljamo rad Druge sednice Prvog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2018. godini.

Na osnovu službene evidencije o prisutnosti narodnih poslanika konstatujem da sednici prisustvuje 58 narodnih poslanika.

Radi utvrđivanja broja narodnih poslanika prisutnih u sali, molim narodne poslanike da ubace svoje identifikacione kartice u poslaničke jedinice elektronskog sistema za glasanje.

Konstatujem da je primenom elektronskog sistema za glasanje utvrđeno da je u sali prisutno 85 narodnih poslanika, odnosno da su prisutna najmanje 84 narodna poslanika i da postoje uslovi za rad Narodne skupštine.

Obaveštavam vas da su sprečeni da sednici prisustvuju sledeći narodni poslanici: dr Ivan Bauer, dr Milorad Mijatović i mr Ivan Kostić.

Prelazimo na tačke 1–5. dnevnog reda (nastavak zajedničkog načelnog pretresa):

– PREDLOG ZAKONA O NACIONALNOM OKVIRU
KVALIFIKACIJA REPUBLIKE SRBIJE,

– PREDLOG ZAKONA O UDŽBENICIMA,

– PREDLOG ZAKONA O PROSVETNOJ INSPEKCIJI,

– PREDLOG ZAKONA O ELEKTRONSKOJ UPRAVI,

– PREDLOG ZAKONA O NACIONALNOJ INFRASTRUKTURI
GEOPROSTORNIH PODATAKA.

Nastavljamo raspravu po redosledu narodnih poslanika prema prijavama za reč.

Reč ima prvi na spisku, Muamer Zukorlić.

Izvolite.

MUAMER ZUKORLIĆ: Dame i gospodo, poštovani prisutni, osvrnuću se na tri predložena zakona iz oblasti obrazovanja i naglasiti da su ovi predlozi rezultat stvarne potrebe kao i rezultat nužnosti usklađivanja naših standarda s evropskim standardima, ali pre svega zbog sopstvenih potreba. Tako da te dve činjenice nas navode na odluku da narodni poslanici Stranke pravde i pomirenja u danu za glasanje podrže ove ponuđene zakone. Dakle, zakoni su posledica potrebe. Van svake sumnje, oni će otkloniti izvesne smetnje s kojima smo se dosad suočavali po pitanju primene krovnih prosvetnih zakona.

Vezano za nacionalni okvir kvalifikacija, ovim zakonom ostvariće se pretpostavke da se ono što je predviđeno krovnim zakonom primeni efikasno u praksi.

Što se tiče zakona o prosvetnoj inspekciji, smatram veoma bitnim, pa čak i nužnim, da što pre dobijemo ovaj zakon kako bi se rešili nagomilani problemi vezani za broj prosvetnih inspektora kao i za potrebu efikasnog i uspešnog sprovođenja inspeksijskog nadzora na svim nivoima odgoja i obrazovanja; dakle da budemo u prilici da to realizujemo.

Inspeksijski nadzor, odnosno nadzor prosvetne inspekcije jedan je od ključnih faktora i neminovnih poluga kako bi se pojedine anomalije koje nam se gomilaju u prosvetnom sistemu počele što pre otklanjati. Ne znam kakva je situacija ovde u Beogradu, ali u unutrašnjosti Srbije, posebno na prostoru Sandžaka, imamo izvesnu koncentraciju raznih propusta u organizaciji škola, pojavu zloupotrebe položaja od strane pojedinih direktora, pojavu sprege između pojedinih direktora i pojedinih centara moći, uključujući faktore kriminala. Dakle, to su učestale pojave u Novom Pazaru i drugim gradovima Sandžaka. Inspeksijski nadzor nije jedini ali je vrlo bitan faktor kako bi se ove pojave suzbile i u mogućoj meri eliminisale.

Što se tiče zakona o udžbenicima, on predstavlja jedan veoma važan iskorak i otklonio je izvesne negativne pojave koje smo uočili u iskustvu primene prethodnog zakona, o čemu je već bilo reči, posebno kada su u pitanju tzv. niskotiražni udžbenici, kao i mogućnost primene udžbenika u obrazovanju nacionalnih zajednica.

Ne bih se ustezao da pomenem već pominjanu pojavu teških torbi za učenike nižih razreda. Ovo pitanje je više puta tretirano – doduše, ovo pitanje je ponekad i izvirgavano ironiji – ali ovo pitanje je pitanje zaštite deteta. Ne može dete iz prvog razreda nositi torbu od sedam i devet kilograma. Dakle, to je pitanje od koga ne možemo pobeći, s kojim se moramo suočiti. Ono nije direktno vezano za ovaj zakon, ali jeste za primenu ovog zakona i moramo naći načina kako da ažuriramo učitelje i nastavnike, da uredimo mogućnost korišćenja udžbenika i zaštitimo decu od ove pojave.

U svakom slučaju, treba što pre doneti ove zakone kako bismo bili u prilici da se u celokupnom odgojno-prosvetnom sistemu suočimo sa suštinskim

problemima, problemima vaspitanja i obrazovanja, problemima koji nas ometaju da sistem obrazovanja bude glavni faktor jedne celokupne mentalne obnove nacije, koja nam je potrebna posle četrdeset godina vladavine komunizma i tridesetak godina ovoga haosa koji smo imali devedesetih. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Jovan Jovanović.

Gospodin Jovanović je odustao.

Sledeći na spisku je dr Muamer Bačevac.

Izvolite.

MUAMER BAČEVAC: Uvažene kolegice i kolege, uvaženi građani Republike Srbije, uvaženi ministri i gosti, želim da kažem da je danas naša škola pred velikim izazovom. Taj izazov nalazi se, pre svega, van škole, ne u samoj školi. Mi smo danas svedoci uspostavljanja i rasta jednog novog sistema, digitalnog sistema, koji neprestano raste, neprestano se širi i veliki je konkurent današnjem obliku škole. Podsetiću vas da se danas obistinjuje velika teorija Lava Vigotskog o psihičkom razvoju čovečanstva, koji je lepo rekao da ljudska psiha, odnosno psihički razvoj doživi pomak onda kada se uvedu nova oruđa u procesima saznanja. Gospodo, to se desilo u situaciji iznalaska štamparije, kada su ljudi veoma lako proširivali svoje knjige i umnožavali ih. To se dešava i danas kada digitalni svet raste velikom brzinom, šireći podatke i informacije.

Škola u današnjem obliku ne može biti takmac takvom jednom sistemu, koji neprestano raste i umnožava se. Ali može li se škola suprotstaviti ovom sistemu? Može. Koje su prednosti škole koje treba forsirati u reformama, a ova vlada, s ovim ministarstvom, započela je ozbiljnu reformu školstva u Srbiji? Koje su šanse na koje treba da obratite pažnju, gospodine ministre?

Prva šansa je razlika između podatka i znanja. Naš se učitelj ne može opskrbiti s toliko informacija i podataka da konkuriše jednoj elektronskoj bazi podataka. To je nemoguće. Naši učitelji i nastavnici bi ispali smešni u toj situaciji. Ali šta se može? Može se forsirati znanje, a znanje je jedan smisleni sistem u kojem ti podaci dobijaju nekakav značaj i smisao. Najbolji primer vam je Mendeljejevljev sistem hemijskih elemenata, gde je kroz jedan znanstveni sistem prikazana kompletna hemija, kompletni osnovi hemije su dati kroz ovaj sistem znanja. To treba forsirati, takav pristup i takav gotov proizvod treba nastavnicima da prezentuju našoj deci ako želimo pomaka, a pomaka mora biti.

Druga stvar koja daje prednost školi, gospodo – škola mora biti mesto punokrvnog života svakog našeg đaka i svakog našeg deteta. Naša deca su, i pored silnih mreža, interneta i veza, alijenirana, otuđena, sama, nesigurna, blago depresivna. Škola mora biti mesto njihove socijalizacije, njihovog susreta sa drugim, njihovog razgovora sa drugim, njihovog odrastanja.

To su, gospodo, prednosti škole koje moramo forsirati. Kao nijedan drugi sistem u državi, u modernom sistemu, modernom aparatu države mi ne možemo naći u obrazovanju optimalan model, to je nemoguće. Mi ne znamo kakve će

potrebe biti za dvadeset godina, šta će istorija, kultura, ekonomija tražiti u tom trenutku, pa još dodatno obrazovati nastavnike, treba nam još od pet do deset godina za taj profil.

Šta mi možemo, teško je reći, ali uzmimo model malih razvijenih država naše veličine, koje danas postižu najznačajnije napretke u znanju: Finske, Danske, Norveške, Španije, Koreje – oni su se opredelili za fleksibilnu školu, za fleksibilno obrazovanje. Kod njih ne postoji predmetni sistem, ne postoje časovi, klasični. Oni su se opredelili za pridavanje velike uloge i inicijative nastavniku, i to je jedina šansa. Oni nemaju predmet, oni to formiraju u obliku tematskih modula, problemskih modula i na taj način stalno moduliraju, inoviraju, stalno unapređuju čas.

Mi ovde pričamo o nečemu što su smernice kojima moramo usmeriti našu školu. Ono što je bitno i ono što vam ja upravo pričam je jedini model napretka u koji možemo postaviti naše obrazovanje. Naše školstvo to može i naši nastavnici su kadri da to učine.

Takođe je bitno reći da ne možemo suprotstaviti ovo što sam ja rekao onome što smo juče čuli. Fiksirani udžbenici, koji su dati jednom zasvagda, koje piše jedan čovek, izdaje jedan izdavač – pa to je suludo! Juče je, sinoć, gospodo, otkriven novi organ u jednom američkom istraživačkom centru. Novi organ, koji se zove intersticijum, nađen je posmatranjem uživo. Nema anatomije seciranjem, *post mortem*, nego je uživo nađen sinoć. Kad bi to bilo u tom udžbeniku objavljeno? Za dvadeset godina!

Jeste prednost, ministre, ono što ste rekli. Elektronski udžbenik je teško napraviti, ali on je najjeftiniji. Besplatno je širenje, jednim klikom „apdejtujete“. To je prednost. Ne „apdejtujete“ nego „daunlodujete“. To je još veća prednost. Svakodnevno ažuriranje. To je najbitnija stvar, gospodo.

Ja sam svoj supspecijalistički ispit prošle godine spremao iz najmodernijeg Braunvaldovog udžbenika iz 2015. godine. On je danas već zastareo i suludo je da ja kupujem tu knjigu uopšte; ja već ulazim u naučna istraživanja i preporuke. To treba da naučimo našu decu. To je jedini smer.

Veoma sam zadovoljan vašim radom u ovoj teškoj situaciji, sa manjkom para. Vi zaista dajete nove mogućnosti. Ulazimo u reforme prvog i petog razreda osnovne škole, zaokružićete nešto. Ovi zakoni su briljantni, prava mera evropskih zakona, nešto što će dati šansu našoj deci da uđu u takmičenje s detetom iz Masačusetsa ili s detetom na Kamčatki.

Šta je važno? Kao predstavnik bošnjačkog naroda ovde želim da kažem da ste vi zaista pokazali napor, i ja ću to pohvaliti, da se iznađu rešenja za neke termine koji su osnovne odrednice za posebnosti bošnjačkog naroda. Potpisali ste memorandum sa Zavodom za izdavanje udžbenika, sa Bošnjačkim nacionalnim vijećem i to će produkovati nove udžbenike. Drago mi je što je vaše ministarstvo na nivou zadatka, što nije uskogrudno, što je isto prema svim građanima ove države.

Sinoć smo čuli da se neki nacionalisti pozivaju na Danila Kiša. To je apsurd. Pa, ono što priča Boško Obradović, to je Kiš nazvao banalnom ideologijom, ideologijom banalnosti i kiča. Ceo svoj život i radni vek on je posvetio borbi protiv tih uskonacionalnih interesa protiv čovekoljublja, protiv posebnosti svakog čoveka, jedinke.

Ono što želim da kažem jeste, a to je možda nesrećna okolnost, da mi težimo jednosmennom radu u Beogradu, što je najbolji model za prenošenje znanja, znači rad, vanškolske, vannastavne aktivnosti su najbitnije, u fokusu i za njih treba dati mnogo vremena. Gospodo, deca u Novom Pazaru idu u tri smene u škole. Mi rešavamo taj problem. Škole imaju do 1.900 đaka, što je apsolutni rekord i to je dobra stvar; mi se tome radujemo, to je rasadnik budućeg napretka Srbije. Molim vas, vi ste pokazali zaista i volju i želju i mi smo napravili u prošlom mandatu (naravno, naša koalicija, u kojoj je i SNS u Novom Pazaru) tri škole, lepe škole, renovirali jednu, udvostručili, renovirali sve škole, ali još imamo taj tekući problem.

Zahvaljujem vam se na inicijativi koju ste u Novom Pazaru izrazili, da ćete uz pomoć evropskih fondova pokušati da obezbedite određenu svotu za izgradnju još jedne škole i obdaništa. Nažalost, ta vaša inicijativa je u Novom Pazaru interpretirana jako pogrešno; predstavnici opozicije ističu da vi u budžetu trenutno imate šest miliona evra za tu upotrebu. Gospodo, šest miliona evra je dovoljno za pet škola. Ali želim da ovde, zbog javnosti i građana, potvrdimo vašu inicijativu i kažemo na koji način ćete vi nama pomoći, da je to preko evropskih fondova, da ćete vi uz našu pomoć – a Grad Novi Pazar je uspeo da nađe parcelu i pripremi idejno rešenje – uspeti da ove svote novca dobavite i da to ne postoji fiksno, trenutno, u vašem budžetu.

Podsetiću da je po Krivičnom zakoniku, po članu 344, kažnjivo iznošenje određenih stvari kojima se manipuliše i prenose lažne vesti i da je takva stvar kažnjiva do tri godine.

Na kraju, želim da vam zahvalim na jednom dobrom pristupu i da podržim ispred svoje Socijaldemokratske partije, jer ovakav set zakona... Naravno, prosvetna inspekcija je jako bitna. Možda najbitniji deo ovih zakona jesu one mere protiv korupcije, koje su praktično u svakom članu involvirane. Posebno vas molim da i vi kao ministar, koji zaista pokazuje jednu želju, altruizam da dokine korupciju, s kojom ćemo imati borbu tokom celog našeg života, da pazimo na ove stvari, jer konkurencija produkuje, daje najbolje produkte, ali uvek je tu blizu i korupcija i o tome moramo voditi računa.

Naš lider, gospodin Rasim Ljajić, veliki je pobornik reforme u školstvu. Mi imamo u okviru SDPS-a jednu celu strategiju, platformu; to se vidi kroz rad ministarstava kojima rukovodi gospodin Ljajić, koja uvek unaprede određenu stvar i uvek daju novi input, novi način objašnjavanja, novi tok i uvek dobre rezultate.

Socijaldemokratska partija Srbije će podržati, sa zadovoljstvom, predložene zakone. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, dr Bačevac.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Dobar dan, da pozdravim sve narodne poslanike i predsedavajuće. Samo da kažem par rečenica vezano za ovu temu.

Jedna je tema kako stati na put korupciji, manipulacijama, sukobima interesa. Naravno, i zakonima i merama i kontrolom. Uvek je najbolji sistem da mnogo ljudi kontroliše, što je moguće veći broj; tada kao da ste upalili svetla, tada je zaista prostor za manipulaciju jako mali. Novim sistemskim zakonom mi tu vidimo ulogu saveta roditelja kao jednog jako bitnog faktora u tom delu, koji to mogu sa nama da posmatraju, ne kao kontrolore nastavnika.

Uvek kada govorimo o nekim merama, govorimo o onim lošim pojavama. Zaboravimo da one bolje pojave čine većinu, a samo radi onih za koje to treba da se desi. Imamo novu kategoriju merenja, eksternog vrednovanja škola i ona će biti uskoro predstavljena javnosti, jer smo ceo ciklus petogodišnji s ovim merama zatvorili. Tu će poglavlje Etos biti vrlo vidljivo, ja bih voleo čak i na univerzitetu da bude na tom nivou koliki će biti na preduniverzitetском delu.

Ali tu će biti vezano i sa finansijama. Neće odgovarati nastavnom kadru, nastavničkom veću nijedne ustanove, da ga predstavlja direktor koji nema u sebi te kvalitete, jer će imati manje para. Imaćemo vrlo jasne mehanizme, racionalne i logične. Sve drugo bi bila prazna priča.

Što se tiče potrebe za novim školama, imamo mali broj mesta u Srbiji gde je to... Nažalost, što nemamo više pa da se pomučimo, uvek je lakše naći para, verujte. Ono što sad radimo, i zbog čega je sad ta priča malo došla do vakuuma, jesu dva velika posla koja idu u susret tome. Jedan je proces mreže, koji se upravo radi. Znaju kolege iz Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, jer je drugačiji odnos vlasništva nad osnovnim i srednjim školama itd., ali mi smo tu stavili u pogon sav kapital prostora instituta, fakulteta. Ovih dana ćemo imati vrlo velike najave šta treba da uradimo sa svim nivoima obrazovanja. To su teme koje nisu decenijama dirane. Znači, imamo ozbiljne probleme upravo na visokom obrazovanju, ali imamo i saznanje da u nekim sredinama fali škola.

Obišao sam oko 80% opština, svojim okom video, ušao u odeljenja škola u Novom Pazaru i prebrojao učenike, to radim svuda, znači, 39-40. Sada zamislite učitelja ili nastavnika kada od tih 39-40 ima troje dece po IOP-u, gde je to strašan problem, on ne može da održi koncentraciju ni ostale velikobrojne populacije u odeljenju a kamoli da njima posveti pažnju. Znači, nama nedostaju resursi za pedagoške asistente. Imaćemo ih za sledeću školu jer ćemo imati elektronsko vođenje plate, znaćemo gde sistem curi, a curi, i moći ćemo to da zakrpimo iz istog budžeta.

Gradnja škola je nužna, biće prioriteta kao što je Pazar, svakako, i mali broj gradova u Srbiji, nažalost. Imamo obrnutu tendenciju, a to je veći broj praznog prostora. Mi smo počeli prošle godine na primeru Beograda optimizaciju i rešili pitanje predškolaca u dobrom delu, rešili pitanje spajanjem škola.

U delu sistemskog zakona o obrazovanju postoji sada mnogo dobrih rešenja, racionalnih, da se ne rasipaju resursi gde ne treba, a tamo gde treba da se gradi gradiće se. Sa ministrom Vujovićem već sam počeo da radim na tu temu i mislim da ćemo uspeti možda da od 1. septembra jedan manji broj ustanova, 10-15%, posvetimo jednosmennom radu. I kada bismo imali sve pare sveta, ne bismo mogli tom brzinom da isprojektujemo, da podignemo kapacitete, ali nova strategija, koja će se nadovezati na postojeću, koja će ovih dana početi da se radi, do 2030. godine, predviđa da o svemu ovome vodimo brigu. Do tada se neke stvari moraju rešavati po nekom prioritetu, kao što je bar još jedna osnovna škola u Pazaru. Ali i kapaciteti srednjih škola su na izdisaju.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, ministre.

Reč ima narodni poslanik Nenad Konstantinović.

Nije prisutan.

Reč ima Vlado Babić.

VLADO BABIĆ: Poštovani predsedavajući, cenjeni gospodine ministre sa saradnicima, poštovane kolegice i kolege narodni poslanici, zakonom o udžbenicima uređuje se pripremanje, odobravanje, izdavanje, povlačenje i praćenje udžbenika i udžbeničkog kompleta, kao i priručnika i dodatnih nastavnih sredstava za osnovnu i srednju školu. U suštini, udžbenik je osnovno didaktički oblikovano nastavno sredstvo koje se koristi u obrazovno-vaspitnom radu, čiji je sadržaj utvrđen planom i programom nastave i učenja.

Ja ću se danas osvrnuti na udžbenike pisane jezikom i pismom nacionalnih manjina koji su izdati na teritoriji Republike Srbije, s posebnim osvrtom na bunjevačku nacionalnu manjinu. Takav udžbenik može biti prevod odobrenog udžbenika na srpskom jeziku, a može imati dodatak uz udžbenik koji se koristi za realizaciju prilagođenog dela programa nastave i učenja za one predmete koji su jako bitni i značajni za nacionalnu manjinu.

Udžbenici napisani pismom i jezikom nacionalne manjine su niskotiražni udžbenici, gde su troškovi proizvodnje, odnosno štampanja, kao i zavisni troškovi veći od maloprodajne cene istih. Takav udžbenik se izdaje samo u slučaju kada se na jeziku i pismu nacionalne manjine izvodi obrazovno-vaspitni rad.

Plan udžbenika na jeziku i pismu nacionalne manjine kao i udžbenika za predmete od opšteg interesa za nacionalne manjine, na predlog Zavoda i nacionalnih saveta nacionalnih manjina, a po dobijenom mišljenju Nacionalnog prosvetnog saveta, na kraju donosi ministar.

Nacionalne manjine, da bi uopšte bile u prilici da zatraže mogućnost da se na njihovom jeziku i pismu izda udžbenik, moraju prethodno da izvrše

standardizaciju jezika. Tako je i bunjevačka nacionalna manjina nakon završetka rada na standardizaciji bunjevačkog jezika dospela do pozicije da se već pišu i štampaju udžbenici za učenike osnovnih škola koji izučavaju predmet Bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture.

Za nas Bunjevce standard je nešto što smo propisali kroz rečnik, pravopisni i gramatički priručnik, na koji i kakav način to pišemo mi Bunjevci danas u 21. veku u našim medijima, knjigama i beletristici; u suštini, i na koji način se mi Bunjevci obraćamo sadašnjoj vlasti i državnim organima.

Standardi sami po sebi predstavljaju uslove koji se odnose na sadržinu, pedagoško-psihološke zahteve, didaktičku i metodičku obradu, kao i jezičke zahteve, izradu, grafičku, likovnu i tehničku opremljenost udžbenika, a u zavisnosti od oblika, medija i namene.

Čitavih petnaest godina bilo je potrebno da se proglašeni standard bunjevačkog jezika. Priručnik za gramatiku, pravopis i rečnik trebalo bi da izađu iz štampe do kraja ove godine. U ovom prvom izdanju rečnika ne nalaze se i reči somborskih Bunjevaca. Za pripremu, pisanje i štampanje ovog izuzetno bitnog dokumenta za nas Bunjevce bilo je potrebno nekoliko godina teškog terenskog rada i istraživanja sa praćenjem najčešćih jezičkih pojava, pre svega ikavice, koja je na području Subotice i Sombora dobro očuvana u smislu korišćenja glagolskih i imenskih nastavaka kao i načina korišćenja padeža.

Naime, maternji jezik je kamen temeljac za svaku nacionalnu manjinu, pa i tako našu bunjevačku, radi očuvanja nacionalnog identiteta jedne manjine. Kroz istoriju, Bunjevci su se nacionalno samoidentifikovali, tako da imamo naš jezik, naš govor i naš prepoznatljiv dijalekt. Bunjevci su na ove prostore došli pre 330 godina, a prva knjiga na bunjevačkom jeziku štampana je u Rimu početkom 17. veka.

Mi se trudimo, pošto imamo svoj maternji jezik, u tome ćemo i uspeti, jer želimo da dođemo na najviši lingvistički nivo. Tako da ćemo mi Bunjevci sami da brinemo o našem jeziku i da ga stalno unapređujemo.

Dugi niz godina vršena je asimilacija i osporavanje Bunjevaca kao nacionalne manjine. Vrhunac te asimilacije i osporavanja dogodio se 1945. godine kada je dekretom Bunjevcima zabranjeno da se izjašnjavaju kao Bunjevci. Ukinute su i sve škole koje su postojale na bunjevačkom jeziku, tako da je u mom rodnom mestu Čonoplji ukinuta bunjevačka škola, koju su pohađali moj deda, moja majka do 1945. godine. Nadležnim službama u Pokrajini podneli smo zahtev za ukidanje ovog dekreta. Na ovaj način našu nacionalnu zajednicu želimo da stavimo u ravnopravan položaj s drugim zajednicama.

Sada imamo jezik kao vrstu identifikacije, što je za nas jako bitno i važno. Važno je da se krenulo s mrtve tačke, tako da, što se tiče službenog jezika, u ovom trenutku Bunjevački nacionalni savet kao legitimni predstavnik nas Bunjevaca neće tražiti celovitu nastavu na bunjevačkom jeziku. Sada i naša deca,

naši školarci imaju udžbenike napisane po ovom standardu i na maternjem jeziku.

U danu za glasanje SNS će podržati ovaj zakon. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Babiću.

Reč ima Radoslav Milojević.

RADOSLAV MILOJEVIĆ: Dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre i predsedavajući, pre svega, imamo nekoliko zamerki, a to je da ovi zakoni nisu povezani jedni s drugima, da je Skupština opet sazvala ovu sednicu po hitnom postupku i objedinila pet različitih zakona i pet različitih tema o kojima mi kao poslanici treba da raspravljamo.

Naravno da je predlog i Demokratske stranke uvođenje elektronskih udžbenika i da mi protiv toga nemamo ništa, trebalo je i ranije o tome da se raspravlja, ali imam pitanje, gospodine ministre – da li ste sagledali ravnotežu između uvođenja ovog zakona, elektronskih udžbenika i realnog stanja u kakvom se nalaze naši učenici, materijalnog stanja njihovih roditelja, infrastrukture u školama, prevoza za učenike.

Ja ovde predlažem jedan zakon već godinu i po dana. Nisam, naravno, naišao na odobrenje vladajuće većine. Čak sam predložio da ne predlažem ja taj zakon već neko iz Srpske napredne stranke, kako bismo o njemu raspravljali.

Mi danas imamo u Srbiji oko 800.000 dece koja su obuhvaćena osnovnim i srednjim obrazovanjem. Po našim podacima, 50.000 dece je svakog dana gladno. Pedeset hiljada dece nema za ušinu. Zakon koji Demokratska stranka i ja predlažemo već godinu i po dana je to da učenici čija oba roditelja ne rade... Ne za sve učenike, već za učenike čija oba roditelja ne rade, da je država dužna da obezbedi besplatne udžbenike, besplatan prevoz od kuće do škole i besplatnu ušinu.

Pre nedelju dana boravio sam u selu Ratari. Posetio sam jednu porodicu gde živi samohrana majka; nažalost, izgubila je supruga. Njenu ćerkicu koja pohađa treći razred osnovne škole vozač autobusa izbacio je iz autobusa zato što nema novac za kartu. To je danas realnost u Srbiji. Ne kažem ja da ste za to krivi vi, ne kažem da je za to kriva ova vlada. To je problem s kojim se suočava Srbija već dugi niz godina, samo je taj problem nižeg ili većeg stepena.

Kako ćemo mi danas objasniti da deca treba da koriste elektronske udžbenike? To je normalno, to je u redu i to se dešava svuda u svetu. Kako detetu da roditelji koji ne rade obezbede tablet ili kompjuter, pre svega tablet, da bi koristilo elektronski udžbenik kada to dete danas nema za ušinu, kada je to dete danas gladno, kada mu roditelji ne rade?

Da li ste sagledali ravnotežu između niskih primanja prosvetnih radnika, kojima je Srpska napredna stranka smanjila primanja? Da li je to moralo zbog finansijske konsolidacije zemlje ili nije, uopšte ne želim da ulazim u to; kažem da je Demokratska stranka dala predlog da se uvedu elektronski udžbenici, ali da

li postoji ravnoteža i da li je kompatibilno stanje između džepa naših roditelja, naših prosvetnih radnika i ovog zakona?

Ako ste ovaj zakon predložili na tragu onoga što je premijerka rekla pre godinu i nešto dana, kada je birana, da je prioritet Srbije digitalizacija, u trenutku kada 60% Srbije nema kanalizaciju, kada 60% onih u Srbiji koji imaju bunare ima zagađenu vodu, koju ne može da koristi, a do njih nije došao gradski vodovod, to je pogrešno. Ne možete vi da kupujete nov televizor u trenutku kada nemate krov ili vam krov prokišnjava. Ne kažem da je ovaj zakon loš, samo postavljam pitanje da li je kompatibilan sa materijalnim stanjem pre svega roditelja, a onda i učenika.

Napominjem da je poražavajući podatak da je u ukupnoj populaciji Srbije samo 17,3% učešće dece. Takođe, ovde sam predložio zakon da svim bračnim parovima koji nemaju decu država obezbedi besplatnu vantelesnu oplodnju. Ni taj zakon nije došao na dnevni red.

Toliko, nemam više vremena. Zaista mi je žao, ovo su izuzetno važne teme. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Milojičiću.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

Izvolite, ministre.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Svakako ste nabrojali mnoge bitne teme za život i rad bilo koje ustanove.

Zaista, različitost po Srbiji i siromaštvo, ja to vidim, znam, obišao sam škole baš u opštini i nekim selima gde ste vi živeli, u tom kraju, video da još ima poljski ve-ce i već smo našli sredstva da to prevaziđemo. Nije bilo ni projekta.

Da bismo rešili velika pitanja, ja sam uvek pristalica da rešavamo one male korake koji mogu da se reše. Zadesili smo jedan projekat koji je u Horizontu 2020, tiče se školskih kuhinja i ishrane. Znači, zapustili smo to kao resurs i to obnavljamo. Videćemo koji su kapaciteti jer negde nam učenički standard, negde predškolske ustanove imaju velike kapacitete. To su dva pitanja: jedno je bezbednost hrane i kvalitet, koji... Zaista, kada idemo preko spoljnih dobavljača, nikad nismo sigurni šta ćemo dobiti. Bilo je često slučajeva raznih trovanja.

Ovde škola postaje neko ko može da značajno doprinese. Ako smo govorili da ovi zakoni o udžbenicima treba da pojeftine udžbenik i da ga distribuiraju đачka zadruga, znači to je 15% uštede, pa puta broj đака, nije mala para. Ja sam sugerisao da jedan deo daju na uniforme, jedan deo na užine, o čemu pričamo. I, može se ispomoći dok država bude bogatija da sve to uradi kako treba. Mislim da je to dobar model, da ne sedimo skrštenih ruku, da može svako sam nešto da uradi.

Vi imate jako kvalitetnih škola, srednje škole koje proizvode štošta, imaju odlične kapacitete. Bio sam u Palanci u srednjoj školi. Tamo će se uložiti

trista miliona dinara. Ona škola zaslužuje, sama je odradila puno stvari gde je bila vredna i poštovana zbog toga.

Verujte, kada je u pitanju kupovina tableta, to će država da uradi. Mi imamo jako visoke stavke i kredit koji će realizovati naše ministarstvo zajedno sa ministarstvom gospodina Ljajića, koji je zadužen za mrežu a mi smo zaduženi za opremu i obuke. Svakom gradonačelniku gde odem govorim – nemojte im poklanjati bilo koje stvari, počnite tablete, i to ćemo raditi.

Mi smo uspeli da opremimo dovoljno škola bez para, da krene informatika. I krenula je. Znači, radimo na tome i imamo stalno donatore. Uvek imamo donatore i toga se ne odričemo, da bi priča išla u dobrom smeru.

Internet. Znamo da u početku neka deca neće imati kod kuće internet, imaće ga u školi. Zato će se upravo u tim sredinama preći na produženi boravak i rad u školi, gde će učenje i korišćenje interneta biti povezano. O tome smo vodili računa, zaista, imamo takve sredine.

Znači, mnogo timova u Ministarstvu prosvete bavi se svakodnevnim, ovozemaljskim pitanjima. Verujte mi da je potpuno drugačije kada čitate izveštaj i kada odete na lice mesta, upoznate ljude i vidite to kao situaciju. Ali onda podstičemo ljude, puno toga mogu sami da urade. Negde su lokalne samouprave bogatije, negde su ova pitanja rešena. Znači, pravimo jednu priču.

Ako mene pitate, ja bih svakom takvom učeniku obezbedio i patike i jaknu.

A onda, pitanje besplatnih udžbenika... Neko ko može da plati sve – sada to nije ni filozofsko pitanje – u ovom trenutku zaista ga ne treba mazati već te pare usmeriti upravo za ovo o čemu i vi govorite.

Znači, ima tu još dosta posla, ali mislim da upravo sve ovo što ste vi nabrojali mi radimo.

Prevoz. Znači, ne postoji još situacija da se nama neka lokalna samouprava nije javila. Pitanje rada školske uprave – mi smo šest načelnika promenili. Znači, za takve stvari se pronalazi novac, za prevoz na Kosovu i Metohiji, na svim drugim stavkama. Zaista, samo tamo gde lokalna samouprava nije uradila svoj posao ili je pare preusmerila za neku drugu stvar, mi se mešamo i tražimo rešenje. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, ministre Šarčeviću.

Sledeći je narodni poslanik Marijan Rističević.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, postoji izreka da je najbolja škola ona koja se izučila na tuđim greškama, a školarina najjeftinija. Zato govorim, s obzirom na to da nas je prethodni poslanik koji je govorio obučavao koliko su deca gladna – mi treba da naučimo na njihovim greškama, na greškama ljudi koji su potrošili tri milijarde više nego što im je budžet dozvoljavao. Potrošili su pet svojih opštinskih budžeta više nego što su imali pravo.

Pa kada uzmemo da neko priča o kiflama, a, recimo, njegova desna ruka Srboljub Simonović, zvani Srba Sisavac, ja bih rekao „isisavac“, iz opštinske kase uplati 2.610.000 dinara Udruženju „Šarplaninac“, navali se Šar-planina...

(Predsedavajući: Vratite se na temu, gospodine Rističeviću, molim vas – zakon o udžbenicima, o prosvetnoj inspekciji. Izvolite.)

Gospodine predsedavajući, govorimo u načelu, govorimo o školstvu, govorimo o više zakona i ako ja kažem da se školarina ne mora plaćati ovako, da u udžbenicima treba da piše da Udruženje „Šarplaninac“ i „Navali se Šar-planina“ ne treba da dobije 26.000 dečjih obroka za godinu dana, onda je to i te kako vezano za udžbenike.

U udžbenicima ne sme da piše da, recimo, izvesni tabadžija, zvani Igor Milenković Mačak, bivši odbornik te razbojničke družine, koji je za fudbalski opštinski klub, ovo mora da uđe u udžbenike, uplatio 21.717.585 dinara za godinu dana, znači preko 200.000 evra... Znači, ovde imate preko 210.000 dečjih obroka.

Kada vam tako neko ko u svoje selo iz Glibovca, koga predstavlja Saša Stevanović Šaki, kum, bukvalno kum, dobije petnaest miliona dinara ili 150.000 dečjih obroka, onda kada takav, koji popije za jedno veče 457.710 dinara (ovo da se unese u udžbenike) i popije 343 piva: 65 flaša „lava“, 135 flaša „tuborga“, 143 „hajnekena“...

(Predsedavajući: Kolega Rističeviću, molim vas, vratite se na temu.)

Pa u udžbenike mora da uđe. Kada neko popije četiri hiljade i nešto...

(Predsedavajući: Mislim da to nema veze s temom.)

Kako nema veze? Hoćete li o komasaciji?

(Predsedavajući: O udžbenicima, o prosvetnoj inspekciji...)

Naravno da možemo da pričamo i o komasaciji, jer je set zakona tu.

Kada neko tako troši dečje obroke i tako spiska javni novac, onda kad on govori treba shvatiti da su to pendžetirani obrazi, od njihovih obraza možeš vojničke cokule da praviš. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik prof. Dubravko Bojić.

(Gordana Čomić: Predsedavajući, da li da tražim repliku ili ne, kada malo o obrazima pričamo ovde?)

DUBRAVKO BOJIĆ: Morate mi vreme malo zaustaviti.

PREDSEDAVAJUĆI: Hoću.

Izvinite, nastavite. Odgovarao sam kolegici Čomić.

DUBRAVKO BOJIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, nastavlja se dobro prepoznatljiv manir rada Vlade da dostavlja Narodnoj skupštini predloge zakona koje treba izglasati po hitnom postupku. Kako su na današnjem dnevnom redu i tri zakona iz oblasti obrazovanja, Srpska radikalna stranka smatra da ove zakone nikako nije trebalo objedinjavati, već o svakom pojedinačno voditi odvojenu raspravu.

Obrazovanje se mora doživljavati kao svakodnevna, kao naučna i kao državna potreba jer je obrazovanje najvažnija društvena delatnost. Znanja, vrednosti, stavovi i uverenja koja usvajamo kroz obrazovanje usmeravaju naše živote. Naravno, obrazovne ustanove nisu jedine u kojima se stiču znanja i vrednosti – tu su mediji, društvene mreže, internet – pa, ipak, formalno obrazovanje i vaspitanje ima i treba da ima presudni uticaj na oblikovanje naših pogleda na svet, stil i način života.

Brojne su rđave pojave u našoj prosvetnoj stvarnosti, kao što su problemi odnosa između sistema i stvarnog života, između stručnog i političkog, tradicije i modernog, finansiranja i trošenja novca, nacionalne vrednosti sistema obrazovanja, da li smo valjano definisali i da li na pravi način koristimo obrazovanje kao nacionalni resurs razvoja. Osnovno pitanje novog tržišnog ponašanja u obrazovanju je šta se plaća a šta se dobija za novac koji država izdvaja za obrazovanje, da li širenje biznisa u obrazovanju doprinosi njegovom kvalitetu.

Srpska radikalna stranka smatra da je znanje jedan od osnovnih resursa razvoja društva i pojedinca. Postoje znanja koja nas vode u slobodu ili u ropstvo, u istinu ili u zabludu, u opšte dobro ili egoistični interes. To su temeljni razlozi zbog kojih organizovano društvo, a to moramo biti, mora preuzeti odgovornost za stanje i razvoj institucija obrazovanja i njihovo funkcionisanje.

Imamo porast broja obrazovanih ali i porast broja nezaposlenih. Fabrikujemo mnogo kadrova, a zapostavljamo kvalitet i njihovu stručnost. Ovom trendu je doprinela značajno i „Bolonja“, koja je svojim davanjem, da ne kažem deljenjem, akreditacija za studijske programe i ustanove značajno urušila kvalitet obrazovanja i dovela do mnogo zvanja, a malo znanja, tj. do mnogo diploma iza kojih ne stoji znanje. Nema drastičnijeg oblika ekonomskog podrivanja sistema zemlje od fabrikovanja nesposobnih i nestručnih kadrova. Takvih je primera, nažalost, mnogo. Da li ima ikoga u ovoj sali da ne zna nekog ko zauzima neki položaj, ko ima kvalifikaciju ali, nažalost, ne i sposobnost?

Kvalitetno obrazovanje na svim nivoima je zalog za brži razvoj društva. Škola ne određuje ciljeve i sistem vrednosti obrazovanja, to je nadležnost države. Društvo nalaže školi koja znanje i veštine i koje vrednosti treba da prenese mladom naraštaju. Škola se u našim uslovima ne javlja kao prenosilac željenih vrednosti jer ih društvo nije odredilo. Politika oblikuje vlast ali i ljudske karaktere jer se donose odluke sa dobrim ili rđavim posledicama.

U Srbiji je sve više mladih ljudi koji ne koriste svoje znanje u profesiji koju obavljaju ne zato što ne znaju već zato što obavljaju poslove koji ne odgovaraju njihovom formalnom obrazovanju. Dakle, imamo znanje za nezaposlenost ili znanje za rad izvan odgovarajuće struke.

Svako društvo treba da izgrađuje izvestan ideal čoveka. Koji je to ideal u Srbiji dvadesetih godina trećeg milenijuma? Mladima su neophodna primenjiva, praktična i korisna znanja. U tome presudnu ulogu imaju nastavnici i udžbenici.

Nastavnik je poznavalac znanja iz svog predmeta i svoje discipline. Nama su potrebni čvrsti kriterijumi kvaliteta nastave. To važi i za etičke i vaspitne zahteve u vrednosnom standardu udžbenika. Udžbenik mora da doprinosi razvoju i očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta naroda, da podržava tolerantan odnos prema drugim etničkim i verskim zajednicama. U udžbeniku se afirmišu principi demokratije i ljudskih prava, poštuje se rodna ravnopravnost, čime se doprinosi formiranju pozitivnog odnosa prema radu, znanju, društvenoj solidarnosti, izgrađivanju pozitivnih međuljudskih odnosa. Istovremeno, udžbenik mora biti i cenom dostupan svima onima koji ga koriste.

Kada smo kod udžbenika, njegovog odabira i primene, ne mogu a da ne ukažem na jedan fenomen koji se provlači još od vremena moga studiranja, a to je da mnogi profesori uslovljavaju, da ne kažem ucenjuju, studente da koriste baš njihov udžbenik ili skripta.

U ovom Predlogu zakona o udžbenicima ima dosta problema u članovima 2, 16, 18, 19, 23. i 34. Nema direktne veze između podizanja kvaliteta udžbenika i unapređenja kvaliteta obrazovanja. Knjiga je samo pasivni činilac u aktivnoj interakciji na relaciji učenik–nastavnik. U zakonu se više tretira tehnička, a ne sadržinska, etička, vaspitna, saznajna dimenzija. Na primer, navodi se da negativno utiču na kvalitet udžbenika smanjenje honorara autorima, smanjenje broja ilustracija udžbenika u boji, odabir manje kvalitetnog papira. Suština zakona nije procedura odobravanja udžbenika. U članu 18. nije razrađen standard kvaliteta udžbenika, čije okvire čine tekovine i dostignuća savremene nauke, prilagođenost psihofizičkim, uzrasnim i ličnim obrazovnim potrebama deteta, učenika i odraslog.

Srpska radikalna stranka smatra da u zakonu o udžbenicima treba ukazati na problem preopterećenosti nepotrebnim sadržajem na svim nivoima obrazovanja. Ispričaću vam slučaj iz moje prakse iz Matematičke gimnazije: kada je krajem osamdesetih godina tadašnji direktor, profesor Milan Raspopović, udarao temelje Matematičkoj gimnaziji kao oglednoj specijalizovanoj školi, doneta je odluka da se ukine jedan strani jezik. To je tada za nas bilo neprihvatljivo. Ostavljen je engleski jezik kao jezik struke, a nemački, francuski i ruski izbačeni su iz upotrebe, iz programa. Od tada nijedno gradsko, republičko, regionalno, balkansko, evropsko, svetsko takmičenje, olimpijada iz matematičke grupe predmeta nije prošla bez bezbroj medalja koje su osvajali tada, na ponos cele nacije, učenici Matematičke gimnazije.

Što se tiče zakona o prosvetnoj inspekciji, on ima svega dvadeset četiri člana. Za razliku od ranijeg zakona, sada je sve na jednom mestu, u jednom zakonu. Iz ovog zakona nije vidljivo kako će se povećati broj preventivnih a smanjiti broj naloženih mera. Na opšti način je uređen inspeksijski nadzor u prosvetnoj oblasti. Na primer, u članu 2. navodi se da prosvetna inspekcija u vršenju inspeksijskog nadzora ispituje primenu zakona. Posao prosvetnog inspektora i inspeksijskog nadzora nije ispitivanje primene zakona, nego i

naređenje, i zabrana, i poništavanje, i podnošenje prijave i nalaganje zapisnikom da se otklone nepravilnosti, dakle, vrlo precizne stvari vezane za rokove i nosioce. PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, profesore Bojiću.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

Izvolite, ministre.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Sa kolegom Bojićem se većinom puta slažem o svemu, i o zajedničkom poslu koji su uradili on i prof. Raspopović, koji je inače i moj prijatelj i neko koga treba pomenuti u ovom domu. Sada radimo na tome da Škola dobije poseban status u srpskom obrazovanju, kao što je dobio Institut za fiziku; u postupku je, tek da vas i to obavestim.

Ovde samo jedna terminološka priča: znači, u zakonu neće stajati standardi kvaliteta kao razrađen model. To se ne radi, tako su pravnici izustili. To je poseban dokument, tako da će biti prateći uz ovo o čemu ja pričam. A vi i ja dobro znamo iz pedagoške prakse da od sprovođenja nastavnog plana i programa i veštine nastavnika... Dokument je prateći, pomoćni i jako je bitan, ali nije presudan. Ako bismo vrednovali rad upravo škole koju ste pomenuli, verujem da je više doprinosa dao temeljni rad samih nastavnika i program koji je kreiran nego što ste u udžbenicima pratili, sami ste ih kreirali. Tako da govorimo o tome da će vrednovanje nekog dobrog rada i ishodi koje taj nastavnik postigne sigurno biti stavljeni i kroz komponentu udžbenika koje su izabrali, ali tome težimo.

Ono što je isto jako važno, ciljevi obrazovanja su, naravno, već određeni sistemski zakonom, ZOSOV-om, koji smo usvojili ovde, tako da tu ne postoje dileme.

Nadzor podrazumeva sva ova pitanja koja ste vi rekli. Naravno da je razrađeno šta sve inspektor može da uradi, hijerarhija, šta to opštinski ako ne uradi, ili gradski ili pokrajinski, šta je uloga republičkog. Mislim da smo time obuhvatili, a hteli smo da kroz razradu toga budemo efikasniji, da bi bilo jasnije svima. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, ministre.

Reč ima prof. Bojić.

Izvolite.

DUBRAVKO BOJIĆ: Hvala vam, ministre, što ste mi dozvolili dodatno vreme da zaokružim ovu svoju priču.

Pomenuli smo ovaj zakon o inspekciji i inspekcijском nadzoru. Kada smo prošli put govorili o obrazovanju, ja sam bio protiv vas, ne protiv vas kao Mladena Šarčevića nego sam bio protiv ovlašćenja koja ima ministar, između ostalog da ministar bira i postavlja sve direktore školskih ustanova u državi. Vi ste tada dobili vlast, određene ruke.

Međutim, u praksi nije tako. Poslove prosvetne inspekcije i inspekcijског nadzora poverili ste opštinskim i gradskim službama. Znae kakvo je stanje na terenu. Kada znamo koje sve tačke dnevnog reda mogu biti ovih

inspekcija, koje sve anomalije, nepravilnosti, neregularnosti, kršenje zakona, možda i kriminal, a oni su zaštićeni opštinskim ili moćnicima lokalne samouprave, znači, imate vezane ruke, praktično.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, prof. Bojiću.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

Izvolite, ministre.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Ne mislim da je replika. Ovde je bitan i ministar Branko Ružić pošto govorimo o nadležnostima lokalnih samouprava. Ni ja nikad ne idealizujem stanje, ono jeste takvo kakvo je. Ali ako sada ne preduzmemo mere i to radimo zajedno sinhronizovano... Ostaje da sve te „moćnike“ isključimo.

Ja i sada dobijam predloge za direktora kojeg smo pet puta opomenuli, koji pravi lažna odeljenja i radi sve ono što smo mi zabranili. I s punim pravom ide reizbor, evo, kapacitet... Naravno da ga neću potpisati. Još uvek mi nešto prođe među noge, to je sigurno, tek smo počeli.

Znači, veći deo problema je, znate i sami, implementacija zakona. A ja ne bih da zaista derogiram priču o silnim ovlašćenjima ministra bez prava na decentralizaciju. Ovde je sad na ispitu celo društvo, znači, tu šansu moramo sebi dati.

Ja sam s mnogo ministara prosvete razgovarao i najviše mi se svidelo kako to rade ljudi u Portugaliji. Mi Srbi kažemo Portugalija, većina kaže Portugal. Radi se o tome da je tu stvarno balans toga šta dati, pitanje zrelosti svih samouprava i timova koji tamo rade, ali na tome ćemo raditi. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, ministre Šarčeviću.

Izvolite, profesore.

DUBRAVKO BOJIĆ: Novi zakon neće poboljšati stanje inspekcijskog nadzora. Rekli ste, mislim da je to bilo juče, da se neće inspekcijom rešiti, poboljšati sistem. Broj nadzora koji je obavljen u 2017. godini, kada se podeli sa brojem dana u godini, isključujući dane vikenda, ispada dvadesetak tih inspekcijskih nadzora dnevno, što je u svakom slučaju zanemarljiv broj. U 2017. godini podneto je samo pet krivičnih prijava, a tek protiv svakog tridesetog je podnet zahtev za pokretanje prekršajnog postupka. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, prof. Bojiću.

Reč ima narodni poslanik Marija Jevđić.

Izvolite, kolegice.

MARIJA JEVDIĆ: Poštovani predsedavajući, ministre sa saradnicima, kolegice i kolege narodni poslanici, juče i danas raspravljamo o tri seta zakona koji su iz oblasti prosvete. Gospodine Šarčeviću, za nas iz Jedinствene Srbije bitno je da su oni u skladu sa reformama školstva u Srbiji i da nam donose novi kvalitet u obrazovanju. Zbog toga će u danu za glasanje imati podršku Poslaničke grupe Jedinствena Srbija.

Važeći Zakon o udžbenicima usvojen je 2015. godine, i tad je bilo raznih kritika na ovaj zakon. Mišljenja sam da je predloženi zakon o udžbenicima o kojem danas govorimo najbolji i najkompletniji u odnosu na prethodna tri donesena zakona.

U pripremi ovog zakona učestvovala je radna grupa, a ja sam u razgovoru sa predsednikom Saveza slepih i slabovidih iz Kraljeva saznala da ste vi, ministre, pozvali predstavnike Saveza na sastanak da dostave sva potrebna rešenja koja treba da se ubace u zakon i da ste njihove sugestije prihvatili, što je svakako pohvalno za vas i vaš kabinet.

Upravo ovaj Predlog zakona o udžbenicima donosi nam novine, a to je Centar za niskotiražne udžbenike, koji bi trebalo da reši problem udžbenika predviđenih za slabovidu decu koje izdavač zbog malog tiraža nije želeo da štampa. Ono što su škole pre radile u nedostatku udžbenika i asistivne tehnologije je to da su najčešće uvećavale kopije postojećih udžbenika. Po meni, postoji drugi problem u obrazovanju slepe i slabovide dece – nedostatak pedagoških asistenata koji bi sedeli sa slepom i slabovidom decom i pomagali im u savladavanju gradiva, koje je prilagođeno deci bez invaliditeta a ne njima.

Nama iz Jedinственe Srbije važno je da svi naši građani, a pogotovo deca, imaju jednake uslove za dostojanstven život, pogotovo za obrazovanje, ali o problemu pedagoških asistenata, da ne bih previše izlazila iz teme, pričaću nekom drugom prilikom.

Predloženi zakon je dobio pozitivne komentare stručne javnosti. Iz Udruženja izdavača udžbenika ocenili su da se ovim zakonom sistemski rešavaju problemi i da je jako dobro što je u izradi zakona učestvovala radna grupa.

Jedna od najvećih promena koje predloženi zakon donosi jesu kvote od 5% za ulazak udžbenika u škole. Prethodnim zakonom je definisano 5% kao cenzus tako što se rangiraju udžbenici. Ako ne uđu u izbor, ukidaju se i nemaju mogućnost tri godine da konkurišu. To je bila otežavajuća okolnost za velike izdavače, a posebno za brojne male izdavače. Prema novom zakonu, udžbenici se biraju na četiri godine.

Meni je kao roditelju jednog školarca i jednog budućeg školarca jako važno, i htela bih to da pohvalim, to što se ovim predlogom zakona uvode digitalni udžbenici. Znam da je to jako skupa oblast i da treba puno ulaganja, da treba raditi na obuci zaposlenih, ali to je nešto što mora da se uvede u škole, iz više razloga. Prvi razlog je što nam dece beže iz škole jer im je dosadna. Moramo da motivišemo decu, da način učenja u školama prati modernizaciju, da im predavanja budu zanimljiva, a fokus da bude na razgovoru i diskusiji sa đacima na zadatu temu. Sve što se radi u školi, završi se u školi, tako da bi domaći zadaci koji bi se radili kod kuće bili minimalni, a deca bi imala više vremena za druženje i vanškolske aktivnosti, npr. sport.

Drugi razlog zašto je uvođenje digitalnih udžbenika dobro jeste to što će se smanjiti težina školskih rančeva, a složićete se da su oni preteški. Prosečna

težina je oko šest-sedam kilograma i zato nam dve trećine đaka ima loše držanje, a čak 90% đaka pati od nekog deformiteta stopala. Pravilo je da đačka torba ne sme da bude teža od 10% težine deteta, ali u praksi je to, nažalost, drugačije.

Treći razlog, a mislim da je on za roditelje i najbitniji, jeste to što će se uvođenjem digitalnih udžbenika smanjiti troškovi za nekih 15%, što za jedan porodični budžet nije zanemarljiva stavka.

Po prvi put, u skladu sa Strategijom za podsticanje rađanja, svako treće i naredno dete dobiće besplatne udžbenike, što je svakako pohvalno, kao i besplatni udžbenici za oko 90.000 osnovaca.

Htela bih samo par rečenica o Predlogu zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija. Ovaj zakon je bitan za približavanje sistema obrazovanja i tržišta rada. Za vaše ministarstvo, gospodine Šarčeviću, nije bio nimalo lak posao napraviti Nacrt zakona. Znam da se na nacionalnom okviru radilo u proteklih deset godina, uglavnom u okviru projektnih inicijativa. U radnoj grupi koja je radila na zakonu učestvovala je 21 institucija, što govori o složenosti problema koji se rešavaju ovim zakonom. Ovaj zakon obuhvata sve postojeće nivoe i vrste kvalifikacija sticane formalnim i neformalnim obrazovanjem, nezavisno od životnog doba. U praksi, cilj ovog zakona je da povezuje standardne kvalifikacije i standardna zanimanja i da se kroz registar predstave budućim poslodavcima i, naravno, građanima.

Zbog svega ovog što sam navela, kao što sam na početku naglasila, Poslanička grupa JS će u danu za glasanje podržati predloge zakona koji su na dnevnom redu ove sednice. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolegice Jevđić.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

Izvolite, ministre.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Zahvaljujem se pošto imam priliku da upoznam javnost sa bar ove dve teze koje ste pomenuli, a to su lični pratioci i pedagoški asistenti, kako ih zvali. Lako je samo napisati i tražiti pare iz budžeta za ovo ili ono, znate. Prosto, ja sam svestan koliko država ima. Država je, hvala bogu, razvijenija, privreda je jača i imaće sve više, to je dobra vest. Ali isto je vest da je sistem kakav sam ja zatekao veoma šupljikav. To ističem stalno. Znači, peške praveći plate i tako dalje... Ljudi malo mrdnu, ode ovde radno mesto, ode onde, znam da se to radi.

Upozorio sam skoro sve ustanove da se valjano odnose prema CENUS-u, to je pravilnik, novi je napravljen, pustiće se ovih dana u pogon. Nisam hteo da deranžiram roditelje da se „prepakuju“ deca, odeljenja, iz pedagoških razloga. Inače, znamo da se tu krije podosta sakrivenih normi i to je nešto što ćemo iskoristiti kao jednu vrstu ličnog kapitala, znači, bez napada novog budžeta, samo jednim racionalnim, domaćinskim ponašanjem.

A time što radimo na jedinstvenom obrazovnom elektronskom sistemu i pravimo grupu koja će raditi plate putem e-CENUS-a, time ćemo imati vrlo jasno

stanje, na klik, i neće moći niko da formira lažno odeljenje ili da se pojavi više zaposlenih. To se radi. Time mislimo da vratimo jedan od resursa, upravo ovo o čemu vi govorite. Time sam nagovestio vraćanje kapaciteta psihologa, pedagoga u onom obimu koji je bio pre skraćivanja. Time mislimo da damo značajniju ulogu rukovodiocu aktiva direktora na nivou opštine, ili neke lokalne jedinice koja je optimalna, a oni da budu nosioci posla s opštinskim savetima roditelja.

Znači, mi dizajniramo nov sistem. Za to imamo para unutar samog sistema. Racionalno ćemo se ophoditi prema njemu i sve ovo ćete videti od 1. septembra. Radimo na tome intenzivno.

Ono što ste rekli, škola je dosadna – većina dece će da se složi s vama, ali mi reformama obrazovanja pravimo da ne bude. Znači, prvi i peti razred će imati priliku, i prvi gimnazije, da rade po modelu da je to interaktivna nastava, multidisciplinarna, problemska, da deca zaista imaju međupredmete i priliku da to znanje iskažu u praksi i primene ga.

Nas vrlo brzo čeka PISA, sledećeg meseca. Već sam izjavio, imaćemo sigurno bolji rezultat nego ranijih godina samim tim što smo uspeli da uradimo bitan korak ka finansijskoj pismenosti, toj četvrtoj komponenti koju smo mi preskakali, nije ni bila u ranije vreme.

Ozbiljne pripreme će biti do 2021. godine. Ako sve ovo sprovedemo kroz sistem i nove planove i programe, i promenu načina rada, kada završimo ovo, mi imamo priliku da obučimo 80.000 ljudi. Već je obučeno oko šeststo direktora.

To su temeljni poslovi koje reforma zahteva da bi se ovo desilo. Ne možemo samo reći – e, napravićemo da bude zanimljivija.

Ovaj resurs, elektronski, svakako je deci zanimljiv. Jer, ako zamišljate neku ćeliju, nešto što je apstraktno, kako ćete zamisliti razliku biljne ili životinjske na uzrastu od 11 godina? Oni će imati klip, pogledaće, zaista će moći da pipnu. To je sasvim drugačije. To je nešto što će njima vratiti priču u školu.

Neko je danas ovde pričao o vannastavnim aktivnostima i mogućnosti da deca budu duže u školi – to je cilj i to će biti delovi nove strategije. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, ministre.

Reč ima Sonja Pavlović.

Izvolite, kolegice Pavlović.

SONJA PAVLOVIĆ: Hvala.

Pozdravljam sve prisutne goste i izražavam iznenađenje zašto ovde nije prisutna gospođa Zorana Mihajlović, kao i gospodin Goran Trivan, jer je zakon o kome imam nameru da diskutujem zakon o nacionalnoj infrastrukturi geoprostornih podataka. Nažalost, moraću da pokvarim malo ovu harmoniju koja je vladala, evo, već sat vremena između poslanika i ministra i da dam realan osvrt na ovaj zakon.

Vi, gospodine Ružiću, pokušajte da mi odgovorite na ta pitanja jer vidim da ste vi zaduženi za taj zakon pošto gospođa Mihajlović nije tu. Možete da se branite i ćutanjem ako pitanja budu teška.

Znači, svi zakoni su ...

Molim vas, malo parlamentarnog bontona zahtevam. Mislim da je to minimum za parlament.

Svi zakoni su podjednako važni, ali, kao po pravilu, oni koji su najskuplji i oni koji su sa dalekosežnim posledicama u ovim skupštinskim raspravama se stavljaju na kraju, tako da u pojedinostima, što je velika šteta, o ovom zakonu verovatno nećemo stići da diskutujemo.

Zakon je loše napravljen. Ideja je bila dobra. On je rađen po *INSPIRE* direktivi EU, donetoj 15. maja 2007. godine, ali ga je predlagač improvizovao i prilagodio svojim potrebama.

INSPIRE direktiva, da bih objasnila građanima Srbije, o kojoj se priča ovde još od 2009. godine u stručnoj javnosti, još uvek je nepoznata, a u Evropi će ona potpuno zaživeti do 2020. godine. To je direktiva doneta s ciljem da se u Evropi uspostavi jedinstvena infrastruktura prostornih podataka kao podrška zajedničkim odlukama u domenu politike zaštite životne sredine pre svega.

Da pojasnim, u praksi *INSPIRE* poziva na jedinstven opis prostornih podataka kao i na njihovu dostupnost na internetu, sa mogućnošću pretraživanja, vizuelizacije i preuzimanja. Ili, još više da pojednostavim za građane Srbije, recimo, da uzmem na modelu grada Čačka, interesuje vas grad Čačak, možete da uđete u bazu podataka, da vidite sve što se tiče zemljišta u gradu Čačku, katastarskih parcela, svih planova koji su bili bivši, budući, koji se preklapaju. Znači, dobijate jednu potpunu informaciju. I, ako hoćete recimo da ulažete u to, možete da dođete do toga šta će sve negativno uticati na vašu investiciju.

Međutim, dobro bi bilo da je uveden ovaj zakon da nema prethodnih preduslova koji ovde nisu ispunjeni. Poslednji državni premer urađen je 1981, i to u delu katastarskog premera; znači, nije urađen komasacioni premer, premer vodova, topografski premer, premer državne granice. Znači, mi nemamo definisanu pravu prostornu definiciju Srbije.

U tranzicionom periodu su velika sredstva data za sređivanje katastra. Međutim, tu je urađena jedna fatalna greška jer se zemljišne knjige nisu uparile sa katastrom i imamo stotine hiljada predmeta nerešenih po tom pitanju. Znači, imamo jednu situaciju gde se faktičko stanje na terenu ne poklapa sa katastarskim stanjem.

Metapodatak, koji je osnovni podatak na kome se zasniva ovaj zakon i opisuje jednu prostornu infrastrukturnu jedinicu i direktno se veže za katastarsku jedinicu, što su se mnoge kolege iznenadile, ali katastar je tu veoma bitan, nije tačan. Netačan podatak nije podatak, to je neupotrebljiv podatak ili, što je još gore, postaje neupotrebljiv podatak koji građani plaćaju.

Sinhronizacija podataka je takođe veoma bitna. Ja tu vidim veliki problem. Sredstva koja su predviđena ovde neće biti dovoljna jer će kompletno svi subjekti u procesu realizacije ovog zakona morati da se reorganizuju; moraće dobra edukacija da se uradi, kako stručne tako i šire javnosti, da bi građani zaista imali kvalitetan podatak, koji je istinit i primenljiv.

Glavni subjekti ovde, Republički geodetski zavod, koji je po difoltu nadležna organizacija i brine se o sprovođenju ovog zakona... Ono što je problem kod katastra i svega toga jeste što se ne ažurira ono što se dešava na terenu.

Moje insajderske informacije su, da pojasnim, lične insajderske informacije sa mojih projekata. Znači, meni to nije nepoznanica.

Ono što je dobro, to je da se uvede ovakav zakon kada se svi ovi preduslovi, pre svega katastar, pa restitucija, vrati ljudima oteto, kada se uradi opšta supstitucija drugom zamenskom... To su preduslovi da bi ovaj zakon bio dobar. Znači, taj zakon će biti trn u nozi predlagača, odnosno vlasti, trn u ne baš tako zdravoj nozi, ali funkcionalnoj za vlast, kada sve ovo bude sređeno i zakon na pravi način zaživi. Hvala lepo.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolegice Pavlović.

Reč ima ministar Branko Ružić.

BRANKO RUŽIĆ: Zahvaljujem.

Mislim da nema razloga da se branimo ćutanjem, meni je drago da mogu da predstavljam ovaj zakon. Važno je i zbog javnosti. Siguran sam da ste vi sa stručnog aspekta tu potkovaniji od mene, ja sam ipak politikolog, ali, u svakom slučaju, važno je da napravimo razliku između intencije samog zakona... Dakle, ovde se radi o standardizaciji i harmonizaciji, o nečemu što je praktično intencija, koja je valjda dobrodošla da bi se uveo red u sistem. Nema toliko veze, odnosno ima veze, ali ne tolike veze sa katastrom; katastar je samo jedan od slojeva ili nivoa koji se pokriva ovim zakonom. Ono što je ovde najvažnije, to je da je ovo infrastrukturni zakon za sve geoprostorne podatke a ne samo za katastar.

Takođe je važno da je Evropska komisija, i *INSPIRE* direktiva na koju ste ukazali, to je veoma značajno, pozitivno ocenila upravo ovaj tekst koji se nalazi danas pred narodnim poslanicima. To govori, nadam se, o usaglašenosti sa *INSPIRE* direktivom. Postoje rokovi i postoji način da se sve to uvede u red podzakonskim aktima kako bi se rešilo ovo što ste rekli, a to je sigurno tačno, da ima disproporcije između faktičkog stanja i onoga što piše, dakle da bi se te stvari uvele u red.

Mislim da je intencija Vlade Republike Srbije ispravna, da u svim sferama društvenog bitisanja uvedemo red. Valjda je to nešto što je pozitivno. Ukoliko, ponavljam, kao i juče, želimo da ostanemo u srednjem veku ili kamenom dobu, onda ćemo napraviti, po meni, jednu veliku grešku, dakle nećemo pogoditi u metu. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, ministre Ružiću.

Reč ima narodni poslanik Sonja Pavlović.

SONJA PAVLOVIĆ: Zahvaljujem se ministru Ružiću na odgovoru.

Ono što nije sporno ovde – mislim da me niste razumeli – dobro je da ovakav zakon se uvede. On će uvesti red, ali ne sad. On će uvesti red za sedam, osam, deset, petnaest godina, jer će vas prekogranična saradnja, zbog koje je doveden ovaj zakon, naterati da ti podaci budu tačni, ažurirani na vreme i da nemamo situacije, kao što, recimo, imamo na Kopaoniku, gde usred nacionalnog parka imamo objekat od hiljadu kvadrata, gde je izvršena preparcelacija, promena namene parcele, da objekat ne bi bio u postupku. Znači, to je nešto što je nedopustivo i što ne sme ni slučajno da se dozvoli.

Jednoga dana ovaj zakon, koji će izglasati vladajuća većina, kad budu sređeni preduslovi, a preduslovi su katastar, restitucija, supstitucija i sve ostalo što ide pre toga, biće jako dobar za građane Srbije. Međutim, to je ipak futurizam, jer, ponavljam, 2020. godina je godina u kojoj treba u punoj formi tek u EU da zaživi ovaj zakon. A gde smo mi, videćemo. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolegice Pavlović.

Ministar Branko Ružić ima reč.

Izvolite, ministre.

BRANKO RUŽIĆ: Zaista se zahvaljujem. Nemam nameru da polemišem, mi smo, smatram, na istom fonu, ali ono što je obaveza Vlade, to je da ima jednu širu sliku, da se ne bavi isključivo pojedinačnim stručnim pitanjima, koja uopšte nisu sporna.

Dakle, unapređenje katastra i same situacije je u toku i stvar direktiva; mi smo obavezni kao država da to ispunimo do 2021. godine, ako se ne varam. Mi to radimo danas, a mislim da neke stvari ne treba ostavljati do poslednjeg roka. Ne radimo brzopletu, mislim da radimo krajnje uvremenjeno i na pravi način.

Svakako, ukoliko nešto radite, onda je moguće da to stanje i situaciju popravite, bilo novim zakonskim predlozima bilo podzakonskim aktima. Ako ne radite ništa ili čekate neke rokove koji su propisani, onda ćemo sedeti za pet, šest ili sedam godina i ponovo govoriti o svim ovim problemima koje ste naveli. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, ministre Ružiću.

Reč ima narodni poslanik Stanislava Janošević.

Izvolite, kolegice.

STANISLAVA JANOŠEVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Poštovani ministre sa saradnicima, dame i gospodo narodni poslanici, poštovani sugrađani, dozvolićete mi da pre učešća u današnjoj diskusiji veoma kratko udelim par dobronamernih saveta kolegama iz opozicije koje sve upornije ne dolaze na sednice Skupštine i sve ubedljivije gube na izborima. Moj najtopliji savet je da se ne bave tračevima i obmanama, već politikom, svojim pozivom, a ukoliko nemaju, pravi način da to izvrše jeste da prate naš primer: 2012. godine Srpska napredna stranka preuzela je odgovornost da gradi budućnost Srbije;

2016. godine pobjedili smo na lokalnim, parlamentarnim i pokrajinskim izborima; 2017. godine – apsolutna podrška građana Srbije, kada je Aleksandar Vučić postao predsjednik Republike, i 2018. godine, 4. marta, Srpska napredna stranka odnela je ubedljivu pobjedu na izborima za gradonačelnika glavnog grada Srbije i pre svega par dana u Smederevskoj Palanci, i to isključivo predstavljajući svoje merljive rezultate rada ali i planove za budućnost, kao i brigom o građanima. Dakle, gospodo, nemojte se baviti samo svojim džepovima, brinite se o građanima.

Vratću se na današnju diskusiju s obzirom na to da je ispred nas set zakona koji je privukao moju pažnju i zaista je savesno spreman. Ono o čemu bih više pričala jeste zakon o elektronskoj upravi. On je zaista bitan jer pomaže elektronskoj komunikaciji između građana, kao i pravnih lica, ali i domaćim i nacionalnim upravama drugih zemalja.

Dobar primer korišćenja elektronske uprave jeste Grad Zrenjanin. Čelnici Grada Zrenjanina uvideli su benefite i dobre rezultate koje donosi ovaj način poslovanja. Prosto, mi smo među prvima prisegli njegovoj primeni. Na stranici našeg gradskog portala možete videti elektronski šalter kada se koriste matični izvodi, koji se mogu dostaviti na kućnu adresu, zatim urbanizam, oglasi, konkursi, javne nabavke, komunalna policija, ali i Kancelarija za brze odgovore.

Moram pomenuti i pohvaliti da je korak napred napravila i Skupština grada Zrenjanina zato što tamošnje kolege u gradskom parlamentu sednice održavaju elektronskim putem, dakle, odbornici ne dobijaju materijal na papiru već na tablet uređajima. Na taj način prate materijal ali i glasaju, što je umnogome pospešilo efikasnost rada Skupštine i donelo finansijske uštede.

Premijerka Ana Brnabić nedavno je posetila grad Zrenjanin, kada je počela druga faza razvoja projekta „Bebo, dobro došla na svet“ u okviru kampanje „Stop birokratiji“. Tome se mnogo radujem s obzirom na to da roditelji koji dobiju bebu ne provode dane po šalterima već se odmah u porodilištu završava matična knjiga, zdravstveno osiguranje ali i dečji dodatak.

Ovim bih zaključila svoje današnje izlaganje, zahvalila vam se na svojoj podršci koju nam pružate, omogućavate efikasniji rad naših lokalnih samouprava. Naravno da ću podržati vaše predloge zakona, kao što pozivam svoje kolege da to učine. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Marko Đurišić.

Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Hvala, predsedavajući.

Poštovani ministri, ja bih danas želeo u ovih nekoliko minuta da govorim o zakonu o udžbenicima. Nažalost, kada dođe rasprava u pojedinostima, proći će više od šeststo amandmana i verovatno nećemo moći na pravi način da govorimo o rešenjima i amandmanima koje smo podneli na ovaj zakon. Hteo bih kroz nekoliko konkretnih primera i članova Predloga zakona da dobijem odgovore od

ministra i da vidimo da li su ovi predlozi, kako je ovde predloženo, u skladu sa ciljevima zbog kojih se ovaj zakon donosi.

Ti ciljevi su, da podsetim još jednom, veća transparentnost kod odobravanja i smanjenje rizika od korupcije, obezbeđenje dostupnosti udžbenika za sve kategorije i zaštita porodičnog budžeta. Isti ovi ciljevi postojali su i 2015. godine kada je donošen zakon, koji je ista ova većina usvojila u Skupštini, isto uz hvalospeve predloga zakona, rada Ministarstva i sve drugo. Ne vidim ni jednu jedinu reč kritike zašto taj, tako dobar zakon nije ostvario ove ciljeve. I danas donosimo, posle nepune tri godine, potpuno novi zakon, novi zakon u kome su neke stvari koje treba da obezbede zacrtane ciljeve potpuno drugačije definisane. Ne delim taj optimizam i uverenje da će sada na ovaj način definisan predloženi zakon ostvariti te ciljeve.

Da krenemo od poslednjeg cilja – zaštita porodičnog budžeta. Ministar je ovde nekoliko puta rekao, i danas je to rekao, da će udžbenici biti 15% jeftiniji jer će moći da se nabavljaju preko školskih zadruga. Ja sam pokušavao da vidim kako je on došao do te računice čitajući obrazloženje zakona – nigde ni jedne jedine reči o tome nema. A na sajtu APR-a, ko ima vremena može odmah da proveriti, u Srbiji postoje dve školske zadruge, trenutno. Znači, koliko ima škola u Srbiji, blizu hiljadu, samo u dve je formirana školska zadruga, i to o jednoj piše da je u likvidaciji, iz Lazarevca. Kako to ministar ovde nama obećava da će udžbenici biti 15% jeftiniji? Ja bih voleo da to čujem konkretno.

S druge strane, važeći zakon u članu 35. govori o maksimalnoj maloprodajnoj ceni udžbenika. I ministar, odnosno ljudi koji su pisali obrazloženje zakona dobro su se potrudili, na čitavoj jednoj strani, da objasne zašto ovaj institut nije zaživeo i kako je bio loš. A on je, onako kako je definisan i predložen pre tri godine, upravo trebalo da bude u cilju zaštite porodičnog budžeta jer je trebalo da definiše maksimalnu maloprodajnu cenu. Sada toga više nema. Sada ćemo da idemo na tržište, kako se to kaže. Koja je to garancija da će udžbenici, kada se ukine ovo što nažalost nije ni zaživelo, očigledno, biti jeftiniji a ne skuplji? Koja je to logika?

Sledeća stvar, ministar kaže... Evo koliko se daje novih nadležnosti ministru: ranije je standarde kvaliteta udžbenika, na predlog Zavoda, usvajao Nacionalni prosvetni savet; sada se to sve prebacuje ministru, tako da Zavod daje predlog ovih kriterijuma standarda kvaliteta, Nacionalni prosvetni savet samo daje mišljenje, a na kraju odlučuje ministar. Znači, nova centralizacija, novi mehanizam, novo oružje, nova stvar i nadležnost u rukama ministra.

Sukob interesa i smanjenje korupcije kao jedan od zacrtanih ciljeva. Kako ovaj zakon reguliše pitanje sukoba interesa? Spominje samo u članu 21. davanje neke izjave, izjave kojom kažete – ja nemam ništa s izdavačima, s autorima, sa svima. I to je dovoljno. Uopšte nije razrađeno. Napravljen je korak nazad u borbi protiv korupcije načinom na koji će sada raditi komisije koje će odobravati udžbenike.

Ministar u obrazloženju kaže – komisije su imale od četiri do osam članova i to nije funkcionisalo. Koliko će sada, ministre, da imaju članova? Više nema nikakve odredbe. Zakon je govorio minimalno četiri člana, ovaj važeći, do danas, ili dok ne usvojimo novi. A sada se ostavlja vama, isključivo vama, na nadležnost da propišete broj članova komisije, uslove rada. Zakon definiše da ti članovi komisije sada dolaze isključivo od zaposlenih u Zavodu, koji za ovaj posao neće biti plaćeni. Da li je to dobar mehanizam za borbu protiv korupcije?

Ranije je postojala lista ocenjivača pa se onda komisija formirala tako što se uzme neko sa liste; garantovala se i neka tajnost, nije se znalo koja će komisija i u kakvom sastavu ocenjivati te udžbenike. To je bio jedan od mehanizama, kako je nama ovde predstavljeno, da se smanji korupcija. Sada će se ta imena znati. Da li će ti ljudi tako samo dati jednu izjavu pa da mi budemo sigurni da neće biti izloženi, ako ništa drugo, makar pokušajima korupcije?

Ovaj zakon uvodi i dobru stvar – praćenje udžbenika. Ali očigledno ministar nije imao ideje kako da razradi tu ideju. Uvodi se taj termin i onda se kaže – sve dalje će propisati ministar. Ministre, ja vas sada pitam, da li makar imate ideju u glavi da u taj proces praćenja udžbenika uključite učenike, roditelje? Da li je dovoljno i da li ćemo na pravi način obrazovati našu decu ako roditelji samo dovedu decu ispred škole, onda se okrenu i više ne znaju šta i kako ta deca rade u školi? Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Đurišiću.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Da krenem od ovog poslednjeg – vraćanje udžbenika. Naravno da je to postojalo. Kao institut to postoji u razvijenim zemljama, gde su jako skuplji udžbenici, i to je jedna vaspitna funkcija. Ali ako ste pratili dobro izlaganje, malopre sam pomenuo da su nama školske biblioteke ostale bez valjanog kadra, da se svelo na podelu knjiga na nivou knjižničara i da je tehnološkim viškovima u biblioteku mogao da ode bilo ko. Mi kroz onu uštedu elektronskog CENUS-a, koji sam malopre pomenuo, imamo oko 89 bibliotekarskih normi da vratimo u funkciju i ustanovimo ko to može da radi. Naravno da je ta osoba kao stručni saradnik najpozvanija da učestvuje u ovom lancu.

Vezano malopre sa zadrugama, informacija da su dve, jesu, po novome, ali i one nisu registrovane do kraja jer se u toku ovih nekoliko dana objavljuju norme i pravilnici koji su prošli sve procedure, znate da moraju proći i ministarstva, i finansija i zakonodavstvo itd. Postoji osamdeset zadruga koje su se očuvale radeći po nekim starim pravilima, ja sam s njima imao sastanke. To je model tzv. starog zadrugarstva Srbije, nekad sam učestvovao u njemu lično. Dizajniranje zadruga nije moglo biti ranije jer je za podzakonska akta koja se donose rok 7. april, vrlo brzo znači, po novom sistemskom zakonu.

Otuda naša molba da ne žure sa kupovinom udžbenika, da ne bi bili skuplji, da mogu kroz ovaj nivo. Rabat je osnov cene, kako smo došli do toga da

je minimum 15%. Znači, to sam smeo da izjavim, jer on je 30%. Ako distribucija košta, dovoženje do škola, što se nekada radilo, nekih i 5%, neka je nekakav rabat onih ljudi koji će u školi to raditi isto neki trošak para, ostaje da se za neke školske potrebe ostavi neki dinar, kako smo rekli, za zadruga i bar polovina tog rabata ostaje na ovu priču o kojoj smo govorili.

Mehanizmi, ne samo izjave, svega drugog dati su kroz radne norme. Zaposleni u zavodima imaju u opisu svog posla da rade ovo. Komisije su dosad mogle... da ima dve godine staža i da bude stručnjak iz nastave. Znači, sada imamo zaista ozbiljne ljude, koji su u radnom odnosu i naravno da neće dobijati dodatno pare za to. To je bila namera. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, ministre.

Reč ima Mihailo Jokić, član 107, dostojanstvo.

MIHAILO JOKIĆ: Ne mogu da shvatim prethodnog govornika da može da kaže rečenicu da u Srbiji postoje samo dve škole koje imaju đачke zadruga.

Mislím, mora da postoji odgovornost za iskaz koji je dao prethodni govornik.

Molim vas, vi treba da znate da samo u Valjevu nekoliko srednjih i osnovnih škola imaju svoje đачke zadruga. Uđite na sajt Tehničke škole u Valjevu, uđite na sajt Poljoprivredne škole u Valjevu, pa ćete videti kako funkcionišu đачke zadruga. Vi kažete da postoje samo dve đачke zadruga u celoj Srbiji, i ostanete živi i nikome ne odgovarate. Ne znam kakav ste vi čovek uopšte i čemu vi služite. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Jokiću, nemojte direktno da se obraćate, molim vas. Hvala.

Smatram da nisam povredio Poslovník. Postoji sloboda govora u parlamentu i svaki narodni poslanik može da kaže šta želi. Naravno, ministar je odgovorio. Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Ne.) Hvala.

Reč ima Vjerica Radeta, povreda Poslovníka.

VJERICA RADETA: Vi zaista, kad god predsedavate, nekako izazivate da čovek mora da reaguje zato što ne poštuje Poslovník.

Sada govorim po članu 27. Ne možete vi da nekome dozvoljavate da reklamira Poslovník u skladu sa Poslovníkom, a nekome ne dozvoljavate. To što je neko član vaše koalicione grupe, to je vaša stvar. Rekla sam vam i pre neki dan, vi preterujete sa dodvoravanjem vašem koalicionom partneru. Rekla sam vam – ne bojte se, vas dvadeset godina niko nije isterao iz vlasti, neće ni ubuduće. (Isključen mikrofón.)

PRESEDAVAJUĆI: Koleginice Radeta, nismo mi tema ovoga, nego se usredsredite na povredu Poslovníka i ono što sam ja uradio kada je u pitanju moj odnos prema diskusiji docenta dr Mihaila Jokića. To bih vas zamolio. Izvolite, nastavite. Prijavite se ponovo, vratiću vam vreme.

VJERICA RADETA: Za razliku od vas, vrlo sam usredsređena na svaku reč koja se izgovori u ovoj sali. Niste mogli tom docentu, doktoru, profesoru, kako ga sad krstiste, nikako dati malopre reč po Poslovníku, osim ako nije želeo da ukaže da ste povredili Poslovník dok je govorio ministar Šarčević.

To što on nije tako brzo reagovao na ono što je govorio kolega Marko, to je njegov problem. Znae, ovde mora malo brzo da se razmišlja, ne može onako da se sedne, nasloni, pa odjedanput se seti – aha, Marko onaj govori, sad ću da reklamiram Poslovník. Ne može tako. Dakle, čim ste videli da ne govori o povredi koja se odnosila na tok ministrove rasprave, morali ste da kažete – žao mi je, jesi moj koalicioni partner ali ne možeš da pričaš kad ti to Poslovník ne dozvoljava. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Dobro, hvala.

Smatram da nisam povredio Poslovník, već ga samo tumačim na jedan, držim se njega na jedan parlamentaran način, kako ova diskusija i teče od jutros.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje?

Izvolite, izjasnite se. Prijavite se.

VJERICA RADETA: Želim, naravno, da se Skupština izjasni.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolegínice Radeta.

VJERICA RADETA: Molim. Hvala, takođe.

PREDSEDAVAJUĆI: Narodni poslanik Srbislav Filipović.

Izvolite.

SRBISLAV FILIPOVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Dame i gospodo narodni poslanici, uvaženi ministri, građani Republike Srbije koji pratite sve ovo u prenosu i vidite kako pripadnici bivšeg režima obrazovanje i reformu obrazovanja u Srbiji doživljavaju kao cirkus – tako su oni i državu vodili, i gore od cirkusa, pa je država došla na ivicu ambisa i bankrota.

Kad govore o sukobu interesa oni pokazuju ključnu stvar, kada su sve rasprave zakona u pitanju, evo, ja sam dve godine narodni poslanik – dve godine nijedan predlog, ni jedan jedini predlog zakona nisu pročitali. Ovo je klasičan primer, kada govorimo o sukobu interesa. To je definisano članom 45. Predloga zakona, gde kaže: „Novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara kazniće se lice koje daje stručnu ocenu, stručno mišljenje, odnosno ekspertsko mišljenje, ukoliko: 1) ne da stručnu ocenu u skladu sa članom 23. ovog zakona; 2) ne da stručno mišljenje u skladu sa članom 25. ovog zakona; 3) ne da ekspertsko mišljenje u skladu sa članom 26. ovog zakona i 4) odbije da potpiše, odnosno potpiše neistinitu izjavu o sukobu interesa“.

Dakle, ovo pokazuje na koji način pripadnici bivšeg režima doživljavaju svaku raspravu, o bilo kom predlogu zakona. Njima, zapravo, predlozi zakona i nisu tema. A vi govorite ceo dan nama – tema, pa tema. Treba njima da kažete šta je tema.

Jer, ako ne pročitate predlog zakona, kako uopšte imate snage, obraza (ako uopšte možemo da govorimo tu o obrazu) da ustanete ovde i govorite pred

građanima Srbije u prenosu o bilo kakvom predlogu zakona a niste ništa o tome pročitali.

Naravno, besplatni udžbenici, to je divna ideja. To je fantastično. Kada biste imali besplatan prevoz, besplatnu struju, besplatan telefon, sve besplatno da bude – to je verovatno san svakog čoveka na svetu, da ništa nikad ne plati. Ali, prosto, to ne postoji; jedno je san, drugo je realnost. Mi u Srbiji pokušavamo da vodimo realnu politiku, politiku života, a u životu sve nešto košta. Udžbenike, štampanje njihovo, rad na njima, to neko mora da plati.

Kada je u vreme pripadnika bivšeg režima bilo podele nekih udžbenika videli smo dokle nas je to dovelo kasnije, pa smo sve što je kod njih navodno pokušano da bude besplatno plaćali sa zelenaškim kamatama kasnije. Nemojte samo da oni ikad više dođu u priliku da nam bilo šta ponude besplatno; to nas posle obavezno košta sto puta više nego što bi nas realno koštalo.

Kada govorimo o korupciji, pa, to je katastrofa – da nam pripadnici bivšeg režima pričaju o korupciji. U Srbiju niko nije hteo jedan jedini dinar da uloži za vreme tog bivšeg režima. Bežali su svi iz Srbije, građani su bežali iz nje; deca koja su upisivala školu su jedva čekala da završe, samo da odu, jer su znala da bez mita i korupcije ne mogu da se zaposle. Mi pokušavamo danas, i uspevamo u tome u velikoj meri, da sistemskim reformama u obrazovanju ponudimo deci moderna znanja, znanja koja će da im služe u 21. veku, koja će im biti upotrebljiva, pa zato ... I borba protiv korupcije, dolaze investitori danas u Srbiju, otvaraju fabrike zahvaljujući politici predsednika Aleksandra Vučića i Vlade Republike Srbije. Zato se danas veći procenat dece odlučuje ipak da ostane u svojoj zemlji i da šansu sebi i Srbiji da nastavi da živi ovde i stvara ovde svoje porodice. Zar to nije dobro?

Naravno, to nije dobro za pripadnike bivšeg režima. Kada naviknete da živite od korupcije, od mita, od nerada, od toga da u podne ustanete pa dođete u 12 sati u Skupštinu i kritikujete ovde ljude koji rade od ranog jutra, naravno da vam onda ništa ne valja. Ja to savršeno razumem.

O zaštiti porodičnog budžeta možete da govorite onda kada za četiri godine otvorite preko sedamdeset fabrika, kao što je to uradila Srpska napredna stranka na čelu sa Aleksandrom Vučićem. Onda govorite o zaštiti porodičnog budžeta. O zaštiti porodičnog budžeta nemate pravo da govorite ako ste 400.000 ljudi, 400.000 roditelja ostavili na ulici bez posla, ako ste stotine fabrika upropastili i unazadili, ako ste rasterali iz Srbije na desetine hiljada mladih obrazovnih ljudi. I onda vi govorite o obrazovanju mladih ljudi, njihovoj budućnosti, o tome gde će oni da rade, vi tobože brinete o tome.

Kako da govori o budućnosti Srbije, obrazovanju, o bilo čemu, onaj koji je milijardama zadužio svoju opštinu. Evo, završili se izbori tamo, čovek puko, nema ga nigde, otišao, sad je pobeo. Došao da izrecituje to što ima napamet, jedno te isto na svakoj sednici...

PRESEDAVAJUĆI (Đorđe Milićević): Molim vas da se vratimo na zakonski predlog.

SRBISLAV FILIPOVIĆ: Molim vas, nemojte da me prekidate. Ako su mogli da nas ovde pljuju celo jutro, onda treba da istrpe i ono što mi imamo da kažemo. Građani Srbije zaslužuju da čuju istinu, da čuju da te čučavce oni za dvanaest godina nisu našli da srede, nijedan. A njihova politika na kraju je završila tamo gde i treba da završi, baš u tom čučavcu. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Maja Videnović.

Izvolite.

MAJA VIDENOVIĆ: Zahvaljujem, potpredsedniče Milićeviću.

Nažalost, građani Srbije koji nas danas gledaju, roditelji, nastavnici i profesori koji su čuli i prethodnu diskusiju, mislim da dobijaju jedinu pogrešnu poruku, jedinu poruku koju ne bi trebalo da dobiju iz Narodne skupštine Republike Srbije – koji je način diskusije ovde, koje teme mi smatramo da su prioritet i na koji način mi ovde razgovaramo.

Takođe, moram da kažem da činjenica da o ovako važnim zakonima, posebno zakonima iz oblasti obrazovanja, jer mislim da danas, 2018. godine u Srbiji ne postoji, jako je malo tema koje su važnije od teme obrazovanja, od budućnosti, od toga kako obrazujemo buduće generacije... Da je jako loše da govorimo na ovakav način, u objedinjenoj raspravi sa zakonima koji nemaju nikakvih dodirnih tačaka jedan s drugim, sa ponovnom zloupotrebom, jer Srpska napredna stranka, podnoseći amandmane, pokušava ne da spreči poslanike opozicije da govore i predlažu bolja rešenja za sve ono što je svima nama zajednički interes, nego da obesmisli i ovu raspravu, kao i svaku prethodnu. To je nedopustiva poruka i roditeljima, i nastavnicima, i učiteljima, i profesorima i toj deci. Ako oni iz Narodne skupštine dobijaju poruku da je narodnim poslanicima važnije da optužuju jedni druge na načine koji ne zaslužuju nikakav komentar, vi ste sami za sebe dovoljan komentar, to je nešto za šta je odgovorna ova većina i za šta nema nikakvog opravdanja.

Kada govorimo o kvalitetu udžbenika, kada govorimo o tome šta je sadržaj, šta stoji u udžbenicima i šta bi trebalo da obrazuje buduće generacije, mislim da ne postoji važnije tema od te – kojim sadržajima mi pripremamo generacije za budućnost, da bi to trebalo da bude tema o kojoj mi ovde ceo dan raspravljamo kandidujući najbolje ideje, bez ikakvog prostora za ovakve jeftine diskusije, neprimerene za bilo kakvu raspravu, posebno za Narodnu skupštinu.

Kada govorimo o bilo kom zakonu, posebno o izmenama i dopunama, vrlo odgovorno je i od vas, ministre, da počnete da govorite na način koji nažalost nisam imala prilike da čujem od vas, a to je sadašnja situacija.

Ja ću sadašnju situaciju da povežem u dve teme, a to je šta je realnost i šta je odgovornost. Realnost je da... Odgovornost je, i to je ono što nismo čuli od vas, da mi nakon nekoliko godina ponovo danas govorimo o zakonu o udžbenicima. Dakle, Skupština je 2015. godine usvojila Zakon o udžbenicima.

Tada su slavodobitno ovde usvojeni određeni ciljevi, da će to biti zakon koji će konačno rešiti sve probleme koji postoje u toj oblasti i da će to biti zakon koji će ostvariti sve ciljeve koji su stavljeni. Ja ću samo pomenuti neke od njih: da će se obezbediti transparentnost kod odobravanja udžbenika, da će se smanjiti korupcija, da će se obezbediti dostupnost udžbenika za sve kategorije, da će se zaštititi porodični budžet. Mi ni jednu jedinu reč nismo čuli o tome zbog čega nijedan od ovih ciljeva nije ostvaren, čija je odgovornost.

Odgovornost je ove većine koja sada posle tri godine donosi isti zakon. To ne može biti samo personalno vaša, niti ste vi ovde da govorite u sopstveno ime, te vam to ne može biti alibi. Znači, nemamo nikakvu odgovornost da menjamo ponovo materiju, bez ikakvih rezultata koji su ostali iza prethodnog zakona.

S druge strane, govorimo o realnosti. Ja ću jednu digresiju koja oslikava ovu realnost da vam pomenem, kakva je sadašnja situacija. Za prvi i peti razred osnovne škole u avgustu 2017. godine Ministarstvo je, gospodine ministre, usvojilo nove nastavne planove i programe, pa se otud otvorilo ozbiljno pitanje udžbenika za učenike ovih razreda. Ministarstvo zatim krši postojeći Zakon o udžbenicima i daje savet školama da ne kupuju udžbenike za te razrede, nego da sačekaju nove udžbenike.

Iz teksta ovog predloga zakona o kome bi mi danas trebalo da govorimo vidi se da će ti novi udžbenici biti uvršteni u katalog udžbenika do kraja aprila 2018. godine iako nema nikakve informacije kako su pripremljeni ti udžbenici, kada će biti raspisani ti konkursi. I ako udžbenici budu u katalogu do 30. aprila, školama ostaje petnaest dana da izvrše izbor udžbenika, što uključuje da svi udžbenici budu dostupni svim školama, da se škole upoznaju s tim udžbenicima, da stručni aktivisti škola predlože udžbenike i da nastavna veća za petnaest dana donesu odluku o tome.

Dakle, besplatni udžbenici, to je nešto o čemu su i moje kolege iz DS-a i SDS-a govorile, jesu nešto što bi trebalo kao odgovorne ljude da nas obavezuje, ne samo nešto na šta nas opominje Ustav. Ako je osnovno obrazovanje obavezno i besplatno, besplatni udžbenici za đake trebalo bi da se podrazumevaju.

Nažalost, ova vlada, i to je odnos prema političkoj ideologiji, govori da nema novca za decu, nema novca za roditelje, ali ima novca za najskuplje jelke na svetu, ima novca za korupciju, ima novca za netransparentne subvencije, ima novca za gondole, a za ovako nešto nema novca.

Znate, ministre... S obzirom na to da me vreme opominje da imam samo još jedan minut, samo dve rečenice. Kvalitet udžbenika, a vidimo određene napore da se u tom pravcu ovde radi, pada u vodu dok postoji zabrana zapošljavanja. Dok postoji zabrana zapošljavanja, kakva je poruka mladim ljudima, mladim ljudima koji se školuju, koji žele da pošteno završe fakultete i rade u onim oblastima koje su prirodno usmerene na državu? Ako hoćete, mladim ljudima koji ne žele da pobegnu iz ove zemlje iako ih ova vlada svakim

danom i svakim svojim aktom tera, koji žele da budu učiteljica, nastavnica, profesorka? Šta ova vlada poručuje? Da za takvu osobu, takvu mladu učiteljicu, nastavnicu nema mesta. Za stranačke aktiviste ima, za nju nema mesta. To, s jedne strane, dovodi do toga da npr. u Matematičkoj gimnaziji, a znam da ste vrlo dobro upoznati, ne možemo da zaposlimo ljude koji su najbolji profesori u toj oblasti. Zar tim malim genijalcima, kojima se svi opravdano ili neopravdano ponosimo, ne mogu da predaju najbolji?

Dakle, zabrana zapošljavanja je oblast koja bi takođe trebalo da vas interesuje, a mi nažalost nismo čuli nijednu reč o tome. Nadam se da ćemo imati prilike da u raspravi u pojedinostima govorimo detaljnije.

Mi smo podneli veliki broj amandmana, Demokratska stranka, koji vrlo eksplicitno govore o tome zašto je potrebno da se svaki prostor za korupciju i zloupotrebu suzi i da se omogući ono što nam je najpotrebnije, a to je da obrazujemo generacije za budućnost, s onim nivoom obrazovanja koji je neophodan. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Kolega Orliću, vi želite repliku, pominjanje Srpske napredne stranke?

Izvolite.

VLADIMIR ORLIĆ: Hvala lepo.

Kada pominjemo amandmane koje podnosi SNS, još jedna fantastična vest i neverovatna novost za one koji se tim pitanjem bave – i za ovu sednicu narodni poslanici Srpske napredne stranke podneli su tek jednu trećinu ili jednu četvrtinu od ukupnog broja podnetih amandmana. Ako to nekome nešto znači, neka onda zna da je u tom, kako je rečeno, obesmišljavanju sam zaslužan i u njemu učestvuje tri ili četiri puta više nego svi naši narodni poslanici zajedno.

Kada govorimo o obesmišljavanju, tvrdim da mi to ne radimo jer je to nemoguće. Da li to kažem zato što je preduslov za obesmišljavanje da nekog smisla sa druge strane ima ili ne, neka razmisli svako sam za sebe.

No, realnost i odgovornost. Vrlo krupne i zvučne reči, dame i gospodo, a na temu, zamislite, onih besplatnih udžbenika i, kako je rečeno, Ustava Srbije. Kada je beše taj Ustav usvojen? Da nije slučajno par godina pre nego što su izgubili priliku, voljom građana, oni koji se sada za taj Ustav na taj način brinu, da pokažu kako ga poštuju baš na primeru besplatnih udžbenika? Samo su imali par godina, kako kažu sada, da tu ustavnu obavezu ispune. Ili su možda tada ipak razumeli ono što se sada prave da ne razumeju, da to nema nikakve veze s onim što pričaju danas.

Da li danas ima novca za subvencije? Pa ima. A ima zato što je država uspela da stane na noge, da ispravi onu tešku štetu – ispravlja i dalje, ali ispravila je u značajnoj meri do sada – koju su oni napravili.

Da li ima novca za stimulisanje zapošljavanja? Ima, ali nemojte da pričamo o tome da li danas nešto jeste ili nije bolje, da poredimo da plata negde postoji gde je bila nula. Koliko je puta više 30.000 svakog meseca, 50.000

svakog meseca, 70.000 svakog meseca, koliko hoćete, u odnosu na nula? Ko to može da izračuna?

Šta je poruka mladim ljudima, pitaju. Nije sigurno da li je na snazi zabrana zapošljavanja u javnom sektoru. U javnom sektoru, dame i gospodo, dakle tamo gde imamo obavezu da napravimo uštede. U privatnom sektoru, na koji upućujemo svakoga (i time završavam, gospodine predsedavajući), pogledajte zvanične podatke koliko je više ljudi zaposleno i koliko su plate porasle. Pa izvucite zaključak onda, ako ste u stanju da zaključite da li je jedna jelka najskuplja ili nije na svetu. Do sada niste bili u stanju.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Dužan sam da dam neke odgovore na prethodnu diskusiju. Pomenuo bih da je prethodni zakon 2015. godine postigao jedan od ciljeva, a to je transparentnost. Zašto bi to spočitavali?

Pitam sve vas ovde i sebe, da li smo mi bili na nekoj drugoj planeti? Recimo, države kao što je Južna Koreja već osamnaest godina imaju digitalne udžbenike. Nije pitanje ni mog prethodnika, nego prethodnika prethodnika. Zašto se toga nismo mogli setiti?

Kažem vam da sam odrastao u Beogradu i da je 1985. godine Fabrika „Lola“ pravila računare i niz drugih stvari. Znači, ne počinje istorija od sada. Ja govorim da se nekih stvari moramo setiti unazad. I šta je sve moglo, dakle šta bi bilo da je bilo, ja zaista nemam vremena da se time bavim.

Ponovo ću možda Marka da uvredim time što ću reći da moram da budem efikasan u ovom trenutku. Ono što niste možda dobro prokomentarisali, to je da nije reforma obuhvatila 2017. godine prvi i peti razred. Delimično je modifikovan program za peti razred da se napravi prostor za reformu koja počinje 1. septembra 2018. godine (to je neka digresija), da bi se informatika uvela, da se ne bi čekalo još ove godine kao obavezan predmet. To je apsolutna istina, nemojte da klimate glavom, to valjda znaju svi u Srbiji.

Dostupnost. Nije rešena dostupnost zbog složenih komplikacija i metodologija kako se radilo, i to sam rekao. Znači, nije praksa pokazala dostupnost. Mi smo imali poglavlja 25 i 26, koja smo jedva uspeali da otvorimo i zatvorimo baš zbog manjkavosti udžbenika za manjine, za ljude sa posebnim potrebama. Mi smo ovo temeljnije uradili; sva društva, slepih, gluvih, sve smo okupili i videli da nedostaje novac, koliko treba za slepe. Jedan udžbenik je deset puta skuplji od običnog udžbenika. To morate znati, i niz drugih stvari.

Znači, mi smo zaista temeljno videli šta je bilo potrebno uraditi. Sada, da se pravimo pametni da je ono dobro, ili bilo šta da je dobro.... Neko će za dve godine reći da je prevaziđeno, najverovatnije. I to tako treba da se gleda. Obrazovanje je stalna potreba da se prati svet. Pitanje je da li sada ovim tempom to radimo. Mislim da radimo.

Ono što je jako važno da znate i da skinemo mantru sa priče o besplatnim udžbenicima – jedne godine, ne znam koje, neko će mi reći, dato je osamsto miliona tadašnjih para, dinara, samo za Beograd, samo za tri razreda. Mi smo prošle godine dali 670.000.000 za celu Srbiju, tako da zaista ne bih poredio te podatke, da se na to ne vraćamo.

Ostao sam dužan da kažem oko norme vezane za maksimalnu cenu. Ona je neprihvatljiva, apsolutno neprimenjiva tržišno, to kažu svi pravnici. Kao takva, mora biti ukinuta. Da biste vi formirali cenu maksimalnu, morate uticati na cenu papira, kvalitet papira, broj strana, kvalitet fotografija, lepljenje, raspadanje udžbenika. Zato nije moglo ni da se primeni. Otuda ni pravilnik nije rađen. To su neki tehnički razlozi i nije sramota reći – hajde, možemo bolje da napravimo.

Zašto ovo pada u oči? Mnogo je bilo zarezova i sitnih izmena koje nemaju suštinski veliku bit. Da je samo moglo četiri-pet fundamentalnih stvari u starom zakonu da se izmeni i dopuni, on bi imao karakteristiku izmena i dopuna. Međutim, tu postoji pravna logika da se taj broj članova mora korigovati i dolazite do ovoga da je to više od 50%. U suštini, kada prođete koje smo izmene doneli, više liči na izmene i dopune. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, ministre Šarčeviću.

Reč ima narodni poslanik Ljubica Mrdaković Todorović.

Izvolite.

LJUBICA MRDAKOVIĆ TODOROVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Poštovani ministri sa saradnicima, kolegice i kolege narodni poslanici i poštovani građani Republike Srbije, mi iz Srpske napredne stranke podržavamo predloge zakona koji su na današnjem dnevnom redu i o kojima diskutujemo i glasaćemo za njih.

Što se tiče predloga zakona o udžbenicima, želim da kažem da je bilo više pokušaja prethodnih godina, posebno u periodu od 2000. godine pa naovamo, da se problem školskih udžbenika reši na odgovarajući način. Međutim, tadašnja zakonska rešenja su pokazala određene konceptualne nedostatke koji nisu mogli da se otklone u hodu, već su kao takvi čekali izmenu zakona ili jednostavno bili zanemareni. Zato sam uverenja da je ovaj predlog zakona jako bitan jer pogađa suštinu naše budućnosti, odnosno podvlači činjenicu da elementarno obrazovanje naše dece mora biti jedan od najbitnijih zadataka koje moramo rešiti na odgovarajući način.

A da problema za rešavanje ima, ima ih, počevši od udžbenika kojih već ima u upotrebi i koji sadrže brojne nedostatke u smislu zastarelosti materije, kao i brojnih drugih razloga. Činjenica je da većina učenika u Srbiji pohađa stručne škole, što dalje znači da ima oko hiljadu stručnih predmeta različitih profila za koje se mora obezbediti dobar i kvalitetan udžbenik kako bi se izbegla situacija da đaci pohađaju nastavu bez odgovarajućih elementarnih sredstava i nastavnih pomagala, koristeći pritom raznu dostupnu literaturu situaciono i namenski, u nastojanju da odgovarajuće gradivo nekako učine sebi dostupnim posežući za

alternativnim rešenjima, što je neprihvatljivo. U te svrhe treba pomenuti da se veliki broj učenika oslanja samo na obim potrebnih informacija prikupljen u sklopu samih predavanja kao proizvod beležaka i diktata od strane nadležnih profesora i drugih predavača.

S druge strane, posebne kategorije učenika zahtevaju specifične udžbenike i ostala pomoćna nastavna sredstva koja za cilj imaju omogućavanje deci s posebnim potrebama priliku za redovno obrazovanje i, naravno, dalju edukaciju.

Takođe, uočen je nedostatak u vidu nedovoljnog broja pojedinih udžbenika za grupe đaka koji se obrazuju na jezicima nacionalnih manjina, tako da je neophodno obezbediti postojanje odgovarajuće literature u okviru našeg obrazovnog sistema i u te svrhe.

Paralelno sa rešavanjem problema tzv. klasičnih udžbenika moramo da pratimo i trendove u savremenom obrazovanju omogućavajući postojanje i korišćenje digitalnih udžbenika, koji će učenicima umnogome olakšati savladavanje nastavnih programa i planova, tako da jedina digitalna pomagala, kao do sada, ne budu usmeno prepričane lektire koje se sticajem okolnosti mogu naći na internetu i koje deca masovno koriste kako ne bi čitala knjige.

Ono što je izuzetno važno u ovom predlogu zakona, to je da se izbor udžbenika vrše na period od četiri školske godine (o tome govori član 34. ovog predloga zakona), čime se postiže zaštita porodičnog budžeta. Budžet roditelja štiti se i na taj način što je zakonom omogućeno povećanje ponude i produktivne konkurencije među izdavačima, što će direktno uticati na smanjenje cene udžbenika. Takođe, budžet roditelja će se zaštititi jer je zakonom predviđeno da se đacima može preporučiti korišćenje određenog dodatnog nastavnog sredstva, ali bez uslovljavanja roditelja za kupovinu istog.

Dalje, ovim predlogom zakona onemogućiće se i korupcija – o tome je i ministar govorio – jer se članom 27. ovog predloga zakona definiše da lice koje daje ekspertsko mišljenje na tekst udžbenika, nastavnog sredstva i slično pre početka rada potpisuje izjavu da nije autor pomenutog udžbenika, da nije zaposlen u izdavačkoj kući, kod izdavača, niti je na bilo koji drugi način povezano sa izdavačem.

Dalje, ovim predlogom zakona u članu 10. postiže se, tj. omogućava se jednaka dostupnost obrazovanja i vaspitanja, naročito za učenike koji su socijalno i materijalno ugroženi, kao i za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, tako što će Vlada iz budžeta Republike Srbije finansirati ili sufinansirati pripremu, nabavku i dodelu udžbenika i praktikuma neophodnih za rad i praćenje nastave.

Iz svega navedenog jasno je da ovaj zakon treba da reši brojne probleme i da će ih rešavati. Država i Ministarstvo prosvete svesni su značaja regulisanja ove oblasti društvenog života i predlaganjem ovakvog zakona pokazuju spremnost da načine odlučan korak u smeru ubrzanog razvoja društva, ističući

time u prvi plan značaj ljudskih resursa, odnosno kvalitetnih kadrova, sposobnih da budu na čelu reformskih procesa koji su našem društvu zaista neophodni.

Na kraju, uostalom, sigurna sam da građani od Vlade Republike Srbije i Srpske napredne stranke kao stožera ove vlade očekuju ovakva rešenja, prepoznajući ih kao pokretačku snagu koja nakon mnogo godina i sijaset propuštenih šansi za prosperitet i razvoj nacije na svim nivoima od strane nekih prethodnih vladajućih garnitura vodi ovu državu u pravom smeru. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Radi pojašnjenja, malopre sam ostao dužan da dam još jedan komentar ili informaciju. Pomenuo sam juče, ako se sećate, škola je takva institucija da ima 1. septembar, *deadline*. Ako nemate zalet dobar za svoje procedure, vi idete u prestup, jezikom atletike. Mnogo godina je bilo prestupa i mnogo smo u zakašnjenju i nemamo nikakve master planove i zato radimo sada jako brzo, ne brzopleto.

Znajući da ćemo ući u reformske procese, mi smo odluke o nastavnim planovima i programima i izmenama doneli za prvi i peti razred i one su u toku odavno. Znači, mi smo konkurs raspisali prema važećem zakonu, sasvim dozvoljeno, i sve procedure su u toku. Ako nijedan izdavač nema ništa protiv, ne vidim zašto bi to bila smetnja. Onda bi nama svi reformski procesi stali, kao što je i obuka nastavnika itd.

Ovde složiti kocku da sve elemente imate – jezikom građevine, i cement, i mešalicu, i geometra, i sve moguće alate, lopate – znači, vrlo je komplikovano. Ništa nismo izostavili. Sve se radi po zakonskim procedurama i sve je vrlo sinhronizovano. Zato će stići sve, hvala bogu, za 1. septembar. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, ministre Šarčeviću.

Poštovani narodni poslanici, saglasno članu 27. i članu 87. st. 2. i 3. Poslovnika Narodne skupštine, obaveštavam vas da će Narodna skupština raditi i posle 18 časova zbog potrebe da Narodna skupština što pre donese zakone iz dnevnog reda ove sednice.

Reč ima narodni poslanik Ružica Nikolić.

RUŽICA NIKOLIĆ: Hvala.

Dame i gospodo narodni poslanici, očigledno je da skupštinska većina, koja je izglasala da se o predlozima zakona koji su danas na dnevnom redu vodi objedinjena rasprava, ne uviđa značaj ovih predloga zakona. Sramno je što se nama narodnim poslanicima, posebno poslanicima Srpske radikalne stranke koji želimo argumentovano da raspravljamo o ovim predlozima zakona, uskraćuje vreme, što nam je uskraćeno da o svakom predlogu zakona vodimo odvojenu raspravu.

Kada je Predlog zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija Republike Srbije u pitanju, koji se donosi po hitnom postupku zbog obaveza prema EU, ne

možu a da se ne osvrnem, prvo, na sam naziv predloga zakona, koji je potpuno nejasan jer ne upućuje jasno na oblast na koju se odnosi. Takođe bih istakla da u ovom predlogu dominiraju strane reči i izrazi iako u našem jeziku postoje reči i izrazi koji jasno i nedvosmisleno definišu određene pojmove. To je što se tiče terminologije.

Osnovna primedba na ovaj predlog zakona odnosi se na formiranje agencije za kvalifikacije koja obavlja poslove obezbeđivanja kvaliteta i pružanja stručne podrške. Nju osniva Vlada i finansira se iz budžeta Republike Srbije. Planirano je da agencija sa izabranim organima preuzme zaposlene iz Ministarstva i Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, kao i da zaposli dovoljan broj izvršilaca za obavljanje delatnosti, za šta će biti potrebno obezbediti dodatna sredstva u budžetu Republike Srbije. Za rad agencije u 2019. godini potrebno je izdvojiti 90.334.500 dinara. To su ogromna sredstva i to je još jedan udar na budžet građana Srbije.

Srpska radikalna stranka je protiv formiranja i finansiranja raznoraznih državnih agencija. Smatramo da treba ukinuti sve te agencije, kojih je oko dvesta, jer one obavljaju poslove ministarstava a u stvari samo troše ogromne pare građana Srbije.

Drugi predlog zakona o kome bih rekla par reči jeste zakon o udžbenicima. Kada je ovaj predlog zakona u pitanju, SRS se zalaže za sistem unificiranih udžbenika, koji je dosmanlijski režim ukinuo posle petooktobarskog puča. Znači, moramo imati jedinstvene udžbenike kako za osnovnu tako i za srednju školu.

Smatramo da izdavanje udžbenika opet mora da bude centralizovano jer se ovako ostavlja veliki prostor za korupciju i kriminal upravo zbog prisustva velikog broja izdavača. Ono što se dešava jeste da se lobira da se rukovodstvo škole kao i nastavnici opredele baš za udžbenik određenog izdavača, jer od samog izdavača dobijaju određeni procenat. Znači, dolazi do potkupljivanja, do sve veće korupcije i nastavnici se vode ličnim interesima a ne interesima đaka. Njima nije bitan ni sadržaj udžbenika, ni kvalitet lekcija, ne smetaju im ni preobimne, razvučene lekcije koje su uglavnom neprimerene uzrastu; njima je bitan samo procenat koji dobijaju od izdavača.

Zatim, dešava se da u jednoj školi nekoliko odeljenja istog razreda koristi udžbenike različitih izdavača. To ima negativan efekat jer učenici imaju osećaj da ne pripadaju istoj školi, istom uzrastu i stvara se elementarno loša klima.

Takođe, u porodici gde ima više dece školskog uzrasta mlađa deca ne mogu naslediti knjige od starije upravo zbog izbora izdavača od strane nastavnika, što predstavlja još jedan udar na već osakaćeni porodični budžet.

Zatim, ukoliko učenik promeni školu, čak i da ostane na istoj opštini, često ne može da prati nastavu u novom odeljenju jer se u tom novom odeljenju radi po udžbenicima nekog drugog izdavača.

Takođe bih spomenula da mnoge škole imaju plan i program koji je zastareo. Takav primer jeste Železnička škola u Beogradu. Oni već godinama ne dobijaju dozvolu da izmene svoj plan i program; rade potpuno zastarele i neprimenljive stvari. Navela bih primer šta se konkretno u ovoj školi dešava.

Između ostalog, tu se izučava predmet Prevoz putnika. Opšti uslovi prevoza putnika železnicom se menjaju na godišnjem nivou, a planovi se ne menjaju godinama, da ne kažem decenijama. To dovodi do situacije da su predmetni nastavnici u dilemi da li da se drže propisanog plana i programa i predaju nastavne jedinice o stvarima koje se na železnici ne koriste više od deset godina, ili da krše zakon i predaju važeće propise, upisujući jedno u dnevnik a predavajući drugo. Pre nekoliko godina stručni aktiv saobraćajne grupe predmeta je uradio i usvojio potrebne izmene planova za pojedine nastavne predmete. Ti nastavni planovi i programi poslani su u Ministarstvo prosvete, ali do dana današnjeg nema odgovora. U međuvremenu su i ti programi zastareli pa je i njih potrebno menjati.

Ključno pitanje koje se postavlja je da li Ministarstvo prosvete treba da bude servis koji je u službi svih škola i radi na rešavanju ključnih, praktičnih problema koji postoje u svakoj školi ili je Ministarstvo prosvete institucija koja primorava zaposlene u prosveti da se pridržavaju čak i onih pravila i normi koje ugrožavaju pravo na kvalitetno obrazovanje.

Kada su prosvetne inspekcije u pitanju, prosvetne inspekcije se isključivo bave formom, potpuno zanemarujući suštinu. U svakoj inspekciji 90% primedaba odnosi se na formu: da li predmetni nastavnik ima pripremu za čas, da li je ona adekvatna, da li vodi pedagoške sveske. Nažalost, sve se svodi na papirologiju i ispunjavanje nekih formalnosti, koje možda i jesu bitne ali svakako nisu najvažnije. Redak je slučaj da se neko bavio time šta se i na koji način predaje, kakav je odnos između nastavnika i učenika, sa kojim realnim problemima se suočavaju i nastavnici i učenici.

Takođe, prosvetne inspekcije koje su redovne (koje dolaze jednom godišnje) i eksterne (koje dolaze jednom u četiri godine) svakoj školi se najavljuje nedelju dana unapred. Kako ih najviše zanima već pomenuta forma i papirologija, taj period se u školama koristi da se pripremi i odštampa sve što je potrebno i opet se niko ne bavi ključnim i bitnim stvarima vezanim za obrazovanje i vaspitanje. Da li se na taj način stiče prava slika o stanju u prosveti?

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Mislim da smo izašli iz teme i sveobuhvatno obradili nastavne planove i programe srednjih stručnih škola i štošta što, naravno, nije tema. Ja ću ponovo da kažem, koliko god bila važna tema udžbenika, da je

udžbenik sporedno nastavno sredstvo, da je glavni nastavnik i nastavni plan i program koji on ostvaruje. To je apsolutan aksiom, koji ne treba dokazivati.

Vratiću se na priču o agenciji. Ja ne znam kome se sviđa reč „agencija“ ili ne, takav je neki standard, takav je *SBS* koji se dobija i dodatna sredstva za ovo, tako da država neće štetiti. Deo para, kapitala, opreme i ljudi prelazi, sami ste rekli, iz ova dva tela i čine novo.

Ako mislite da je pametnije da imamo stanje koje smo imali, imaćemo veliki problem (i sada da ga imamo) oko priznavanja diploma i svih onih stvari koje su jako važne za ovu priliku. Zato se nije ni uređivalo deset-dvanaest godina. Hajde još deset-dvanaest, pa neka ostane ovako. Ali ja mislim da je ovo sada najzad i neka naša međunarodna obaveza, obaveza zbog zaposlenih koji će doći ovde da rade ili će se neki vratiti u Srbiju itd., jer je neko od naših manjina završio škole u susedstvu ili neko od naših je završio negde. Znači, ima tu puno razloga i oni su vrlo praktični, tako da tu ne znam šta bih komentarisao.

Lobiranje, uvek je bilo i biće. Međutim, nećemo na taj način sprečiti. Sprečava se tako što ćemo imati procenu kvaliteta rada nastavnika. Skupština je ova isto usvojila, kada je budžet bio, zakon o platnim razredima, da ga tako fakultativno nazovem, i mi smo dužni da napravimo standarde šta se vrednuje. Garantujem vam da je vrednovanje vezano i za ostvarene ishode. Novi sistemski zakon o obrazovanju govori o ishodima. Umesto da pravimo lov na veštice, mi čekamo ishod. Da li se nekom isplati da loše radi, neka razmisli. Biće prvo slabo plaćen, pa onda tehnološki višak, pa pitanje licence, ima svih mehanizama u zakonu. Sve smo to već uradili. Tako da se ja ne bih time bavio, mislim da ćemo uz one mehanizme koji su bili u starom i novom zakonu raditi inspekcijom šta možemo.

Inspekcija mora samo da prati zakon. U ovom zakonu vidite da smo dali jedno novo rešenje. Ovo o čemu ste vi govorili je rad prosvetnih savetnika. Menja se taj model. Pamte starije kolege da je to bio i nadzor, i nadzornici i savetnici, dok je bio PP zavod. Znači, mi sada vraćamo ovo kao zajedničko dobro upravo da ne bi bilo – prestaje dejstvo inspekcije, a šta je s ovim? Izveštaj će se jako dobro analizirati, u eksternom vrednovanju škole i te kako uzimati u obzir. Znači, neće biti Alajbegova slama, da li smo to prošli dobro ili nismo.

Nije cilj da neko ne bude obavešten o svemu tome. Neka ga, neka se spremi, kao i đak za ispit, ali moraju da se vide papiri, uslovi i sve to kako ide. Mi smo s ovim spoljnim saradnicima proširili listu, učinili vidljivijom priliku da se zna da li se u školi radi dobro ili loše.

Složiću se s vama jedino oko dela određenog broja srednjih stručnih škola – neke nisu prošle reformu. Hvala i donatorima iz Nemačke, pre svega institutu GIZ i drugima, koji su uložili ogromne pare u srpsko obrazovanje iz srednjih stručnih škola i pre mog dolaska. S druge strane, mi smo dualnim obrazovanjem počeli deo te reforme srednjeg stručnog obrazovanja. Napravili smo za kratko vreme reformu gimnazija. Nama ostaje taj deo posla da uradimo.

Timovi su napravljeni, formirani. Zavod za unapređivanje vaspitanja i obrazovanja je takođe na delu i ima u ovom trenutku ogromne zadatke da uradi sve što se reforme tiče. Postoje neki prioriteti. Naravno da dolazi na red.

Razgovarao sam sa upravama, recimo, baš tih škola i pitao za šta školuju, za brze pruge ili za pilote. Odete u Koreju, tamo su sve autopiloti. Znači, ne znam da li nam treba više tih zvanja. Ali ostaje da smo u toj školi rešili status zgrade i neke stvari počeli da radimo kako valja.

Nisu oni jedini. Postoje timovi, pomoćnik za srednje obrazovanje ih je formirao zajedno sa mnom, sa ljudima iz Zavoda, na tome se radi. Ostao je jedan deo obrazovanja, obrazovanje odraslih, koje nismo stigli da uredimo onako kako smo hteli, ali dolazi na red. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Nataša Sp. Jovanović, povreda Poslovnika.

NATAŠA SP. JOVANOVIĆ: Nemam drugačiju mogućnost da reagujem u ovom toku sednice, ali pošto, kao što reče koleginica Radeta, mi pratimo svaku reč, tako i svaku izgovorenu reč ministra, moram da se pozovem na član 107, dostojanstvo Skupštine i član 27, jer je ministar govorio o potrebnim sredstvima reagujući na zaista sveobuhvatan govor koleginice Ružice Nikolić o osnivanju agencije koja proističe iz zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija.

Gospodine ministre, vi ste i u svom uvodnom izlaganju, pažljivo sam vas pratila juče, i sada nakon govora koleginice Nikolić rekli da uopšte nisu nikakva sredstva potrebna, kako bi vas sad to razumeo jedan đak, jedan roditelj, znači jedan jedini dinar. Neko ne mora da bude pismen, ako kažete da nisu potrebna nikakva sredstva iz budžeta Republike Srbije.

To jednostavno nije tačno, jer u vašem obrazloženju, na strani 5, „Procena finansijskih sredstava potrebnih za sprovođenje zakona“, tačno piše koliki iznos je potreban da se izdvoji iz budžeta Republike Srbije u 2019. i 2020. godini. Pretpostavljam da to prate i saradnici i ministar gospodin Ružić, iako to nije njihov resor. Jednostavno, to je projekcija budžeta, lepo kaže: u 2019. godini 90.334.500 dinara, a u 2020. godini 108.118.500.

Ta agencija će, 239. po redu, imati svoj upravni odbor, zaposlene u agenciji, angažovanje recenzenata, prostor, opremu, tekuće troškove, ukupno, jedna godina, druga godina, oko 200.000.000 dinara.

To je prava istina i zato sam morala da se javim i reagujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika?

Zahvaljujem.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Nismo u koliziji ni vi ni ja. Ljudi koji ovo rade koštaju državu, i njihov rad, plate koje su već u budžetu, na drugim pozicijama;

alat za rad, kompjuteri, stolice, prostor postoji već, samo se tamo seli i preračunava. Pare koje će kasnije biti veće u ovom trenutku idu iz *SBS*-a i nisu iz onog matičnog budžeta. Ali moram vam reći kako radi *ENIC/NARIC* centar. Plaćaju se recenzenti; znači, mi tu imamo posebna sredstva. Ne radimo dobro, nismo mogli da ih plaćamo dovoljno.

Sada, sektorska veća i sve što privredi treba, oni će se uključiti u priču. I te kako ste videli tamo da sastav raznih tela čini pet-šest ministarstava.

Možda samo zbunjuje formulacija, ali mislimo na isto. Ne bi prošlo ni Ministarstvo finansija, oni su vrlo tvrdi, verujte mi, da smo sad izmislili nešto što nema.

Da li je ovo bila nužda i neka obaveza međunarodna? Apsolutno jeste, stojim iza toga.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, ministre.

Reč ima narodni poslanik Jahja Fehratović.

JAHJA FEHRATOVIĆ: Poštovani predsedavajući, uvaženi ministri sa saradnicima, dame i gospodo narodni poslanici, želim da govorim o ovom setu prosvetnih zakona.

Na samom početku želim izraziti jedno priznanje s obzirom na to da sam se i stručno bavio time kako su u zakonskim okvirima tretirane nacionalne zajednice u zemljama regiona. Ono što sa odgovornošću mogu da kažem jeste da nijedna država u regionu nema na ovakav način predstavljeno i uvaženo pitanje jezika i pisma i obrazovanja nacionalnih zajednica. To je nešto što je činjenica i nešto što treba služiti na čast svima nama u ovom domu a i državi Srbiji.

Problemi ponekad nastaju u implementaciji zakonskih okvira. To je, kao što je kazao uvaženi ministar, nasleđe prošlosti, odnosno predašnjih režima. Hvala bogu, danas se i ti problemi rešavaju i dolazimo do raspleta nekih ključnih problema koji su ponekad opterećivali obrazovanje i nastavu na bosanskom jeziku, a koji su bili u kontinuitetu primetni prethodnih godina. Vrlo je važno da se nedostajući udžbenici upotpune za tu nastavu, da se prihvate termini kao što su „Sandžak“, „bosančica“ i ostalo, i da, naravno, s druge strane, oni iz Bošnjačkog nacionalnog vijeća koji su imali propuste te propuste isprave, tako da u potpunosti imamo prema Ustavu i prema ovim zakonskim rešenjima i taj obrazovni proces zaokružen.

Voleo bih da uputim par pitanja, s obzirom na to da je zaista sjajno urađen ovaj zakon o udžbenicima, prosto podstaknut time što je ministar govorio o obnovi biblioteka. Kako će se i na koji način nadomestiti nedostatak lektira za nastavu maternjeg jezika, recimo, za one koji pohađaju nastavu na jeziku nacionalnih zajednica ukoliko u našoj državi nemamo nekog izdavača koji se time posebno bavi? Kao što smo čuli juče, neki zagovaraju da ne smemo uvoziti takvu literaturu iz susednih država. Dakle, neophodno je da se to pitanje uredi.

Takođe, ono što je primetno iz kontakata sa drugim pripadnicima manjinskih naroda, treba urediti pitanje dopunske nastave u inostranstvu

pripadnika nacionalnih zajednica pri konzularnim odeljenjima gde iseljenici, građani Republike Srbije, imaju pravo samo slušati i pohađati nastavu, odnosno njihova deca, na srpskom jeziku. S obzirom na to da imamo veliki broj iseljenika nesrba, bilo bi vrlo važno pripremiti udžbenike kako bismo mogli imati to zaokruženo i da budemo prvi u regionu po tom pitanju.

Takođe, vrlo je važan i zakon o prosvetnoj inspekciji. To je nešto što je bilo neophodno, to je nešto što će, sigurni smo, rešiti sve probleme ili bar ići u pravcu rešavanja onih problema koje imamo u sredinama koje nisu obgrljene centrom. Tu pre svega mislim na sredine kakav je Sandžak, gde smo zbog nedostatka ovakvih sistema kontrole suočeni sa zaista velikim problemima u obrazovnom sistemu, odnosno zloupotrebom položaja i tim da, recimo, lica koja su bliska kriminalnom miljeu i određenim nosiocima lokalnih vlasti odlučuju ko će a ko neće raditi u prosveti itd.

Vrlo sam zahvalan ministru na tome što je danas potvrdio da je neophodno izgraditi još jednu školu u Novom Pazaru. Naime, oni koji obnašaju poziciju u toj lokalnoj sredini su, izgleda, tvrdi na ušima pa nisu čuli da je opozicija insistirala na tome i govorila da su obezbeđena sredstva i da je Ministarstvo spremno to da radi, što je danas potvrdio ministar, ali i da je ceo problem bio do lokalne samouprave. Koristim ovu priliku da se zahvalim lokalnoj samoupravi koja je prihvatila tu inicijativu opozicije i pokrenula izradu idejnog rešenja.

Naravno da nam je neophodna ta prosvetna inspekcija kako bismo rešili sve veći problem kockarnica. Nažalost, kako god je bio dobar ovaj poduhvat lokalne samouprave po pitanju inicijative za novu školu, tako je pogubno što je ona, recimo, juče izdala dozvolu da još jedna kockarnica na udaljenosti od trideset metara od srednje škole, ženske medrese, dobije dozvolu za rad. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Muamer Bačevac.

Izvolite.

MUAMER BAČEVAC: Uvažene kolegice i kolege, ja sam zaista iznenađen ponovnim insistiranjem na neistinama. Nakon što je ministar potvrdio da nije obezbeđen novac u budžetu Ministarstva ali da će on učiniti sve da te pare povučemo iz evropskih sredstava, ja vas pitam otvoreno – imate li vi u ovom trenutku u budžetu šest miliona evra, kako kaže gospodin Jahja, za izgradnju škole u Novom Pazaru, ili vi u celom budžetu nemate pola miliona evra?

(Predsedavajući: Samo se obraćajte meni, molim vas.)

Molim vas da ubuduće, zbog kolegijalnosti i kvalitetne rasprave, ne izlazimo i ne povređujemo tačku 106. Apsolutno se prethodni govornik nije pridržavao na kraju svog govora teme o kojoj treba da pričamo; izneo je neke paušalne optužbe i povezivao kriminal i naše profesore koji rade i sa tim malim platama pokušavaju da budu moralni primeri u školama.

Još jednom molim ministra da zbog javnosti kaže da li on ima u budžetu tih šest miliona evra, kako tvrdi gospodin Jahja, za školu u Novom Pazaru, ili je inicijator i ovde ističe da ćemo do tih para doći iz evropskih fondova.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Kolega Bačevac, kao što znate, jako je teško da mi kao predsedavajući predvidimo o čemu i na koji način će govoriti narodni poslanici. Tu ste vi da ukažete ukoliko smatrate da je povređen Poslovnik na bilo koji način i da jasno precizirate koji je to član Poslovnika.

Na meni je da vas pitam da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika? (Ne.) Zahvaljujem.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Jahja Fehratović.

JAHJA FEHRATOVIĆ: Hvala.

Prethodni govornik nije naveo član kojim je hteo da ukaže na povredu Poslovnika.

(Predsedavajući: Član 106.)

Član 107, dakle, dostojanstvo. On je opet tvrd na ušima. Ja nisam spomenuo budžet i nisam spomenuo da su sredstva iz budžeta, već da su sredstva namenjena i zahvalio se ministru na njegovoj podršci.

Sve ostalo je bilo iskrivljavanje onoga što sam ja govorio. Ja vas molim da ne dozvoljavate da se na ovaj način ruši dostojanstvo. Niti sam spomenuo profesore, niti sam spomenuo bilo koga ko je častan i ko radi svoj posao u skladu s onim što je opis njegovog posla.

Prosto, ovo je bio jedan način da se skrene misao s onoga što sam istakao, a to je da je Gradska uprava Novi Pazar jučer izdala dozvolu da se na trideset metara od srednje škole registruje još jedna kockarnica, što je suprotno Zakonu o igrama na sreću jer mora biti dvesta metara udaljena od škole. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Gospodine Fehratoviću, i vi jako dobro znate da je moja obaveza kao predsedavajućeg da kada narodni poslanik ukaže na povredu Poslovnika, dobije reč. Legitimno je pravo svakog narodnog poslanika da ima svoj stav.

Gospodin Bačevac i vi izneli ste stavove i razloge zbog kojih smatrate da je povređen Poslovnik o radu Narodne skupštine Republike Srbije. O tome da li je zaista povređen, odlučuje Skupština u danu za glasanje. Dakle, na meni je samo da vodim sednicu i omogućim poslanicima da govore. Smatram, shodno tome, da nisam povredio Poslovnik.

Ali moram i vas da pitam – da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika? (Ne.) Zahvaljujem.

Gospodine Bačevac, da li ste vi želeli povredu Poslovnika? (Ne.)

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Ja bih ukazao na dva momenta.

Škola za decu u Novom Pazaru će se raditi.

Drugi momenat je mnogo važniji, o čemu ste pokrenuli temu, a to je velika dijaspora. Međutim, druge države sa Balkana, iz bivše Jugoslavije, nekada SR Jugoslavije, odakle god, nemaju kapaciteta ni onoliko koliko Srbija sada ima. Mi taj resurs smatramo jako bitnim, jer Srba ima van Srbije podosta. Ali u srpske škole koje smo sačuvali, koje dizajniramo, koje pokušavamo da podignemo, da promenimo pravilnike, da obezbedimo udžbenike, idu i deca iz Crne Gore, tamo im to nije važno, idu deca iz Srpske Republike, iz Federacije, iz svake regije, tamo to nikome ne smeta.

Ja nisam mogao ni u Srbiji da uredim pre, da bih tamo stigao, znate, ali je bitno otvoriti to pitanje. Nedavno sam primio našeg konzula iz Istanbula i pokrenuli smo baš tu priču i mislim da ćemo prvo tamo naći rešenje. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, ministre Šarčeviću.

Reč ima narodni poslanik Ljubiša Stojmirović.

LJUBIŠA STOJMIROVIĆ: Poštovane kolegice i kolege, danas smo se složili svi u jednoj stvari, a to je da su vaspitanje i obrazovanje dve veoma važne oblasti, o koje smo se mi ogrešili, koje smo zapostavili. Da bismo povratili sjaj vaspitanja i obrazovanja, moraće da prođe dosta vremena i moraćemo mnogo toga da uradimo.

Vaspitanje i obrazovanje su srce i duša svakog čoveka, svakog pojedinca, svake države. Zamislite na šta liči i kako izgleda čovek bez srca, odnosno bez duše. Tako isto važi i za jednu zemlju, odnosno bilo koji sistem. Mi smo evidentno tu napravili veliku grešku.

Imao sam prilike da u okviru svog obrazovanja izučavam teoriju sistema. Profesor dr Miloš Rajkov je bio profesor koji me je uvodio u tajne teorije sistema. Izučavajući teoriju sistema, izučavao sam i organizacione sisteme, a to su sistemi čiji su elementi, odnosno članovi ljudi. To su sistemi koji počivaju na ljudskom razumu. Došao sam do jednog zaključka koji je za mene bio iznenađujući, ali praksa je pokazala da je taj zaključak realan, a to je da se ti sistemi ponašaju razumno onda kada iskoriste sve druge mogućnosti. Ne znam zašto smo takvi.

Jedan od tih organizacionih sistema je i ova naša skupština. Danas su kolege i kolegice ovde kritikovale ponašanje i opozicije i pozicije. Jedni su govorili kako mi dajemo ovde veliki broj amandmana da bismo potrošili vreme, a nisu sagledali svoju grešku, odnosno niko neće da bude iskren i korektan i kaže – čekajte, ljudi, pa svi pravimo greške. Mi pravimo greške zato što podnosimo na stotine bespotrebnih dopuna dnevnog reda, pravimo greške zato što dajemo neke amandmane gde se samo nešto briše. Mi, s druge strane, pravimo greške što dajemo isto veliki broj amandmana.

Čemu sve to služi? Sve to služi uzaludnom trošenju vremena i šteti celoj našoj zajednici, odnosno svim ljudima. Dajte da budemo malo razumni, da počnemo da koristimo razum i da kažemo – odbacićemo ono što je nepotrebno, bespotrebne dopune dnevnog reda, usvajamo dnevni red po deset sati, i

izbacićemo te amandmane koji zbilja nemaju nikakvu svrhu. Mnogo lakše će biti i jednima i drugima. Kažem, mi smo ovde jedan sistem koji treba da radi u korist svih građana Srbije. Na kraju krajeva, položili smo zakletvu gde smo se obavezali da sve što budemo ovde radili, radićemo u interesu građana Srbije.

Vezano za ove zakone, šta mi hoćemo? Mi hoćemo da kad mandatar predloži nekog ko će biti ministar prosvete, obrazovanja ili kako se već zove u kojoj vladi, mi očekujemo od tog čoveka da je čarobnjak, da ima čarobni štapić i da će on jednim potezom tog čarobnog štapića da reši sve ono što smo svi zajedno upropastili u prethodnih deset, dvadeset, pedeset godina, nije ni važno. Ne može. Ne može, i pored dobre volje. Ne postoji čovek koji to može sve da reši.

Sad imamo na dnevnom redu zakon o udžbenicima. Mi se tu sporimo, iznosimo razna mišljenja i, hvala bogu, to je dobro, ali kako će jedan ministar ili njegovi pomoćnici, saradnici, da reše sve ono što nije valjalo? Recimo, šta smo uradili u prethodnim zakonima? Bio je određen cenzus od 5% za izdavače. Sad, normalno, oni su živi ljudi, da bi uspeali da uđu u krug onih koji mogu da se bave izdavanjem udžbenika, na sve moguće strane su se rastrčali, jurili. Otvorili smo prostor za korupciju. Oni su davali nešto i nastavnicima, i učiteljima i direktorima samo da bi prošli tih 5%, da mogu da se bave tom svojom delatnošću. Svesno ili nesvesno, napravljena je greška. Ko će to da ispravi? Sad je na ovom ministru i njegovoj ekipi da ispravi.

S druge strane, šta smo tu učinili? Učinili smo da nacionalni zavod za izdavanje udžbenika bude skrajnut, da ode u stranu i polako gubi svoje tržište. Ja sam zahvalan ministru, neću sad neke velike reči, divim mu se i tako to, ali zahvalan sam što je juče rekao – moj prijatelj Kojičić, direktor Zavoda, mora malo da se popravi, mora i on malo da bude agresivniji, i on i njegovi saradnici, da juri i da zauzme mesto koje mu pripada.

Da li se ja slažem s ovakvim položajem tog zavoda? Ne. Zbilja mislim, bez obzira na to kome se to sviđa, kome se ne sviđa, da udžbenike iz oblasti srpskog jezika, istorije, geografije, umetnosti mora da kontroliše država. To mora da bude na nivou nekog državnog zavoda; kako će se zvati, nije važno. Zašto? Zato što neću da mi neko piše u udžbeniku za geografiju da je Kosovo posebna država, da nije u Srbiji; neću da mi piše iz udžbenika iz istorije da neko ko je bio junak nije bio junak, ne postoji ili slično. Imamo te slučajeve gde dolazimo u situaciju da naša deca, naraštaji budućih ljudi koji treba da vode ovu zemlju budu pogrešno učeni. Zato država to mora da preuzme i da se izbori s tim.

Gde smo pogrešili? Pogrešili smo što smo Ministarstvu i ministru oduzeli mnoga ovlašćenja koja je imala država, pa smo radi neke autonomije, ovog i onog, mnoge stvari koje je morala da vodi država kao osnivač ukinuli državi.

Imamo primer, recimo, saveti na fakultetima: članstvo u savetu, država kao osnivač ima do 30%. To je bez veze. Ne možete vi da dajete pare, da budete

osnivač, a da neko drugi raspolaže kako god hoće tim sredstvima i da nemate mogućnost da to promenite. Zato nam se dešavalo da ima toliko nepravilnosti.

Mi smo skoro imali na sednici Odbora slučaj Kragujevca, a takvih slučajeva ima i u drugim gradovima, u drugim školama. Sada, kako će to da reši neko ko nema ingerencije nad time? Teško. Zato moramo da dozvolimo i da se trudimo da se državi vrata ona prava koja mora da ima kao osnivač, kao neko ko je vlasnik.

Šta sam još hteo da kažem vezano za ovaj zakon o udžbenicima? Recimo, udžbenik istorije i svaka čitanka, po meni, morali bi da imaju u svom sastavu govor predsednika države koji je održao 24. u Aleksincu, jer je to jedan istorijski govor koji je na pravo mesto postavio Srbiju, iskreno rečeno, šta nam se dešavalo, kako su se ponašali prema nama. Dosta je da mi to krijemo, da guramo ispod tepiha. Ne, treba otvoreno reći. To je govor poput onog govora koji je major Gavrilović održao u Beogradu pred nalet Austrougarske koja je htela da zarobi, porobi našu prestonicu.

Da li će to moći i da li će to prihvatiti raznorazni izdavači koji nisu pod okriljem nacionalne institucije? Najverovatnije da neće, ali zato naš Zavod za izdavanje udžbenika mora da bude malo agresivniji i da zauzme važnije mesto na prostoru tržišta udžbenika. Juče je predstavnik Srpske radikalne stranke prof. Šešelj naveo podatke ko je koliko od tog kolača uspeo sada da osvoji, neću da kažem neki ružan naziv, i mi tu vidimo da su mnogi ispred tog zavoda.

S druge strane, ovde smo pričali o ceni udžbenika i da li će te školske zadruge moći da nešto pomognu da udžbenici budu jeftiniji. Pa, moraće da pomognu, i hoće da pomognu, jer dosad se nije kontrolisalo kolika je marža tih izdavača, koliki je rabat. Jedan deo toga će biti nešto čega će se neko odreći na račun toga da udžbenici budu jeftiniji.

Mogu da pohvalim Ministarstvo, posebno deo za osnovno i srednje obrazovanje, i da im prenesem pozdrave od mojih Crnotravaca jer su im zahvalni, i Osnovna škola iz Crne Trave i Srednja škola, na pomoći i saradnji koju imaju s njima. Nisam bio u prilici skoro da vidim kolegu Pajića (pretpostavljam, zauzet je svuda po terenu), ali, evo, prenosim pozdrave i zahvalnost za njega i koleginicu Vesnu Nedeljković, koji su svojim doprinosom učinili za taj nerazvijeni deo Srbije mnogo toga. Uz njihovu pomoć obezbeđeno je malo i učila, nešto tih udžbenika i knjiga iz beletristike. Crnotravci su vam na tome mnogo zahvalni.

Ima još jedna stvar koju ne smemo da zaboravimo. Moramo da poštujemo našu istoriju, moramo da poštujemo i ovu svakodnevicu. Pre nekih par meseci Srpska kraljevska akademija naučnika i umetnika pokrenula je jednu akciju kojom bi se u okviru naše zemlje povelu računa o stradanju našeg naroda u pogromu 1999. godine koji je izazvalo 19 najjačih zemalja Evrope u sastavu NATO-a itd., odnosno gde mora da se preduzme nešto da bi se zaštitilo stradanje našeg naroda koje je bilo u tom zločinačkom bombardovanju 1999. godine.

Srpska kraljevska akademija naučnika i umetnika je zahvalna svima onima koji se trude da pokrenu ovu borbu i spremna je da pomogne kako Vladi tako i bilo kojoj drugoj komisiji koja se bude bavila tim problemom.

Što se tiče inspeksijske službe, šta je inspekcija? Revizija, kontrola. U najobičnijem izrazu, to je kontrola. Bez kontrole nema uspeha ni u jednom poslu. I moramo da imamo više stepena kontrole. Da je Ministarstvo bilo u stanju da ima pedeset ili trideset inspektora i da oni mogu redovno da obavljaju svoj posao – jer troje-četvoro, koliko ih je bilo, teško da će da obave taj posao kad ima na stotine škola – situacija bi bila mnogo bolja. Zato se nadam da će ubuduće izmene ovog zakona (ako treba i nekih novih izmena da bude) rešiti taj problem i da ćemo kroz trostepeni način kontrole uspeti da promenimo, odnosno poboljšamo sve ono što ne valja u našem obrazovnom sistemu.

Na kraju bih samo hteo da vas sve podsetim na jednog velikana našeg, Nikolu Teslu, koji je još negde 1920. godine postavio jednu doktrinu koja se danas u nauci zove Teslina doktrina o obrazovanju. Nije bio zadovoljan obrazovnim sistemom, rekao je da će, ukoliko se tako nastavi dalje, doći do propasti. Mislim da se nije mnogo odmaklo, ali suština te njegove doktrine je da doktrina obrazovnog sistema mora da počiva na tri stuba: jedan je socijalni, drugi je moralni i treći je duhovni. Dovoljno je da se svako od nas upita koliko smo toga ostvarili u bilo kom od ova tri sistema pa da vidi gde nam je obrazovanje.

Kakva je budućnost našeg obrazovnog sistema? Onakva kakvu mi budemo stvorili. Ukoliko se mi budemo trudili, ukoliko budemo jedinstveni i shvatimo i sublimiramo ono što svi govorimo, i jedna i druga i treća strana, svi redom kažemo da je obrazovanje najvažnije, da je to osnov svakog sistema, svakog društva, dajte onda da zajedničkim snagama pomognemo Ministarstvu da reši sve to što smo uspeli da nabrojimo. Neće moći za dan, neće moći za godinu, ali neće Srbija živeti samo još dan i godinu, nego će živeti vekove.

Zato je na ministru i njegovoj ekipi da zasuče rukave, a, hvala bogu, ministar se juče pohvalio da je mlad i da ima 39 godina radnog staža... I svaka mu čast za ovaj deo osnovnog i srednjeg obrazovanja. Ne razumem se mnogo u tu problematiku, priznajem, ali mi je drago kada neko zna mnogo više od mene i kada je spreman da uradi i kada to radi. Hvala lepo.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Nataša Vučković.

Nije prisutna.

Reč ima narodni poslanik Nikola Savić.

Izvolite.

NIKOLA SAVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, danas razmatramo set od pet zakona u objedinjenoj raspravi, od čega se tri zakona odnose na oblast prosvete. Osvrnuću se na ova tri zakona koja se odnose na oblast prosvete. To što mi danas donosimo ova tri zakona nije obavezno da će ti zakoni rešiti sve

probleme koji postoje u prosveti. Nažalost, danas ima mnogo, mnogo problema u našoj prosveti.

Ako se vratimo samo na neki period od pre petnaestak godina, na period od pre 5. oktobra, pogledamo tadašnje propise i zakone koji se odnose na obrazovanje, uporedimo ih sa današnjim propisima i aktima, u prvi mah ćemo pomisliti da je u oblasti obrazovanja došlo do prave revolucije. Međutim, ako malo detaljnije pogledamo sve ovo, možemo zaključiti da nije u pitanju revolucija, pre bih rekao da je u pitanju kontrarevolucija.

Današnje naše obrazovanje je na nižim granama nego što je bilo pre petnaestak godina, to odgovorno tvrdim kao čovek koji je ceo svoj radni vek proveo u oblasti obrazovanja. Ljudi koji rade u obrazovanju još uvek ne mogu ovladati svim pojmovima koji su u međuvremenu za ovih petnaestak godina uvedeni u obrazovanje. Po meni, svrha obrazovanja je valjda da se dođe do nekog odgovarajućeg znanja, da se za takvo znanje dođe do diplome kao ulaznice za vršenje odgovarajućeg posla. Međutim, danas u oblasti obrazovanja, pogotovo u propisima koji se odnose na obrazovanje, pojam diplome gotovo da se i ne koristi. Zato postoji ogroman broj pojmova koji su jednostavno neprijemčivi i neprihvatljivi za ljudsko uho i prosvetni radnici se još uvek nisu navikli na njih, ne znaju ni šta znače, a kamoli da ih primene u praksi.

Samo ću nabrojati neke od tih pojmova koji danas dominiraju našim obrazovnim sistemom: razvijenost kompetencija, ishodi učenja, standardi kvalifikacija, integrisani skup znanja, fleksibilnost puteva u obrazovanju, informalno učenje, validacije informalnog i neformalnog učenja, međupredmetne kompetencije, karijerno vođenje i savetovanje, sektorsko veće, javno priznati organizatori aktivnosti obrazovanja, deskriptori nivoa kvalifikacija, dualno obrazovanje, Evropski okvir kvalifikacija, Bolonjski proces, Dablinski deskriptori, pedagoški asistenti.

Mogao bih da nabrajam još mnogo, mnogo toga, ali samo na osnovu ovoga što sam rekao može da se vidi kojim putem ide naše obrazovanje. Verujte mi da prosečan čovek u obrazovanju ne može da savlada ovakve pojmove, niti može da se nosi s njima. Pored ovoga, imamo čitav niz različitih timova za ovo, za ono... I ako bi se sve ovo dosledno primenjivalo u praksi, prosvetni radnik ne bi imao nikakve šanse da se posveti onom osnovnom – da svoje znanje prenese na učenike i studente.

Obrazovanje je od izuzetnog značaja. To je uvek tako bilo kroz istoriju, jer sve što je čovek stvorio i unapredio u svojoj istoriji urađeno je zahvaljujući obrazovanju. Koliko je obrazovanje važno, evo, navešću samo jedan primer: Filip Makedonski je pisao Aristotelu –zahvaljujem se bogovima ne što su mi podarili sina, zahvaljujem se što se to desilo za vreme tvog života. Nesumnjivo je Aristotel i zaslužio ovako nešto, ali ovo je najlepša oda koja je ikad napisana ljudskom umu. Međutim, danas, otprilike, kao da se od obrazovanja pravi nešto što ono ne bi trebalo da bude. Srbija danas nema istinske obrazovne ustanove, to

moramo svi priznati. Naš evropski put je uništio naše obrazovanje i, ako se ovako nastavi, posle izvesnog vremena biće još gora situacija nego što je sada.

Šta se danas uči u školama? Uči se kako napraviti si-vi, kako napraviti video-prezentaciju; doduše, uči se i šta je marketing, ali se pritom ne kaže da je to nauka kako nekome utrapiti nepotrebnu stvar. A fizika, hemija i neke druge fundamentalne nauke, to su oblasti iz nekih prošlih vremena gde se smatra da to više nije važno.

Učenici se danas uče da ne treba ništa znati, u smislu da ništa ne treba držati u glavi, sve se može naći na Guglu. Ali ako čovek ništa ne zna, njemu se može nametnuti bilo šta. Prazna glava je vrlo pogodna da se u nju strpa sve što poželite. Danas dominira potrošačko društvo, a glavni resurs potrošačkog društva su nepismeni. Takvom društvu ne treba čovek, ne treba obrazovan čovek, nego treba potrošač koji je uvek spreman da troši. Šta da troši? Da troši sve što mu se kaže.

Današnjem čoveku, pogotovo mladom čoveku, treba „ajfon 8“ iako još nije upoznao ni funkcije „ajfona 4“. Ali društvo i obrazovanje, i opšti trend kojim se kreće ne samo naše društvo nego uopšte u svetu, upućuje ga na to. Čim se potrošač dočepa neke nove igračke, gleda na bilo koji način da se otarasi one stare. Za potrošačko društvo bi bilo idealno da kupite neku stvar, da je držite određeno vreme u kući, da je ne otpakujete, da je bacite na smeće, da onda zatim kupite još noviju stvar i da s njom uradite to isto.

Dakle, odsustvo ozbiljnog obrazovanja dovodi do ogromnog broja obrazovanih neznalica. Takvim ljudima je uvek moguće manipulirati i nikakva matematika, nikakav engleski ne može ih spasti od toga. Takvi ljudi ne znaju da se njima manipuliše. Zbog toga imamo mnogo onih koji su bili i odlični studenti, odlični učenici, ali to im nije donelo sreću, nije im donelo ni materijalnu korist. To je iz razloga što im je društvo nametnulo lažne orijentire i oni su pošli za tim orijentirima.

Učenicima i studentima danas se smišljeno uskraćuje integralno znanje. Skoro sam negde pročitao ...

(Predsedavajući: Molim vas samo da privodite kraju.)

... Da je u jednoj školi radila jedna profesorka istorije koja nije znala odgovor na pitanje ko su bili boljševici. Doduše, moram da priznam, to nije u našoj zemlji, ali je u jednoj od zemalja regiona.

Pošto vreme ističe, imam još mnogo toga da kažem, ali ću kroz amandmane. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Samo bih jednom rečenicom hteo da ukažem na činjenicu da mi ne moramo prepisivati ni od koga, niti smo uslovljeni time. Poglavlja 25 i 26, koja smo otvorili u pridruživanju i zatvorili privremeno, nas to

ne uslovljavaju. Znači, mi imamo pravo da kreiramo naš obrazovni sistem kako mi hoćemo.

Možemo diskutovati o tome šta je donela „Bolonja“ na visokom, ali u preduniverzitetskom delu očuvali smo sve vrednosti nacionalne gimnazije i određene reforme samo dodali kao kvalitet deci. Lično sam pristalica da deca uče dosta i da treba da uče još više, naročito fundamentalne nauke, ali ako im date samo teoriju, bez mogućnosti da rade laboratorijske vežbe i praksu, to je onda naša loša organizacija. Upravo reformskim procesima to menjamo, da im damo više. U ovoj zemlji najviše treba inženjera u ovom trenutku. Bez toga svakako ne mogu. Tako da vam kažem, sigurno se to neće desiti.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Želite repliku? Samo se prijavite. Izvolite.

NIKOLA SAVIĆ: Gospodine ministre, sve ovo što sam govorio, pre svega, nisam ni mislio na vas, čak imam utisak da se vi trudite da neke od ovih stvari o kojima sam govorio ispravite, ali ovo su stvari koje su nasleđene od 5. oktobra naovamo. Čini mi se da ne činite dovoljno da se masa ovih stvari koje su ne samo nepotrebne nego štetne – eliminiše.

Mi danas imamo milione i milione raznoraznih seminara. Na tim seminarima gotovo se i ne uči da prosvetni radnici ovladaju informacionim tehnologijama, nego se uče neke sasvim bezvezne stvari. Tako da ukoliko se drastičnije nešto ne promeni, verujte mi da na ovakav način naše obrazovanje nema perspektivu. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Najveći broj obuka koje radimo trenutno jesu digitalne obuke. Znači, elektronski dnevnik uslovljava da cela ustanova zna osnovnu digitalnu pismenost. Tako da, zaista, verujte da je to nešto što je u hodu i radi se već godinu i po dana.

PRESEDAVAJUĆI: Izvolite, imate reč.

NIKOLA SAVIĆ: Evo, odgovorno tvrdim da 99% radnika u prosveti danas ne zna da rukuje *Excel* programom i napravi neki najosnovniji programčić koji će vršiti onu statistiku oko prosečnih ocena i svih ostalih. Ali zato neke druge stvari, koje po meni i većini prosvetnih radnika nemaju nikakve koristi, uvek imaju prioritet.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolega Saviću.

Reč ima narodni poslanik Dragan Jovanović.

DRAGAN JOVANOVIĆ: Uvaženi predsedavajući, gospodo ministri sa saradnicima, dame i gospodo narodni poslanici, danas je pred nama set zakona iz oblasti prosvete, državne uprave, infrastrukture odnosno katastra.

Na samom početku bih da se posvetim zakonu o elektronskoj upravi. Prilika je da se osvrnem i na rad Ministarstva za državnu upravu, gde bih na

samom početku pohvalio skoro jednogodišnji rad ministra Branka Ružića i njegovih saradnika iz Ministarstva. Zakon o elektronskoj upravi je potreban, nužan, doneće dosta toga dobrog građanima Republike Srbije, pre svega oko uštede troškova odlaska u gradske i opštinske uprave, da mogu od svoje kuće, preko svog kućnog računara mnogo toga da dobiju. S druge strane, ono na šta bih ukazao kao potencijalan problem jeste to što oni to treba da dobiju preko službenika u gradskoj ili opštinskoj upravi.

E, sad šta je tu problem, gospodine ministre? Problem je što je tih službenika u opštinama i gradovima sve manje. Drugi problem je što je struktura tih službenika sve nepovoljnija. Nažalost, mi već par godina imamo na snazi zabranu, Uredbu o zabrani zapošljavanja u javnom sektoru, koja je, moram da kažem, vrlo loše uticala na činovnike u opštinskim i gradskim upravama i starosna struktura ljudi je veoma loša. Ako već do kraja godine imamo tu uredbu na snazi, ne možemo tu nešto puno učiniti, mislim da bi Ministarstvo moglo da pomogne da opštine mogu bez traženja saglasnosti Komisije Ministarstva i Vlade Republike Srbije da zaposle bar pripravnike, odnosno studente, a da ih ne vode na toj kvoti radnika na određeno vreme, jer većina gradova i opština u Srbiji stipendira najbolje studente sa svoje teritorije. Nažalost, oni po završetku fakulteta odlaze u veće gradove i veća mesta.

Na ovakav način, imaćemo sve nepovoljniju starosnu strukturu u opštinama. Pitanje je kako ćete vi zadržati nekog gradskog arhitektu koji trenutno ima platu u unutrašnjosti Srbije u nekoj opštini ili gradu 45.000 ili 50.000 dinara a treba da radi i poslove ozakonjenja, i elektronske dozvole i sutra elektronske uprave. To je jedno realno pitanje na koje svi mi skupa treba da damo odgovor.

S druge strane, doskora ste, gospodine Ružiću, bili ovde s nama narodni poslanik; ja sam više puta govorio u ovom domu prethodnih godina da bi trebalo da se na adekvatan način reši pitanje finansiranja lokalnih samouprava. Nažalost, na snazi je još uvek onaj Dinkićeve zakon i uredba, negde iz 2006. ili 2007. godine, koju smo svi zajednički veoma kritikovali, ali ona već prežive deset godina. Mi ni dan-danas uopšte ne znamo po kojim je kriterijumima npr. Kosjerić oštećen desetinama godina, i onda pričamo kako je ta opština zadužena, a neke druge opštine imaju pet puta veće budžete, dobijaju novac od transfernih sredstava, nego što bi realno trebalo da imaju, samo zbog toga što su u tom trenutku ti predsednici opština bili iz G17 plus, odnosno iz Dinkićeve stranke.

To je ozbiljan problem i ozbiljno pitanje kojim svi treba da se pozabavimo i da vi kao resorno ministarstvo izađete do kraja godine, pre donošenja novog budžeta, zajedno sa Ministarstvom finansija sa adekvatnim predlogom na koji će se pravičan način rešiti ovaj problem finansiranja lokalnih samouprava.

S druge strane, iskreno bih pohvalio agilnost ministra Šarčevića. Samo bih vas jednu stvar upitao, gospodine ministre, i zamolio vas... Ispred nas je danas zakon o prosvetnoj inspekciji. Dugo godina sam na čelu lokalne

samouprave i mi, nažalost, danas imamo problem, koji ste vi sagledali u prethodnim godinama, a to je... Malopre je profesor Stojmirović govorio o visokom obrazovanju, a ja bih o osnovnom i srednjem, gde u školama imamo školske odbore koji su potpuno prevaziđeni i pod hitno je, uvaženi ministre, potrebno da se to menja. Trenutno lokalne samouprave imaju uticaj samo... A Ministarstvo prosvete i lokalna samouprava finansiraju stoprocentno i osnovne i srednje škole. Školski odbori broje devet članova, od toga lokalna samouprava imenuje tri, tri su iz reda roditelja, a tri iz reda nastavnika. Lepo direktor izlobira uvek pet članova. Direktori su postali tu kao zaštićeni beli medvedi, koje je veoma teško smeniti i onda smo svi mi skupa u problemu. Svi se tu više pitaju od opština i gradova i Ministarstva, koji u stvari kompletno finansiraju rad osnovnih i srednjih škola.

Vi ste obećali, a ja sam to imao prilike da vidim i putem medija, da će se ta situacija brzo promeniti. Apelujem na vas, imaćete punu podršku i nas kao narodnih poslanika, a verujem i kolega koji vode lokalne samouprave, da se ova situacija što pre promeni. Zahvaljujem se.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolega Jovanoviću.

Reč ima najpre ministar Mladen Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Ukratko, kad smo donosili sistemski Zakon o obrazovanju rekli smo da postoji više praksi kako se formiraju školski odbori. Bilo je da ima zemalja u Evropi gde ima i većinu država, ali smo se opredelili za ovaj demokratski princip koji ne smeta daljoj priči. Tada je bila kuknjava: prejak je ministar, osiliće se, svašta će da radi. Šta smo sada uradili kada se nije sve to desilo u praksi? Mora se poštovati decentralizacija, uloga lokalne samouprave, uloga roditelja, upravo te priče koja daje taj demokratski okvir.

Mi smo išli na jednu filozofiju – da u ovom periodu svi koji rade imaju šansu da prođu obuke, čak i oni koji žele da apliciraju za direktore. Ja nemam armiju gotovih ljudi koje ću da stavim umesto ovih, kao da igram šah. Prosto, nije to ni moja uloga. Ali je uloga da pravimo ambijent, da i inspekcija i školski odbori i sindikati, ne jedan, svi sindikati, imaju pravo da kažu šta gde ne valja, da se ispita. Tamo gde je baš priča loša, gde ne reaguju na nasilje, gde muvaju s parama, da tako kažem, rade neke druge nedozvoljene stvari, ide smena. Ne možemo smeniti nekog samo zato što je još uvek nekooperativan, razumete. Ako pitamo kolektive, oni zasad i te kako imaju neko svoje mišljenje. Ono jeste bazirano još uvek na tome – pa, možda me teraju da ne radim.

Ja to znam, ali govorimo o drugom alatu. Malopre sam pomenuo da smo usvojili pred novu godinu zakon koji će regulisati platne razrede i nivelisati cenu rada kroz kvalitet koji je ostvaren, koji će se meriti. Sa takvim direktorom ne želi nijedan kolektiv da ima treću kategoriju plate, znate, to im se ne isplati. Idemo na tu varijantu.

Onda, videli ste da smo rekli, oni kojima je istekao mandat a imali su jedinicu, dvojku, neće moći da budu uzeti u obzir iako ih lokalna samouprava protežira, ili ih neko treći protežira. Već smo imali takve slučajeve, međutim, hvala bogu, u manjini. Ljudi svesno, treznom glavom, tako da mi nismo išli na čistku, nismo išli na neku lustraciju, ne znam čega, idemo da se to desi normalno, spontano, vodimo razgovore, pozivamo ljude, idemo na noge.

Znači, ovo je teže po nas, lakše bi bilo narediti ili imati neku diktaturu, međutim, mislim da ćemo ovako napraviti bolje odnose i sa lokalnom samoupravom i sa direktorima, roditeljima, sa svima. Dajemo im jasne poruke. Imamo jedno deset timova koji se bave raznim modelima, da se vidi da je u toj opštini, tom gradu, u toj i toj ustanovi to rešeno dobro. Nekako naši ljudi vole da vide model.

Slažem se s vama da to ne može preko noći da se skloni. Ne slažem se da radimo siledžijski, ali da imamo uvid u sve, imamo, i da će ta kontrola imati svoje dejstvo. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, ministre Šarčeviću.

Reč ima ministar Branko Ružić.

Izvolite.

BRANKO RUŽIĆ: Zahvaljujem.

Upravo na tragu onoga što je narodni poslanik Jovanović rekao, mislim da je obuhvatio više tema, ne samo temu zakona o elektronskoj upravi, dakle, dotakao se i reforme sistema plata, dotakao se racionalizacije i optimizacije koju sprovodimo protokom ovog vremena.

Zakon o elektronskoj upravi se oslanja, na neki način, na Zakon o upravnom postupku i sve upravne stvari koje praktično građani kao nosioci suvereniteta rade sa državom sada poprimaju jedan sistemski osnov da bi se uvezali na elektronski način.

Dakle, sama digitalizacija – ponavljam, nije to tehničko-tehnološki proces isključivo, nego i društveni proces – ne podrazumeva automatski i primanje novozaposlenih u upravama. Ali pogledajte šta smo sve uradili u prethodnom periodu (i zaista se zahvaljujem na lepim rečima): na primer, taj segment edukacije, donet je Zakon o Nacionalnoj akademiji za javnu upravu, gde ćemo imati mogućnost da sve službenike iz jedinica lokalne samouprave edukujemo kako bi oni sticali određena znanja i veštine i radili upravo na onim poslovima koji su potrebni a prate proces digitalizacije.

Što se tiče visine primanja službenika u jedinicama lokalne samouprave, pa i u autonomnim pokrajinama, to jeste predmet zakona ali je pre svega bazirano na našoj ekonomskoj snazi kao države. Mislim da smo i u tom pogledu krenuli pravim putem, da se sprovodi i fiskalna konsolidacija, da imamo mnogo veću poresku svest, mnogo veću odgovornost. U tom smislu očekujem da ovu godinu iskoristimo da pripremimo sva podzakonska akta kako bi ta reforma sistema plata, platni razredi, sve ono što je kolega Šarčević pominjao,

profunkcionisalo stupanjem na snagu ovih zakona koji su doneti u decembru mesecu, dakle 1. januara 2019. godine.

Ono što su podaci koji su zaista egzaktni, to je da smo ostvarili uštede u budžetu od kraja 2013. godine kada je otpočeo proces racionalizacije, koji je prosto bio nasušna potreba, i da je kumulativna ušteda oko 180 miliona evra. U tom smislu smatram da je to zaista veliki iskorak napred, koji ne bi bio moguć ukoliko ne bi bilo svesti o potrebi i odgovornosti da se takav jedan proces praktično sprovede u delo. Takođe, paralelno s tim, imamo situaciju novih investicija, otvaranja novih radnih mesta, jer jedno bez drugog prosto ne bi moglo da bude održivo.

Delimično se slažem s vašom konstatacijom da ima određenih disproporcija u transferima jedinicama lokalne samouprave, tj. može se nazvati delimičnim recidivom nekih, moguće, političkih odluka iz nekog ranijeg perioda, ali moram vas podsetiti da su transferi za jedinice lokalne samouprave u nadležnosti Ministarstva finansija. Svakako, kao ministar zadužen, između ostalog, i za lokalne samouprave, već duže vreme razgovaram na tu temu i mislim da ćemo konačno doći do nekog korektnog rešenja koje će biti održivo za sve lokalne samouprave i bazirano na jednom kriterijumu ravnomerne preraspodele finansijskih sredstava. Toliko u odgovoru.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, ministre Ružiću.

Reč ima narodni poslanik Dejan Nikolić.

Nije prisutan.

Reč ima narodni poslanik Dragan Savkić.

DRAGAN SAVKIĆ: Poštovani ministre sa saradnicima, poštovane kolege narodni poslanici, ja ću govoriti o Predlogu zakona o nacionalnoj infrastrukturi geoprostornih podataka.

Donošenjem ovog zakona stvoriće se pravni okvir za uspostavljanje i održavanje nacionalne infrastrukture geoprostornih podataka u Republici Srbiji. Ovim zakonom prenosi se u potpunosti u nacionalno zakonodavstvo Direktiva EU.

Privreda i javni sektor zahtevaju lak pristup geoprostornim podacima koji su u nadležnosti javnih institucija. Geoprostorni podaci i servisi potrebni su za korišćenje u oblastima kao što su zaštita životne sredine, upravljanje zemljištem i vodama, transport, tržište nepokretnosti, razvoj pozicionih i navigacionih sistema, odbrana, bezbednost i drugo.

Nacionalna infrastruktura geoprostornih podataka predstavlja integrisani sistem geoprostornih podataka, koji omogućava korisnicima da identifikuju i pristupe prostornim informacijama dobijenim iz različitih izvora, od lokalnog, preko nacionalnog do globalnog nivoa, na sveobuhvatan način. NIGP predstavlja okvir unutar koga se razvija politika širokog korišćenja geoinformacija, smanjuju administrativni troškovi i sprečava dupliranje poslova na njihovom obezbeđivanju.

Za uspešno uspostavljanje NIGP-a ključna je saradnja između zainteresovanih strana, sa fokusom na održivo finansiranje za prikupljanje referentnih podataka. Pored toga, bliska veza sa e-upravom je okosnica razvoja efikasnih e-servisa.

U okviru procesa pristupanja Republike Srbije EU i Poglavlja 27 koje se odnosi na životnu sredinu i klimatske promene, Republički geodetski zavod je zadužen za implementaciju *INSPIRE* direktive, koja treba da pomogne u procesu kreiranja politike i aktivnosti koje mogu imati direktan ili indirektan uticaj na životnu sredinu.

U predlogu ovog zakona u članu 4. organi za uspostavljanje nacionalne infrastrukture geoprostornih podataka su savet NIGP-a i radna tela NIGP-a. Savet NIGP-a ima 17 članova koje imenuje i razrešava Vlada, na period od četiri godine. Radom saveta NIGP-a rukovodi predsednik. Predsednik saveta NIGP-a je direktor Republičkog geodetskog zavoda. Pored predsednika, ostalih članova 16 saveta NIGP-a su predstavnici ministarstava i posebnih organizacija koje u okviru svoje nadležnosti koriste i raspolazu geoprostornim podacima.

Predlogom ovog zakona Republički geodetski zavod je odgovoran za komunikaciju i saradnju sa Evropskom komisijom u vezi sa sprovođenjem *INSPIRE* direktive. Poveravanje poslova Republičkom geodetskom zavodu iz predloga ovog zakona veliko je priznanje i obaveza u godini kada se navršava 180 godina geodetske struke i sedamdeset godina postojanja i rada Republičke geodetske uprave, a od 1992. godine Republičkog zavoda kao pravnog sledbenika Republičke geodetske uprave.

Republički geodetski zavod, kao državni organ, radi na obavljanju stručnih geodetskih, upravnih poslova iz oblasti državnog premera, katastra nepokretnosti i katastra vodova, kao i niza utvrđenih novih nadležnosti koje su mu poverene od 2002. godine pa do danas. Sve poverene poslove Republički geodetski zavod uspešno obavlja zahvaljujući kontinuiranoj brizi o ljudskim resursima; osvajanjem i uvođenjem novih tehnologija; ulaganjem u kadrove i njihovim stalnim osposobljavanjem putem održavanja stručnih seminara, savetovanja, radionica; razvojem softvera; izgradnjom i rekonstrukcijom, adaptacijom poslovnih prostora; nabavkom geodetskih instrumenata, računara i ostale potrebne opreme. Saradnjom sa Svetskom bankom, Kraljevinom Švedskom, Kraljevinom Norveškom, Japanom, Francuskom, Nemačkom, Austrijom i EU omogućio je na brz, moderan, savremen način građanima Srbije i investitorima upis prava na nepokretnosti i stvarna prava na njoj, a to je sigurnost za domaće i strane investitore da ulažu u proizvodne kapacitete za otvaranje novih radnih mesta i zapošljavanje mladih, školovanih radnika. A to je politika našeg predsednika Aleksandra Vučića i SNS.

To su na nedavno održanim lokalnim izborima u Gradu Beogradu, Arandelovcu, Boru, Sevojnu i Smederevskoj Palanci pokazali građani dajući

veliku podršku i poverenje Srpskoj naprednoj stranci i našem predsedniku Aleksandru Vučiću. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Gordana Čomić.

Nije prisutna.

Reč ima narodni poslanik Dubravka Filipovski.

Izvolite.

DUBRAVKA FILIPOVSKI: Zahvaljujem, predsedavajući.

Uvaženi ministri sa saradnicima, kolege i kolegice narodni poslanici, poštovani građani Srbije, juče i danas raspravljamo o setu veoma važnih zakona iz oblasti državne uprave i reforme obrazovanja.

Očekujem da će zakon o e-upravi osetiti građani i privreda ali i svi zaposleni. Na taj način, predlogom ovog zakona ubrzava se digitalizacija Srbije, što je jedan od prioriteta Vlade Republike Srbije. Na tome ste vi radili i sa prethodnom ministarkom i sa sadašnjim ministrom, i tu zaista zaslužujete sve pohvale. Najvažnije je što će blagodeti ovog zakona, koji će, nadam se, biti usvojen u Narodnoj skupštini Republike Srbije, osetiti svi građani, što se njime štedi vreme, smanjuju administrativni troškovi, povećava pravna sigurnost i transparentnost i, što je po mom mišljenju najvažnije, smanjuje korupcija. Kada uvodite savremene tehnologije u državnu upravu, vi smanjujete mogućnost da bilo koji zahtev stoji u fioci bilo kog pojedinca i da taj pojedinac na bilo koji način odlučuje o tom zahtevu građanina da li će ga rešavati ili ne.

Ovaj zakon uvodimo i zbog toga što usklađujemo naše zakonodavstvo sa EU, ali mislim da je u ovom visokom domu veoma važno da kažemo da mi pre svega ovaj zakon uvodimo zbog svih građana i građanki Republike Srbije i da smo u jednom procesu transformacije e-uprave zajedno sa ostalim zemljama u regionu.

Mislim da su, pored važnih, strateških dokumenata koje ovaj zakon sadrži, veoma važni državni službenici koji rade na ovom zakonu. Zato je, takođe, veoma važno da kao Ministarstvo vodite računa o ljudskim resursima, da vodite računa o racionalizaciji javne uprave, da ovi ljudi budu na stalnim obukama, ali i o onome na šta je u govoru pre mene upozorio moj uvaženi kolega Dragan Jovanović, koji je skrenuo pažnju na činjenicu da u lokalnim samoupravama zbog uredbe koja je već nekoliko godina na snazi nemamo dovoljno adekvatnog kadra u ovoj oblasti.

Zašto nam je još neophodan zakon o e-upravi? Mi ovim zakonom prekidamo sa stihijskom i nestandardizovanom praksom, prekidamo sa mogućnošću da bilo koja institucija, kao do sada, samovoljno, zbog svojih ličnih interesa, uvodi savremene tehnologije, i to radi onako bez pravila, kako to njima odgovara. Navešću primer nekih opština koje primenjuju član 126. ZUP-a, ali i onih koji ga ne primenjuju kada na dva ista šaltera traže isti dokument od građana. Vrlo je važno da prekinemo sa praksom da imamo registre koji sadrže

isti tip podataka, da prekinemo sa svakom vrstom proizvoljnosti u primeni ovog zakona.

Naravno, i mala i srednja preduzeća imaju koristi od ovog zakona zbog ažurnosti i zbog sigurnosti zaštite njihovih podataka. Ministar je navodio nekoliko primera koliko je važna e-uprava, a ja ću navesti jedan kada su u pitanju građanke, pre svega, koje menjaju prezime. Veoma mi je drago što ste kao Ministarstvo to na pravi način sagledali i u obrazloženju ovog zakona naveli tačan podatak koliko građanki menja prezime zbog udaje. Po dosadašnjim pravilima, morale su da imaju dva odlaska u MUP i tri čekanja u redu, plus uverenje o izvodu venčanih, državljanstvo, rođenih. Sve se to prekida sa ovim zakonom. Sve to govorim zbog građana Srbije, da shvate koliko je velika važnost donošenja ovog zakona o e-upravi.

Na kraju bih imala dva pitanja za uvaženog ministra Ružića, mog dugogodišnjeg kolegu iz Parlamenta. Kako će se ovim zakonom regulisati elektronsko plaćanje u pošti i u bankama? Moje mišljenje je da bi trebalo preciznije definisati i pojmove vezane za član 4. ovog zakona, pa je moje pitanje da li će se možda podzakonskim aktima ovo pitanje rešiti, jer je važno na precizniji način definisati i pojam komunikacije i pojam jedinstvene komunikacione mreže organa, mnogih veb-portala i servisa.

Kada su u pitanju setovi zakona iz oblasti obrazovanja, prekinuli ste dosadašnju praksu, ministre, koju je većina, ne svi, ali veliki broj vaših prethodnika nekako ili nije imao podršku ili je okretao glavu od reforme obrazovanja koja je nužna. Za veoma kratko vreme, mi ovde ovim zakonima koji su predloženi, rekla bih, zaokružujemo jedan osnovni set zakona koji je nužan za dalju reformu obrazovanja.

Činjenica je, i vi ste spomenuli rok od deset godina, da je Srbija jedna od retkih zemalja koja nema nacionalni okvir kvalifikacija i da je ovaj predlog zakona u stvari prilika da se postave osnovni temelji nacionalnog okvira kvalifikacija, neophodna tela i procedure za njegov razvoj i implementaciju.

Činjenica je da imamo mnogo kvalifikacija, posebno u visokom obrazovanju, da su poslodavci zbunjeni mnoštvom mnogih stručnih, akademskih i naučnih zvanja. Oni u diplomama ne pronalaze vezu sa zanimanjem i ne stiže se utisak šta neko može da radi na osnovu stečene diplome. Zbog toga je cilj nacionalnog okvira kvalifikacija da se povežu standardi kvalifikacija i standardi zanimanja i da se to kroz registar predstavi i građanima i poslodavcima. Veoma je važno što će nacionalni okvir kvalifikacija definisati koje veštine i sposobnosti poseduje pojedinac posle stečenog obrazovanja i kakvu vrstu posla može da obavlja.

Međutim, ministre, ovim zakonom, nacionalnim okvirom kvalifikacija nije predviđeno da se informalno obrazovanje vrednuje na nivoima predviđenim za visoko obrazovanje, a mi u praksi imamo veliku ponudu u oblasti IT tehnologija kada je u pitanju informalno obrazovanje. Građani su zainteresovani

da se ta oblast reguliše i moje pitanje za vas je – da li će se to regulisati podzakonskim aktima?

Naravno da je nacionalni okvir kvalifikacija važan i za građane koji su se školovali na različitim univerzitetima i obrazovnim ustanovama, koji treba da imaju jednako pravo na rad, što dosad nije bio slučaj. Zbog nepostojanja nacionalnog okvira kvalifikacija različite interesne grupe su štatile interese pojedinih obrazovnih grupacija. Mi sada sa predlogom nacionalnog okvira kvalifikacija, na neki način, potpuno sigurno stavljamo u stranu ove kvazilobiste. Pre neki dan je objavljen i Nacrt zakona o lobiranju koji će, po meni, zaokružiti ovu neregularnost, jer smatram da zakon mora da štiti stečenu kvalifikaciju.

Što se tiče novog zakona o udžbenicima, on je neophodan iz više razloga. Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja je predvideo nove nastavne planove i programe za prvi i peti razred osnovne škole, planirani su i digitalni udžbenici, ali su potrebni i novi standardi i uputstva o njihovoj primeni. Prethodni zakon nije na pravi način uredio udžbenike na jezicima nacionalnih manjina, ali i knjige u formatu i sadržaju koje su prilagođene osobama sa invaliditetom.

Ministre, smatram da je najbitnije da novim zakonom o udžbenicima naučimo naše učenike da razmišljaju. Pratim, kao pedagog, određena istraživanja – procena je da će deca koja ove godine pođu u prvi razred osnovne škole u toku života jedanaest puta menjati zanimanje. Takođe, procena je da će 50% sadašnjih zanimanja za petnaest godina biti ukinuto.

Nosioci obrazovnog sistema u praksi su naši uvaženi nastavnici i profesori. Zbog toga je važno čuti njihov glas, izaći u susret njihovim zahtevima, ali i raditi na njihovom stalnom usavršavanju.

Zbog svega ovoga što sam rekla, ja ću u danu za glasanje podržati predložene zakone.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima ministar Branko Ružić.

Izvolite.

BRANKO RUŽIĆ: Vrlo ću kratko. Pre svega, želim da se zahvalim na ovim konstruktivnim pitanjima i konstatacijama koje upravo pokazuju i dokazuju koliki je značaj ovog zakona koji se danas nalazi pred vama.

Što se tiče pitanja vezanog za stručnu terminologiju kojom ovaj zakon odiše, a imajući u vidu da se radi o zaista stručnim stvarima, razrada svih ovih odredaba zakona biće urađena u dvanaest podzakonskih akata, koji će svakako propisivati, između ostalog, i tehnološke standarde koji će mnogo jasnije i preciznije biti definisani.

Što se tiče pitanja u vezi s plaćanjem, ono što dosad imamo na polju bezgotovinskog plaćanja je plaćanje karticama, POS terminalom na šalterima, imamo e-naloge i ono što očekujemo, e-benking, koji će svakako profunkcionisati.

Pitanje o jedinstvenoj informacionoj komunikacijskoj mreži, koje je svakako najvažnije, to je nešto što sledi i što je dobro. A kada postaje jedinstveno? Onog momenta kada se mnogo drugih bilo portala, bilo registara uveže u jedan sistem i počnu da funkcionišu interoperabilno, olakšavajući time funkcionisanje i ono što jeste suština digitalizacije, a to je da pomognemo i građanima i privredi da ne gube vreme, nego da se ti podaci, upravo naslonjeni na primenu Zakona o opštem upravnom postupku, razmenjuju između državnih organa.

Ne znam da li je bilo još nekih pitanja, možda nisam sve zapisao, ali ono što je po meni važno, pored svih ovih e-servisa, pošto jedna od tema gospodina Šarčevića jeste i prosvetna inspekcija, želim da podsetim, kao što sam i juče uradio, na platformu e-Inspektor, koja je praktično model i alat kako da olakšamo, unapredimo i modernizujemo rad inspekcija u Srbiji. Ima ih 41, a ove godine u pilot-projektu učestvuje i umreženo je šest inspekcija na nivou Republike, tako da će svakako i to olakšati rad prosvetne inspekcije u idućoj godini.

To je i odgovor na pitanje koje je kolega Jovanović postavio, vezano za starosnu dob samih inspektora. Starosna dob jeste neodrživo visoka, preko 54 godine; sada govorim samo o inspektorima i inspeksijskim službama, o vršenju njihovog posla, inspeksijskom nadzoru itd., kao i njihovom statusu koji nije uvek, rekao bih, dobrodošao od strane onih koji su subjekt inspekcije.

Ono što će ova platforma svakako doneti, pored modernizacije sredstava za rad, imaćemo, praktično, inspektore koji su edukovani, koji će imati svoj laptop; sve inspekcije će biti umrežene, neće se gubiti vreme, neće biti selektivnog pristupa, neće biti nečijeg kaprica da jedna te ista inspekcija ide u jedan te isti privredni subjekt. Naravno, po Zakonu o inspeksijskom nadzoru postoji i mogućnost samoocenjivanja, da se sam privredni subjekt pripremi za inspeksijski nadzor.

Dakle, sve te stvari možda nekome ne izgledaju dovoljno interesantne i ne izgledaju kao olakšavajuća okolnost za funkcionisanje državne uprave, ali mislim da su to samo mali delići mozaika koji će dovesti do onog krajnjeg cilja, a to je reformisana javna uprava u Srbiji. **PREDSEDAVAJUĆI:** Zahvaljujem, ministre Ružiću.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Samo da se zahvalim kolegici Dubravki, jer na ovaj način jesmo zaokružili određene setove zakona vezanih za prosvetu. Naravno da imamo još seriju zakona na koje ćemo doći negde do leta, nadam se, vezanih za nauku, za učenički i studentski standard, za finansiranje visokog obrazovanja.

Podzakonski akti će regulisati ovo što ste i sami rekli za određena zanimanja, naročito za razvoj IT sektora, tu imamo ceo IT savet koji se time bavi.

Zakon o udžbenicima je takođe jako bitan. Da decu nauče da razmišljaju, mnogo su bitniji obučeni nastavnici. Mnogo su bitniji i planovi i programi koje oni dobijaju, alati kojima rade. Mnogo, mnogo bitniji. Ponoviću deseti put, udžbenik je pomoćno nastavno sredstvo, nastavnik je glavni.

Pitaju se nastavnici i te kako, seminari se drže po celoj Srbiji i za direktore i za njih; stavili smo u zakon dvanaest centara i Beograd će biti trinaesti centar za stručno usavršavanje nastavnika. To nam je sada jedan dobar resurs, dobra mreža, nakon što proživi i ovaj *SBS* model, koji imamo sada u novcu, a i ova redovna sredstva, tako da su obuke za nove modele i načine rada pravi deo reforme. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Miletić Mihajlović.

MILETIĆ MIHAJLOVIĆ: Poštovani predsedavajući, gospodo ministri i saradnici ministara, uz pohvale za Vladu Republike Srbije i Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu, na čelu sa ministrom Brankom Ružićem, za uvođenje elektronske uprave, što podrazumeva novu eru sa daleko većim i boljim pogodnostima za građane i za funkcionisanje države, ja ću, s obzirom na to da sam dugo godina radio u prosveti, u obrazovanju, u ime Poslaničke grupe SPS i svoje ime izneti neke stavove i utiske o setu zakona iz sfere obrazovanja.

Danas kada govorimo o zakonima koji su pred nama, a to su Predlog zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija Republike Srbije, Predlog zakona o udžbenicima i Predlog zakona o prosvetnoj inspekciji, možemo reći da to apsolutno predstavlja jedan snažan iskorak i kvalitetnu nadgradnju naše zakonske regulative za dalje unapređivanje našeg veoma sadržajnog obrazovnog sistema. Jasno je, dakle, da mi danas u obrazovanju imamo brojne probleme i manjkavosti i možemo da ih kritikujemo, ali valja reći i da se ne sedi skrštenih ruku i da nadležni subjekti čine sve na unapređivanju našeg obrazovnog sistema i zato imamo pomak u pozitivnom smislu.

Zato bez ikakve rezerve mogu da iznesem mišljenje da ste vi, gospodine ministre Šarčeviću, zaista sa vašim saradnicima za sve vreme od kada ste tu veoma posvećeni, takav je utisak, a čini se ili vidi se, u cilju što bolje organizacije rada, uvođenju reda i kvaliteta procesa obrazovanja u Republici Srbiji. Uz napomenu da smo i ranije u vođenju ove oblasti imali značajne iskorake i dostignuća, pomenuću period u kome je ministar bio prof. dr Žarko Obradović, u čije vreme je doneto sedam zakona ovde u Narodnoj skupštini, vi, gospodine ministre Šarčeviću, sa vašim saradnicima, činite sve da u obrazovanju danas vidimo i osećamo kontinuitet u radu u ovoj oblasti, doslednost u daljoj nadgradnji zakonske regulative i uvođenju reda.

U tom smislu, i te kako je važan zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija Republike Srbije, koji uspostavlja jedinstveni i integrisani nacionalni okvir kvalifikacija i obuhvata sve nivoe obrazovanja i zanimanja, bez obzira na vid sticanja, da li se ono obavlja kroz formalno, neformalno ili

informalno obrazovanje, odnosno životno, radno iskustvo itd. Ovim zakonom takođe se obraća pažnja i na kategoriju celoživotnog obrazovanja.

Ono što je veoma značajno, rekao bih i to, ovaj zakon, odnosno ova oblast nacionalnog okvira kvalifikacija uspešno korespondira sa Evropskim okvirom kvalifikacija, što znači da predstavlja njen neodvojiv deo i predstavlja funkcionalan deo u evropskom obrazovnom prostoru.

Kada je reč o zakonu o udžbenicima, skrenuću pažnju samo na odredbe zakona koje se odnose na davanje stručne ocene kvaliteta rukopisa udžbenika, kao i na stručno mišljenje o kvalitetu rukopisa priručnika. Bojim se da u nekim slučajevima ove stručne komisije formalno obavljaju svoj posao, ili više ili isključivo obraćaju možda pažnju na stručni sadržaj teksta udžbenika ne vodeći računa o načelu postupnosti i primerenosti nivoa stručnog sadržaja datom uzrastu kome je udžbenik namenjen, niti vodeći računa o pedagoškim i metodičkim principima važnim za usvajanje novih činjenica i znanja.

Ovde bih mogao da iznesem i jedan konkretan primer, međutim, neću to učiniti; siguran sam da ću imati prilike da s vama lično porazgovaram. Taj primer ilustrativan je u tom smislu da je to, zapravo, jedna rečenica veličine jednog pasusa, a kroz tu rečenicu se objašnjava čitav jedan složen proces metaboličkih procesa na način koji je razumljiv možda samo onima koji su završili već određene fakultete, odnosno visoko obrazovanje.

Stoga smatram da bliže uslove za izbor članova stručne komisije, bilo da je reč o zaposlenima u Zavodu ili onima koji su van Zavoda, treba da propiše ministar.

Konačno, kada je reč o zakonu o prosvetnoj inspekciji, treba istaći da je to nov zakon i da definiše posebnosti postupka i položaja prosvetne inspekcije u odnosu na ono što definiše opštiji Zakon o inspekcijском nadzoru. Dakle, logično je da ovaj zakon sadrži objedinjene odredbe koje se odnose na inspekcijски pregled iz sistemskog Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, kao i iz posebnih zakona iz oblasti prosvete koji se odnose na inspekcijски pregled. Naravno da je zakon dobra osnova i pretpostavka za veći red, što je imperativ, da tako kažem, i vama i svima nama za bolju organizaciju i zakonitost u našem sistemu obrazovanja.

Na kraju, poštovani ministre Šarčeviću, koristim priliku da izrazim zadovoljstvo i zahvalnost za vaše obećanje da ćete u dogledno vreme posetiti opštinu Petrovac na Mlavi. Tamo je lokalna samouprava i u ranijem periodu a i sada dosta učinila za bolje uslove u školstvu i nadam se da ćemo imati prilike da damo jedan podstrek za dalji napredak.

Glasaćemo svakako za ove zakone. Ovo izjavljujem u svoje ime i u ime Poslaničke grupe SPS.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Naravno da ću da održim obećanje da se, čim prođu uskršnji praznici, dogovorimo za dolazak u Petrovac na Mlavi.

Ono što ste vi dobro primetili, nama ostaje da još dosta stvari uredimo oko te, uslovno rečeno, kontrole kvaliteta. Mnogo je važnije, međutim, da smo mi uspeli da sva tela koja u širem smislu čine Ministarstvo i njihove saradnike, Zavod, što se u nekom prevodu negde zove institut... Znači, sad su saradnička tela. Trebalo je vreme da prođe da to svi shvate i da je to čak mnogo važnije nego da se nešto napiše. Sad postoji neka sinergija u radu, dogovaranju, koordinaciji svega, što dovodi do efikasnosti. Žao mi je što tu reč volim. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Jelena Vujić Obradović.

Izvolite.

JELENA VUJIĆ OBRADOVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Dame i gospodo narodni poslanici, uvaženi ministri sa saradnicima, na samom početku reći ću da će Poslanička grupa Jedinствene Srbije u danu za glasanje podržati sve predloge zakona, kako Ministarstva prosvete tako i Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave.

Ako treba posebno da obrazložem razloge, mislim da su moje kolege prethodnici i ovlašćeni već dovoljno rekli zašto ćemo podržati ove zakone. Građani Srbije jako dobro znaju za načelni program Jedinствene Srbije i da se naš predsednik, uvaženi Dragan Marković Palma, bori za socijalnu pravdu, da se dugi niz godina borimo za bolji položaj đaka, učenika i uopšte građana Srbije, da smo se izborili za formiranje proevropske Vlade. Samim tim, sve ove zakone koji se usaglašavaju s programima EU podržaće, naravno, Jedinствena Srbija.

Ono što posebno želim da naglasim, s obzirom na to da imam jako malo vremena, zbog uštede vremena, jeste da želim da se obratim ministru prosvete gospodinu Šarčeviću. Ministarstvo prosvete ulaže velike napore u reformu obrazovnog sistema. Kao poslanik koji dolazi iz unutrašnjosti, iz opštine Aleksandrovac, slobodno mogu da kažem da ministar prosvete i saradnici Ministarstva prosvete drže reč. Ministar prosvete je zajedno sa svojim saradnicima, pomoćnicima ministra prosvete, održao reč i posetio opštinu Aleksandrovac povodom Dana škole, gde su videli tekuće probleme na terenu. Zajedno sa Kancelarijom za investiciona ulaganja Ministarstvo prosvete podržalo je obnovu i rekonstrukciju Osnovne škole u Aleksandrovcu a isto tako i obnovu Biblioteke u Aleksandrovcu.

Imamo veliku nadu da će u budućem periodu, što je veoma bitno za nas koji dolazimo iz unutrašnjosti, i sve osnovne škole u selima, da kažem seoske škole, biti obnovljene, rekonstruisane ili će se rešiti tekući problemi na terenu.

Isto tako, kada je u pitanju proces digitalizacije, jako je bitno, ministre ...
(Predsedavajući: Privedite kraju.)

... Da i deca u manjim opštinama uporedo vremenski budu prilagođena programu digitalizacije, digitalnih udžbenika, digitalne nastave kao deca u velikim školama. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI: Reč ima ministar Mladen Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Hvala vam, ali mogli ste da primetite da mi obilazimo i sela. Ne postoji škola koja je velika ili mala, srpska, manjinska ili neke druge nacije, na Kosovu i Metohiji, koja nema isti tretman, tako da je to apsolutno samo tako.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, ministre.

Reč ima narodni poslanik Mirjana Dragaš.

Izvolite.

MIRJANA DRAGAŠ: Hvala, poštovani predsedavajući.

Gospodine ministre, poštovani saradnici, poštovani narodni poslanici, kao što smo već danas čuli, pred nama se nalaze tri zakona iz oblasti obrazovanja i sva tri imaju za cilj da unaprede, bolje i bliže regulišu oblast na koju se odnose.

Prvi od tih, ja ću se na njega najviše osvrnuti, jeste Predlog zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija, koji je posebno inovativan jer se prvi put povezuju učenje i sticanje znanja i stavljaju u funkciju rada i mogućnosti zapošljavanja na jedan sistematičan način. Prošlo je odavno vreme da se upisuje u škole za koje ni deca ni roditelji ne znaju šta će biti posle, šta će se desiti kada se škole završe, a onda se godinama čeka i traži posao, naravno u struci, često i bez uspeha. Tako se upropasti život mladog čoveka; teško dolazi do toga da on formira porodicu. Pati porodica. Pati država. Srbija više nema resurse za tako nešto i opravdanja za dugo čekanje i pasivnost nema.

Ovaj zakon kojim se uređuje odnos između škole, znanja i obrazovanja i tržišta rada odavno je trebalo da se donese. Njegovi predlozi i konture postojali su u vreme kada je ministar bio Žarko Obradović, ali dobro je što ovaj kontinuitet ostvarujemo i sada.

Sada nacionalni okvir kvalifikacija pruža osnovu da se u radu mogu primeniti sva ukupna znanja i veštine, što je veoma važno. On dozvoljava da se stiču znanja koja dolaze kroz formalno obrazovanje, kroz neformalno obrazovanje, informalno, kao i celovito učenje tokom čitavog života. Ovim se pojedinac u stvari stavlja u aktivnu ulogu sticanja znanja i veština, a obrazovanje dobija adekvatnu vrednost. Isključuje se zapošljavanje jednom zauvek, isključuje se zapošljavanje preko veze, isključuje se političko zapošljavanje i slično.

Ovim ali i drugim reformama koje se preduzimaju mesto obrazovanja treba da bude prvo na lestvici vrednosti. To posebno podvlačim i to treba da nam je, u stvari, i nacionalni cilj i nacionalni interes. Obrazovanje ne sme i ne može više da se doživljava kao nesiguran, dug i neefikasan put do uspeha. Cilj škole treba da bude da mladog čoveka naučimo da je znanje kapital, da naučimo mladog čoveka da misli i da stalno razvija svoja interesovanja.

Naša škola danas nije postigla još uvek taj nivo i, nažalost, tu celovitu reformu nismo izveli, ali je izvodimo. Gradivo je još uvek obimno, opterećeno nepotrebnim ili nejasnim delovima, usmereno ka učenju napamet, što pokazuju PISA testovi. Metod rada je zastareo, ima nedovoljne kompetencije i nezainteresovanosti prosvetnih radnika, a postoje i problemi udžbenika, o čemu smo govorili i na šta sledeći zakon hoće da skrene pažnju i da stvari u toj sferi poboljša.

Sve to mora ozbiljno da se rešava kako bi Srbija što pre uhvatila korak s vremenom i brzim promenama u ovoj sferi. Zato je dobro što se donosi nacionalni okvir kvalifikacija, koji je osnova za sve buduće promene. Zato takođe brže mora da se razvija tržište rada, jer je uslov da ono što kroz obrazovanje steknemo možemo i da primenimo.

Problem Srbije je, nažalost, to što mladi još uvek nemaju gde da se zaposle, što ne mogu da menjaju posao u skladu sa unapređivanjem obrazovanja i što je veliki problem u Srbiji kada se jednom posao izgubi, ne može novi da se nađe. Strah od gubitka posla je veći od straha od bolesti. Zato je važno da tržište rada kaže šta i kako treba da se razvija, a obrazovanje treba u svakom slučaju da obezbedi te osnovne funkcije.

Nalazimo se u jednom teškom i složenom poslu, nije nemoguće da se ostvari. Setimo se Srbije 19. veka, koja je ostvarila iz nerazvijene Srbije zlatne uspehe obrazovanja. To možemo i danas sistematičnim, dobrim prilazom i ciljem da proaktivan pristup bude prisutan, da ne mogu nekompetentni da vladaju i da postoji škola bez nasilja, koja će biti prosperitetna i uspešna. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Ako dozvolite, samo da upotpunim ovo što ste vi govorili i da podsetim, još kada smo donosili systemske zakone, da pripreme za ozbiljne reforme traju dve godine. Jesmo skratili sve te rokove i već neke stvari uveliko uradili, ali glavni princip, koncept o kojem govorimo jeste promena starog koncepta. Da bi se primenio novi koncept učenja i ovoga o čemu govorimo u novom sistemskom zakonu, moramo da krenemo na ozbiljan rad; zakon je samo okvir. Ozbiljan rad smo uradili, veći deo posla – to je nacionalni okvir plana i programa (mi ga zovemo tako, neko i kurikuluma). Zatim smo doneli reformske planove i programe u ciklusima: prvi, peti i prvi gimnazije.

Znači, za kratko vreme je urađeno mnogo više od pripreme i sada je ovaj period do avgusta, do početka školske godine, udarni. Zato intenzivno radimo obuke direktora, da bi se i oni uključili u taj sistem. Napravili smo spoljne saradnike, prvo dvesta sa još trista, u oblasti borbe protiv nasilja još sto. Tako da je to sada već dizajniranje celog sistema. Tek tada ovi zakonski okviri koje sada radimo dolaze do izražaja. Sve to sinhronizovano prati poziv za udžbenike, digitalizacija i sve ono. Pravi cilj reformi će biti u toku cele školske godine

2018/2019. jer će intenzivna digitalizacija biti krajem ove kalendarske godine i tokom cele naredne. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Jelena Žarić Kovačević.

Izvolite.

JELENA ŽARIĆ KOVAČEVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Poštovani ministre sa saradnicima, dame i gospodo narodni poslanici, nakon detaljne i sistematične javne rasprave Predlog zakona o elektronskoj upravi je spreman za skupštinsku raspravu.

Ovaj predlog pokazuje da će se sistemski rešiti određena pitanja i da se radi upravo na poboljšanju odnosa državne uprave i građana, ubrzavanju komunikacije između državnih službi a da se pritom uhvati korak sa svetom i zaokruži modernizacija Srbije. Građani će lakše komunicirati sa državom. Ekonomski prosperitet će biti veći jer će stepen pravne sigurnosti biti veći, kao i transparentnost rada, što smanjuje prostor za korupciju i druge zloupotrebe vršenja javnih ovlašćenja. Štedeće se vreme, energija i resursi koji se koriste u ovoj oblasti i smanjivati administrativni troškovi.

Srbija je u prethodnom periodu uspela da uvede nove vrednosti i nove tehnologije. Jako je važno reći da će savremene tehnologije onemogućiti zloupotrebe, uticati na to da se zahtevi rešavaju sistemski, tako da to više neće zavisiti od dobre volje pojedinaca već će se omogućiti transparentan, jednostavan i efikasan rad javnih servisa. Građani i privrednici će brže i jeftinije zadovoljavati svoje potrebe, a državnim službenicima će biti lakše da obavljaju svoj posao.

Analize su pokazale da će efekti koji se očekuju primenom ovog zakona biti ključni faktor za privlačenje investicija i otvaranje novih radnih mesta. Na ovaj način, izradom ovakvog predloga zakona, Vlada ulaže napore da Srbija bude bolje mesto za život. U skladu s tim, pozivam kolegice i kolege da u danu za glasanje podržimo ovaj kao i sve ostale predloge koje je podnela Vlada. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Poštovani narodni poslanici, u skladu sa članom 87. stav 1. Poslovnika Narodne skupštine, sada određujem pauzu u trajanju od jednog časa. Sa radom nastavljamo u 15.00 časova. Zahvaljujem.

(Posle pauze – 15.05)

PRESEDAVAJUĆI (Veroljub Arsić): Poštovane dame i gospodo narodni poslanici, nastavljamo sa današnjim radom.

Reč ima narodni poslanik Snežana Paunović.

Izvolite.

SNEŽANA PAUNOVIĆ: Zahvaljujem se.

Poštovani predsedavajući, uvaženi ministri sa saradnicima, drage kolege, ja ću danas govoriti o zakonu o elektronskoj upravi pre svega zato što su kolege

prethodnici govorili o zakonima koji se tiču Ministarstva prosvete, i posle bivšeg ministra dr Žarka Obradovića za mene bi bio preveliki zalogaj da bilo šta na temu tih zakona kažem osim da ću ih kao i kolege podržati u danu za glasanje.

Konstatacija da reforma javne uprave koja je započeta pre nekoliko godina dobija svoj puni kapacitet usvajanjem predloga zakona koji se danas nalazi na dnevnom redu, odnosno zakona o elektronskoj upravi, sada je činjenično stanje, koje prosto potire sve dosadašnje zlurade pretpostavke i komentare, kao i ocene o besmislenosti akcentovanja procesa digitalizacije u ekspoziju premijerke Ane Brnabić. Građani Srbije razumeli su nužnost ovakvog unapređenja funkcionisanja državnog aparata, pa se sa ove distance i zluradi komentari mogu smatrati posledicom, pre svega, nepoznavanja potrebe građana a onda i samog procesa digitalizacije.

Oblast elektronske uprave značajni je deo celokupne reforme javnog sektora, posebno zbog činjenice da je to jedan od prioriteta Vlade Republike Srbije, odnosno da je glavni prioritet stvaranje efikasne, stručne, moderne, bezbedne i racionalne javne uprave, čega svakako nema bez savremenih elektronskih sistema. Uređen sistem javnih i državnih službi, uz upotrebu elektronskih servisa, jedan je od temelja za efikasnu državnu upravu i stvaranje elektronske uprave u punom kapacitetu. U jeku digitalne revolucije, Republika Srbija se približava nekim od najrazvijenijih zemalja Evrope kada je u pitanju javna uprava i njeno funkcionisanje upravo stvaranjem jednog ovakvog pravnog okvira kao podrške inovacijama i novim tehnologijama.

Predlog zakona o elektronskoj upravi obezbediće pravni okvir za nesmetanu elektronsku komunikaciju građana i privrede sa državnom upravom, komunikaciju i razmenu podataka među različitim organima državne uprave, ali i komunikaciju domaće uprave i nacionalnih uprava drugih zemalja i međunarodnih organizacija.

Građani Republike Srbije u značajnoj meri koriste internet u svojim svakodnevnim aktivnostima ali i čitava privreda u svom poslovanju, što pokazuju i činjenice da je portal e-Uprave umnogome opravdao svoje postojanje jer statistički podaci kojima raspolažemo govore nedvosmisleno u prilog tome. Naime, u upravnim postupcima značajno je olakšano građanima da ostvaruju svoja prava i nedvosmisleno se da zaključiti da prednost korišćenja, žargonski rečeno, jednog klika, jeste i te kako olakšavajuća okolnost.

Kako to izgleda u praksi, objasnio je ministar Ružić u svom uvodnom izlaganju, te stoga neću ponavljati ono što smo već imali priliku da čujemo, ali servisi kao što su e-Beba, zatim sistem za upis dece u predškolske ustanove i elektronski sistem za izdavanje dozvola za gradnju u funkciji su, pre svega, težnje Vlade Republike Srbije da građanin Srbije zameni svoju dosadašnju ulogu kurira ulogom jednog uvaženog klijenta. Nivo zadovoljstva svakog građanina pruženom uslugom nivo je uspeha Vlade Republike Srbije, koja je servis svojim građanima, iz ovog ugla gledano, i te kako kvalitetan.

Neka istraživanja čak pokazuju da povećanje efikasnosti države kroz primenu savremenih informacionih tehnologija može znatno da utiče i na povećanje BDP-a jer se na ovaj način podstiče stvaranje otvorene i dinamične ekonomije, koja štedi i vreme i novac kako građana i privrede, tako i samog državnog aparata. Takođe, prevazilaze se problemi koji su pre svega bili: neusklađenost sa evropskim propisima u ovoj oblasti, neusklađenost registara koji sadrže iste podatke, neažurirani podaci u tim registrima, nepostojanje razmene između različitih sistema i nepostojanje precizno definisanih procedura za razmenu podataka. Naravno, govorimo o podacima koji se tiču registara koje vode različite institucije koje su dosad uglavnom samostalno razvijale rešenja iz domena elektronske uprave. Centralizovanjem elektronskog sistema, osim što se, kako sam već rekla, prevazilaze ovi problemi, obezbeđuje se i ekonomsko osnaživanje i vladavina prava ali i ključ za proces integracije Srbije u Evropsku uniju.

Poslanička grupa SPS podnela je nekoliko amandmana na ovaj predlog zakona. Poštovani ministre, bez imalo namere da osporimo vaš i trud vašeg tima kada je u pitanju izrada ovog zakona, dozvolite da kao vaši dugogodišnji saradnici podnošenjem jednog broja amandmana pokušamo da doprinesemo da neke nove izraze i nove, savremene procedure definisane ovim zakonom preciznije prilagodimo upotrebi. Svakako ćemo o amandmanima detaljnije u raspravi o pojedinostima.

Na kraju, da zaključim, elektronskom upravom znatno se povećava efikasnost, smanjuju se birokratske procedure, eliminiše korupcija i povećava transparentnost u radu državne uprave, a procedurom digitalizacije omogućeno je da se i građanima i privredi uštedi vreme i novac. To su osnovni razlozi zbog kojih će Poslanička grupa SPS u danu za glasanje podržati usvajanje Predloga zakona o elektronskoj upravi. **PRESEDAVAJUĆI:** Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Neđo Jovanović.

Izvolite.

NEĐO JOVANOVIĆ: Imajući u vidu da su moje kolege dosta toga komentarisale o zakonima o udžbenicima, odnosno zakonima koji su danas u oblasti prosvete, ja ću u ime Poslaničke grupe SPS još jednom istaći da ministru Šarčeviću pružamo podršku i dajemo podršku ovim zakonima.

Na ova dva zakona koja se odnose na resor gospodina Branka Ružića kao ministra želim da se osvrnem samo kratko, u nekoliko minuta, na odredbe zakona o nacionalnoj infrastrukturi geoprostornih podataka.

Imajući u vidu da su se danas čuli i neki oportuni tonovi u odnosu na ovaj zakon, moramo istaći neke činjenice koje se ne mogu dovoditi u sumnju. Prva činjenica jeste da postoji neusaglašenost faktičkog stanja sa katastarskim stanjem, ali moram da skrenem pažnju da ta neusaglašenost faktičkog stanja sa katastarskim stanjem nije od juče i da ne može biti stavljena kao hipoteka ovoj vladi i ovoj vlasti.

Podsećanja radi, još 2010. godine (ako grešim, možda će me neko ispraviti) usvojena je strategija koja se odnosi na ustrojstvo nacionalne infrastrukture geoprostornih podataka i ona je već tada trebalo da krene sa primenom. Čak je Vlada Republike Srbije 2011. godine u tom pravcu donela i jednu uredbu. Zbog čega se tada nije komentarisalo i zbog čega tada nije došlo do onoga što je danas rečeno kao neka vrsta kritike na sve ovo što se radi i što Vlada radi, zaista ostaje kao pitanje onima koji su tu primedbu istakli.

Neusaglašenost faktičkog stanja u odnosu na katastarsko stanje traje već dve decenije. Tačno je da mi u operatima Službe za katastar nepokretnosti nemamo ni katastar podzemnih vodova, odnosno infrastrukturnih elemenata, nemamo ono što se vezuje za promenu prava upisa kada su u pitanju postupci ozakonjenja koji sprečavaju promenu upisa, odnosno usaglašavanje faktičkog stanja sa katastarskim, imajući u vidu da su procesi ozakonjenja još uvek u toku. Imamo veliko opterećenje kada govorimo o restituciji s obzirom na to da se nakon okončanih postupaka restitucije uglavnom iniciraju upravni sporovi, pa odlučuje Upravni sud; pa dok ne donese odluku Upravni sud, ne možemo ništa da promenimo jer i Agencija za restituciju čeka odluku Upravnog suda. Onda je to zaista jedan konglomerat okolnosti koje opterećuju usaglašavanje faktičkog stanja sa katastarskim.

Stoga moram da prokomentarišem da ovaj zakon predstavlja nešto jako kvalitetno. S jedne strane, to je brza promena, razmena podataka kroz uvid u stanje koje će biti koncipirano ovim zakonom vezano za elektronsku upravu, jer ćemo kroz one tehnologije koje je trebalo davno da uvedemo, a sada ih uvodimo, podići na znatno veći nivo tu razmenu podataka i na taj način uticati da se transparentnost podigne na veći nivo.

U tom pravcu zaista podrška ministru Ružiću na jednoj argumentaciji koju je izneo, a ta se argumentacija zasniva na činjenici da ovaj zakon ne sprečava usaglašavanje faktičkog stanja sa katastarskim, da nam to predstoji ionako kao jedna vrsta obaveze i da tu najveći teret odgovornosti nose lokalne samouprave, odnosno gradovi i opštine, koji su isuviše dugo vremena, da ne kažem decenijama, čekali da se konačno nepokretnosti koje se vode kao javna svojina lokalne samouprave upišu u službe za katastar nepokretnosti, odnosno u adekvatne operate.

Ovo govorim više sa stanovišta svoje struke jer se kroz advokaturu bavim i ovim pitanjima. Logično je da neke predrasude koje postoje, u smislu neposredne primene ovog zakona, treba otkloniti, jer ukoliko ostanemo robovi predrasuda, onda niko neće razumeti suštinu ovih zakonskih izmena i promena.

Na kraju, želeo bih još samo da se u par rečenica osvrnem na odredbe zakona o elektronskoj upravi. Zamolio bih samo, kroz jednu dobronamernu sugestiju, da se na jedan celovitiji način sagledaju odredbe Zakona o opštem upravnom postupku imajući u vidu da i dalje postoji prostor za određene izmene i dopune, kako bi elektronska uprava zaista bila još efikasnija, naročito u onim

delovima gde su u pitanju pravni lekovi i mogućnost izjavljivanja pravnih lekova kada je u pitanju elektronska korespondencija.

U svakom slučaju, ovo je za svaku pohvalu, za svaku podršku. Ministre Ružiću, nesumnjivo je da imate pred sobom jedan dobar put, koji ćete sigurno iskoristiti, a SPS i Poslanička grupa SPS će ovo podržati. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Ivana Dinić.

IVANA DINIĆ: Poštovani predsedavajući, uvaženi ministre sa saradnicima, kolege narodni poslanici i poslanice, ja ću danas u setu ovih jako značajnih predloga zakona najviše pažnje posvetiti Predlogu zakona o elektronskoj upravi, u cilju obrazloženja potrebe hitnosti uspostavljanja jedne korisnički orijentisane javne uprave, koja će podići nivo kvaliteta pružanja usluga građanima, privredi kao i dostupnost javnih usluga kroz pojednostavljenje procedure, odnosno, precizno rečeno, potpunu implementaciju usluga elektronske uprave u svim državnim organima, organima teritorijalne autonomije, organima jedinica lokalne samouprave i javnim službama.

U ovom smislu mi zapravo predlažemo reformu javne uprave. Gledano kroz prizmu celokupne izmene organizacije i funkcionisanja sistema javne uprave, to je zapravo reforma same države. Ova reforma javne uprave jeste jedan od najznačajnijih zadataka jer samo jedna efikasna država, koja je sposobna da obezbedi građanima i privredi što bolji kvalitet javnih usluga, pritom uz maksimalnu uštedu vremena, zatim uštedu novca, dakle materijalnih i ljudskih resursa, jeste država koja može ovaj trenutak, koji je trenutak galopirajućeg razvoja IT sektora, zapravo iskoristiti kao trenutak reforme ovakvog strateškog okvira.

Ciljevi sprovođenja ovog zakona o elektronskoj upravi jesu da se građanima pruži viši nivo pravne sigurnosti, i to upotrebom jednostavnijih, efikasnijih, pristupačnijih i otvorenijih elektronskih javnih servisa. Celokupna elektronska komunikacija građana, pravnih lica i nevladinih organizacija sa organima uprave, kao i komunikacija organa uprave uzajamno, olakšana je zbog mogućnosti upotrebe elektronskog potpisivanja elektronskih dokumenata, zatim zbog onlajn podnošenja zahteva u digitalnoj formi, elektronskog plaćanja taksi, izdavanja elektronskog vremenskog žiga i zakazivanja termina za uslugu.

Osim finansijske koristi koju će imati građani Republike Srbije i osim koristi u manjku utrošenog vremena, materijalnih resursa, pravni interes zapravo će moći ostvariti na jedan potpuniji i pristupačniji način u saradnji sa organima uprave.

Vrlo je bitno napomenuti i to da će službenici u javnim upravama i zaposleni moći jednostavnije obavljati svoj posao pojednostavljenjem procedura kroz upotrebu savremenih informaciono-komunikacionih tehnologija.

S obzirom na to da naša poslanička grupa više nema vremena, podržavam sve prethodne diskutante naše poslaničke grupe. Naravno, želim da

pohvalim ovaj Predlog zakona o elektronskoj upravi. Poslanička grupa će se izjasniti i glasati o svim ovim predlozima zakona iz ovog seta zakona u danu za glasanje. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima ministar Branko Ružić.

Izvolite.

BRANKO RUŽIĆ: Zahvaljujem.

Meni je zaista drago da narodne poslanice i poslanici prepoznaju značaj ova dva zakona, i o nacionalnoj infrastrukturi geoprostornih podataka i zakona o elektronskoj upravi. Mislim da je važno, zbog javnosti, da i građani shvate da se ne radi o digitalizaciji prema kojoj Srbija treba da ima otpor, nego o jednom procesu, ponavljam, ne samo tehničko-tehnološkom, nego i društvenom, koji olakšava život svih nas. Kada kažem svih nas, dakle i građana, i privrede i službenika u upravi. To je ono što jeste, u stvari, intencija oba ova zakona.

Rekao bih da je, kao što znate, Zakon o upravnom postupku praktično osnov i preduslov da bi se jedan ovakav zakon o e-upravi kao infrastrukturni zakon doneo i normirao sve one procese i operacije koje uprava radi razmenom podataka u elektronskom obliku među sobom. To je nešto što je suštinski, zbog građana, važno da se zna. Po samom ZUP-u, ili Zakonu o upravnom postupku, službenici su obavezni da razmenjuju podatke i dokumenta za sada iz šest baza: dakle, matičnih knjiga, baze MUP-a, Poreske uprave, Fonda PIO, Nacionalne službe za zapošljavanje i Centralnog registra obaveznog socijalnog osiguranja. Tu se ponudio i Republički geodetski zavod i tim podacima o nepokretnostima praktično se doprinosi ukupnoj razmeni tih podataka i olakšavanju svih tih procedura.

Dosad je 116 jedinica lokalne samouprave... To je ono što je ovde neko rekao, da se najveći teret odnosi upravo na one službe koje se nalaze u jedinicama lokalne samouprave. Neko je ovde i u prepodnevnoj sesiji govorio o deficitu ili manjku izvršilaca. Na to smo dali odgovor formiranjem Nacionalne akademije za javnu upravu. Dakle, želimo da racionalizacijom i optimizacijom poslova dovedemo do toga da sa manje uradimo više. Do sada se 116 jedinica lokalne samouprave i 12 gradskih opština Beograda prijavilo na tu platformu E-ZUP.

Naravno da ne izgleda sve tako sjajno, bajno i ružičasto. Moram reći da tu ima poteškoća, da ima nekih kompleksnih situacija i radimo konstantno analizu stanja kako bismo unapredili praktično to funkcionisanje i iznašli aktivnosti koje su potrebne da bi to funkcionisalo u punom kapacitetu.

Takođe, želimo da pojednostavimo procedure. Još negde sredinom prošle godine ukinuli smo i eliminisali one nepotrebne. Sveli smo to na broj od 188, što je takođe veoma značajno. Svi poslovi, bili oni povereni ili izvorni, koje jedinice lokalne samouprave izvršavaju sada su jasno definisani.

Što se tiče centralnog registra, to je juče pominjano ovde, za elektronsku obradu i skladištenje podataka iz matičnih knjiga, rekao sam juče da je 98% toga

već završeno. Ono što je, rekao bih, važan dodatak na ovu priču jesu nedavno usvojene izmene i dopune Zakona o državljanstvu, što omogućava da se baza podataka upotpuni i podacima iz knjige državljana.

Ono što planiramo svakako u narednom periodu, to je da unapredimo sistem službenih evidencija. To ne bi bilo moguće i lako bez ovog zakona o e-upravi. Ovo jeste praktično i normativni okvir ili normativni osnov da se čitava ta infrastruktura uredi na način koji je potreban za krajnje korisnike, a to su građani.

Želimo da uspostavimo i metaregistre i unapredimo osnovne registre, dakle i centralni registar stanovništva i katastar nepokretnosti – tema o kojoj je ovde govoreno u više navrata, iako na jedan izdvojen način jer se sam zakon koji ovde takođe tretiramo ne bavi isključivo katastrom, a činjenica je da faktičko stanje ne korespondira uvek s onim što se nađe u tim registrima. Registar prostornih jedinica, što je takođe veoma značajno, i adresa, sve to je praktično jedan komplementaran posao čitave Vlade, Republičkog geodetskog zavoda, svih nas i mislim da je važno da svi zajedno shvatimo koliko to može da olakša procedure.

U prepodnevnom delu sam govorio i o platformi e-Inspektor, koja takođe u velikoj meri olakšava i privredi, odnosno privrednim subjektima i građanima. Ono što je važno znati, to je da je 2011. godine percipiranje inspektora kao takvih u Srbiji imalo negativnu konotaciju 60%, danas je to 10%. Siguran sam da će po otpočinjanju funkcionisanja te platforme taj procenat biti mnogo niži. Morate, odnosno moramo svi zajedno, pre svega građani, voditi računa o tome da su upravo inspektori ti koji vode računa o tome kakvu vodu pijemo, kakvu hranu naša decu jedu u nekim obdaništima ili u školama, kakav vazduh udišemo. Mislim da je to takođe nešto što predstavlja jedan krupan iskorak napred.

Sve je to nešto što je životno i zato sam iskoristio priliku da se nadovežem na ove vrlo konstruktivne rasprave koleginica Paunović, Dinić i kolege Jovanovića, kako bih zbog građana pre svega ukazao da digitalizacija nije bauk. Nije to kao u onom filmu „Bogovi su pali na teme“ kada flašica „koka-kole“ padne na neko domorodačko naselje i onda onaj domorodac uzima flašicu i baca je gore da je vrati Bogu, pa ga pogodi u glavu. Dakle, nije to digitalizacija, i nije to četvrta industrijska revolucija. Važno je da građani shvate da ovo zaista predstavlja jedan proces koji ima humane obrise. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Đorđe Vukadinović.

Izvolite.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Zahvaljujem.

Imam svega nekoliko minuta, ali ću biti inspirisan onim čime je završio ministar Ružić pa ću se ipak osvrnuti malo i na ovaj njegov zakon, odnosno o elektronskoj upravi. To je zakon koji nam je potreban i mislim da je smešno da sada bilo ko nekome spočitava kako hoće da se vrati, kao, u kameno doba ili neku praistoriju. Naravno da je digitalizacija na neki način sudbina i

neminovnost, ali to ne znači da treba ići haotično i stihijski u to, kao što se, nažalost, kod nas godinama čini kad god je nešto u modi. Sada je u modi digitalizacija pa sve što ima tu reč u sebi, onda su svi srećni. Kao što je reč o reformama, kao što je reč i pojam Evropa, nije bitno šta, patriotizam, razne druge stvari, svaka takoreći može da bude, kada se pretvori... Svaka dobra ideja, kada se pretvori u ideologiju, a onda u sredstvo manipulacije, može da izazove kontraefekat.

Samo bih skrenuo pažnju, ministar je o tome nešto govorio ali ne verujem da ćemo stići kada dođe do amandmana, kada je reč o bezbednosti, zaštiti podataka i bezbednosti – to jeste problem, tu ima problema i biće, svugde ima. Samo skrećem pažnju da se malo na to obrati pažnja. Skrenuo bih pažnju na čl. 12. i 13. gde se govori o zaštiti podataka, pa se pominje neki metaregistar. To zvuči, to se samo u jednom članu pominje, taj metaregistar, sa krajnje neodređenim nadležnostima ili bar nejasno i neprecizno formulisanim. To pomalo podseća na nekog Velikog brata, odnosno na neki Matriks, otprilike, gde se svi podaci svih građana skupljaju i onda to ostavlja mogućnost i prostor za manipulaciju.

Toga možda neće biti, ali ovako kako stoji u tom članu 13, pročitajte svi, kolege, nije ništa tu bitno ni strašno niti bolno, tu je prosto potrebna, najblaže rečeno, ozbiljna razrada. Znači, najblaže rečeno, ozbiljna razrada kada je reč o zaštiti podataka, a naročito o tom čuvenom metaregistru, gde se svi oni registri sabiraju negde i skupljaju, a imamo jedan kratki mali člančić, odnosno član gde se o tome govori.

Prosto nije bitno da li će se to kasnije urediti nekom dopunom ili nekim podzakonskim aktom, samo skrećem pažnju da je to potrebno jer su građani, ovo sam naveo kao razlog... Ne samo u Srbiji, ne govorim samo o Srbiji, svuda u svetu postoji povećana osetljivost kada je reč o tajnosti podataka, podacima koji cure. Evo, imali smo i pre neki dan skandal sa Fejsbukom i tako dalje. Znači, nije to nikakva naša specifičnost, ali naravno da smo mi dodatno osetljivi zbog prošlosti i totalitarnog iskustva, sistema kojim smo bili okruženi, u kome je dobar deo nas živeo.

Što se tiče drugog zakona, dakle zakona o udžbenicima, i uopšte kada je reč o tim zakonima, nismo slučajno mi stavili kao da nismo zauzeli jasan stav prema tim zakonima, ne zato što nismo opozicija, naravno da smo čvrsta i oštra opozicija, ali kada zakoni izađu iz ove skupštine, iz ovog doma, to postaju zakoni države Srbije. Dakle, onda to više nisu vaši, naši zakoni, ko je predložio, ni koje ministarstvo, ni koja vlada, niti opozicija. Sam sam nailazio na slučajeve kada mi priđu građani i kažu, evo za ovo malo svog parlamentarnog iskustva, kažu – evo, sad ste vi usvojili ovaj zakon itd. Onda morate da objašnjavate – pa nisam ja usvojio, ja sam bio protiv, uzdržan. Građani manje-više nas doživljavaju, šta god mi o tome mislili, zapravo kao neko telo koje jeste, i tu su oni u pravu, koje bi

trebalo da bude jedinstveno ili barem oko nekih stvari jedinstveno. Tako da kažem treba da nam bude zajednički interes da ti zakoni budu bolji.

Niko nema takvu nepogrešivost, niti ministar, niti ministarstvo, niti pozicija, niti opozicija. Zato bi trebalo, i ja pozdravljam inicijativu kolege Stojmirovića od pre podne kada je pominjao kako bi tu trebalo i jedni i drugi da popuste i da nam ti amandmani ne služe samo kao neko nadgornjavanje, ko će kome uzeti ili potrošiti više vremena, nego se tu traže elementi konsenzusa i kompromisa, na kraju krajeva, u cilju zajedničkog rešenja, u smislu da taj zakon bude bolji nego što jeste, makar da se spreče neke mogućnosti zloupotrebe, kako god.

Par konkretnih pitanja u vezi sa zakonom o udžbenicima za gospodina Šarčevića. Naime, moja intencija i moja dilema se pre svega tiče položaja javnog izdavača, nećete se iznenaditi, to je Zavod za udžbenike, ali nije ni bitno kako se zove. Ovde se on zove javni izdavač, čija su sudbina i položaj veoma teški. To ljudi iz struke znaju. To građane na prvi pogled ne zanima, ali, vraga, kao što mnogo toga o čemu se ovde radi i o čemu mi raspravljamo deluje kao da je nešto apstraktno, i jeste, i komplikovano, često ni poslanici ne znaju i nije im baš jasno o čemu je reč, ali, bogami, ima vrlo konkretne i opipljive posledice kada ode u život. Dakle, građani ne znaju šta piše u zakonu o udžbenicima, ali i te kako znaju da li plaćaju skuplje ili jeftinije udžbenike.

Ova konkurencija, ova otvorenost za to da svako može da izdaje udžbenike, to deluje dobro, deluje liberalno, deluje da podstiče konkurenciju, ali nije rezultiralo, nije dalo efekat u smislu smanjivanja cene udžbenika, jer zapravo paket udžbenički iz godine u godinu raste. Javni izdavač, Zavod za udžbenike, u teškom je položaju. Jednim delom su oni sami za to krivi jer broj zaposlenih kod tog izdavača raste iz godine u godinu, a njihov udeo na tržištu je sve manji i manji. Od nekadašnjeg monopoliste koji je štampao sve udžbenike (vi me ispravite ili dopunite ako nije potpuno precizan podatak), plašim se da je sada udeo Zavoda za udžbenike u ukupnom tržištu udžbenika oko 3%. U svakom slučaju, jednocifren je, znači, nekoliko procenata. A imaju, po mojoj evidenciji, a vi me opet ispravite ako grešim, oko trista zaposlenih.

Odlično, dakle, i više od toga, preko trista zaposlenih!

(Predsedavajući: Privodite kraju, kolega Vukadinoviću.)

Istovremeno, nemački, ili nije bitno, međunarodni izdavač, onaj koji pokriva svakim danom sve veće tržište, ima preko dve trećine tržišta a ima nekoliko desetina zaposlenih. Dakle... (Isključen mikrofon.)

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolega Vukadinoviću. Isteklo je vreme.

Reč ima ministar, gospodin Šarčević.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Ukratko, radi ukupne javnosti, ja već godinu i po dana pregovaram i razgovaram sa svim našim telima, pa tako smatram i Zavod. Od jednog velikog monopoliste do toga da on i dalje znači mnogo toga u

našem sistemu. Postoji obaveza da se sam racionališe, jer sa toliko ljudi, znate i sami, to je neizvodljivo na tržištu. Zavod ne funkcioniše kao dobra vila koja ima negde pare odnekud i rešava pitanja na terenu. To ide iz budžeta Srbije, i to su minusi. Znači, mi na ovaj način popravljamo poziciju Zavoda i drugih izdavača jer smo im omogućili dva bitna nova momenta, a to je ukidanje cenzusa, koji ih je doveo na lošu poziciju; obaška, lična racionalizacija i drugačiji pristup tržištu. Ko ima bolje recenzente, to su sve domaći recenzenti, ti bolje prolaze.

S druge strane, ono što je jako važno, svi niskotiražni udžbenici koji će biti plaćeni i od države i od drugih izdavača idu njima, tako da smo mi dva posla nabavili, što bi se reklo.

Kad govorimo o onom nacionalnom setu, o tome ostaje da vidimo u kom delu ćemo moći da izvršimo nekakvu preporuku jer, ako imate liberalno tržište udžbenika, kao što je već stari zakon regulisao, ne možemo arbitrirati. Ali smo i te kako ovim popravkama zakona neke stvari pomerili. Znači, ovo je već stanje koje je po starom zakonu. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Odmah da vam kažem, kolega Vukadinoviću, zasad nemate pravo na repliku.

Reč ima ministar gospodin Branko Ružić.

Izvolite.

BRANKO RUŽIĆ: Hvala.

Neću ja dugo, ali zbog javnosti i iskazane bojazni – koja je naravno legitimna i znamo da je ta bezbednost veoma značajna, videli smo šta se događalo i sa Fejsbukom i sa Fejk njuzom, šta sve može da se dogodi kada se na jedan nesistematičan način uvode neke novine – nema razloga za strah jer ovaj metaregistar je u stvari javni registar, ne nalaze se u njemu podaci o ličnosti. Zakon je, naravno, u svojoj pripremi dobio i saglasnost Poverenika.

Što se tiče samog metaregistra, to je, pre svega, evidencija o svim postojećim registrima, i ništa manje i ništa više od toga. Služi za jednu interoperabilnost tih postojećih registara. Što se tiče bezbednosti, tu postoji i Zakon o informacionoj bezbednosti koji tretira ovo pitanje, a u ovom zakonu je to pomenuto u skladu s potrebom da se taj segment nađe u normativnom smislu i u samom tekstu zakona. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Bojan Torbica.

Izvolite.

BOJAN TORBICA: Poštovani predsedavajući, cenjeni ministri sa saradnicima, Poslanička grupa Pokret socijalista, Narodna seljačka stranka, Ujedinjena seljačka stranka će u danu za glasanje podržati ove zakone zato što smatramo da su kvalitetni i da predstavljaju jedan korak unapred u našem zakonodavstvu.

Pošto sam ograničen vremenom diskusije, pokušaću da budem što konkretniji. Tokom jučerašnje i današnje rasprave mogli smo da čujemo niz

različitih primedaba i kritika od strane opozicije, na šta smo već navikli. Kao što smo navikli da nijedna ta primedba ili kritika ne sadrži nijednu konkretnu zamerku na sadržinu ili tekst predloženih zakona, ali bukvalno nijednu. Bilo je u tim diskusijama, možemo slobodno reći, svega i svačega, ali najviše praznih priča i populizma.

Tako smo imali i malopre priliku da od jednog poslanika čujemo da digitalizacija nije potrebna, da je ona u stvari moda. Ja mu stvarno verujem, on je čovek koji poslednjih godina prati modu pa je tako, kada je bio modni trend promena nacionalne pripadnosti, promenio svoju naciju i tako ušao u Narodnu skupštinu. Kada je bio trend da se vrši istraživanje javnog mnjenja, on je sklopio ugovor sa Državnom lutrijom Srbije i za 2.400.000 dinara vršio istraživanje javnog mnjenja. Samo zamislite, za ta 2.400.000 dinara mogli su prilikom digitalizacije i uvođenja digitalnih udžbenika da se kupe tableti za celu jednu osnovnu školu, da sva deca u jednoj osnovnoj školi u Srbiji dobiju tablete, umesto što je jedan pojedinac taj novac stavio u svoj džep.

Ali nije on jedini, imali smo ovde priliku da slušamo i čoveka koji je svoju opštinu zadužio za preko četiri milijarde dinara i koji nam je danas pričao o tome kako pojedini roditelji nemaju novaca da svojoj deci daju za užinu i autobuske karte. Ali nije rekao da ti roditelji nemaju novac za to zato što je njegov „žuti kartel“ te roditelje prilikom pljačkaške privatizacije bez ikakvog prava izbacio na ulicu i ostavio ih bez posla, u situaciji da svojoj deci nemaju da daju za osnovne potrebe.

Privodim kraju. Zato smo u situaciji da je u Koreji, kao što je rekao ministar, 2000. godine uvedena digitalizacija nastave, a kod nas je uvedena pljačkaška privatizacija, otimačina i pustošenje Srbije.

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Vukadinoviću, po kom osnovu vi tražite pravo na repliku? U kom delu ste se prepoznali? Da ste promenili naciju, da ste uzeli od Državne lutrije novac, po tome ste se poznali?

Ne čujem vas.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Ne, ne, dozvolite mi. Hajde da budemo realni, odavno se koristi manir da se pod firmom diskusije o zakonu koja nema nikakve veze sa zakonom niti sa amandmanima zapravo koristi to vreme za diskvalifikaciju političkih protivnika.

Ako je neko, a ja sam pratio najveći deo, 90% ove rasprave, svi su sa ove opozicione strane govorili konstruktivno o zakonu, i to gospoda ministri moraju da prihvate. Dali su neke primedbe, nešto su rekli, nešto je osnovano, nešto je odgovoreno itd.

Prosto mislim da nije u redu, drage kolege... Mi možemo da se pozovemo na Poslovnik, ali ja neću da se pozivam na Poslovnik, mislim da je mnogo bolje da dajemo repliku i da se raspravlja u tom obliku replike, da raščistimo neke stvari, nego da se na ovaj način, kao aludirajući, uzgred rečeno,

iznoseći apsolutne neistine, stalno pokušava neko diskvalifikovati sa neke strane. Mogli bismo i mi mahati ili tačnim ili polutačnim izvodima.

Znači, ja tražim repliku, objasnio sam zašto.

PRESEDAVAJUĆI: Nemate pravo na repliku.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Zašto niste intervenisali onda kada je kolega govorio o nečemu što nema nikakve veze sa dnevnim redom, niti sa zakonom koji je na dnevnom redu?

PRESEDAVAJUĆI: Niste vi ti koji o tome može da odlučuje.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Nego ste vi?

PRESEDAVAJUĆI: Trenutno jesam. Pogledajte Poslovnik malo.

Povreda Poslovnika, Marijan Rističević.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, poštovani predsedavajući, reklamiram član 104. u vezi sa članom 107. Član 104. reguliše replike, a član 107. reguliše dostojanstvo. Ovde je i jedno i drugo povređeno.

Gospodin koji je govorio pre mene, a ja cenim to što vi pozitivno diskriminišete nacionalne manjine, dakle cenim to vaše ponašanje prema nacionalnim manjinama, konkretno prema vlaškoj nacionalnoj manjini, ali gospodin pre mene je izvršio repliku a da mu pritom vi to niste odobrili.

Dakle, ničim izazvan, pojavio se zbog toga što je govornik pre njega govorio o igrama na sreću i što je govorio o promeni nacije. Pa, zbog dostojanstva ove Narodne skupštine, trebalo je da odgovori ono sa „jo“, „po“, da li je promenio naciju, odnosno da li je igrao na sreću ili nije kupovao srećke, a dobio je 2.400.000 od Lutrije Srbije. Samo da podsetim da je za njihovo vreme i Lutrija bila u minusu zbog takvih srećnih dobitnika.

S obzirom na to da je dobio repliku, trebalo nam je odgovoriti da li je promenio naciju i da li je dobio od Lutrije 2.400.000. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Rističeviću, moram da vam kažem da kolega Vukadinović nije dobio pravo na repliku. Ja sam ga pitao po kom osnovu je tražio i hteo sam da mi odgovori, ništa više.

To da li vršim pozitivnu diskriminaciju nacionalnih manjina, pa čak i pripadnika vlaške nacionalne manjine, mogu da vam kažem da svako ima pravo da se izjašnjava kako hoće, to je njegovo pravo. Ali pošto sam ja odrastao među pripadnicima vlaške nacionalne manjine, ne primećujem da on ima odlike koje su karakteristične za njih.

Da li želite da se Skupština u danu za glasanje izjasni? (Ne.)

Po kom osnovu se javljate, gospodine Vukadinoviću?

(Đorđe Vukadinović: Upravo sam pomenut.)

Niste ni u jednom trenutku, bila je povreda Poslovnika.

(Đorđe Vukadinović: Kako nisam?)

Bila je povreda Poslovnika. Čak i da ste bili spomenuti, ne biste imali pravo na repliku.

(Đorđe Vukadinović: Vi ste me spomenuli.)

Ja sam dao obrazloženje kolegi Rističeviću.

(Đorđe Vukadinović: Onda reklamiram povredu Poslovnika.)

Povredu Poslovnika, narodni poslanik Đorđe Vukadinović.

Izvolite.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Zahvaljujem.

Član 107. stav 2. Dakle, gospodine predsedavajući, i vi i ja znamo o čemu se ovde radi. Ja nerado, kao što rekoh, potežem ovu instancu povrede Poslovnika i zato sam uvek apelovao da je bolje da se da više mogućnosti za repliku nego da se zloupotrebljava Poslovnik, ali ovog puta jeste prekršen Poslovnik po više tačaka jer su iznošene očigledne i grube neistine, koje je prosto uvredljivo i demantovati.

Ali pošto se to gleda, to ljudi prenose i onda to biva zanimljivo, prosto moram reći zbog javnosti da niti sam menjao nacionalnost, niti sam učestvovao u nekim igrama na sreću, nego sam se samo bavio onim poslom kojim se inače i bavim, više ili manje uspešno, uspešnije od nekih drugih.

Meni bi bilo ispod časti da sada potežem podatke, mada su ovde navođeni, šta su neki ovde dobijali i po kojim osnovama, razna sredstva. Očekujem da postoje neki organi i institucije koji treba da rade svoj posao; ako postoji zloupotreba, da o tome govore i da se onda tako raspravlja. Ovo je jedno unižavanje Parlamenta, koji svesno, namerno devalvira jedan broj poslanika, ne svi naravno, vladajuće većine. To nanosi štetu čitavoj ovoj instituciji.

A kad smo kod menjanja nacionalnosti ili tako nešto, to sam što jesam – Srbin. Ni bolje ni gore. Nikada se nisam drugačije predstavljao. Ali, naravno, vi možete podržavati različite političke opcije u tom svojstvu i nikada nisam zloupotrebio niti zakon, niti, pogotovo, svoje nacionalno opredeljenje.

Ako je neko menjao svoje versko i nacionalno opredeljenje, onda je to predsednik jedne velike vladajuće stranke koji je od pravoslavca postao protestant i stalno citira Maksa Vebera, i od Srbina postao Nemač, a neki čak kažu i Albanac. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Kolega Vukadinoviću, izričem vam opomenu.

Vaše je pravo da budete na listi vlaške nacionalne manjine. Ja vam to ne sporim, hteli ste da ih zaštitite, nisu vam nešto poverovali i niste osvojili dovoljan broj glasova. Čak ni prirodan prag niste u stanju da preskočite.

Kolega Marijan Rističević, povreda Poslovnika.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, poštovani predsedavajući, reklamiram član 103. Zapamtite lepo, član 103, zato što dosad nije reklamiran. Član 103, posebno ću insistirati na stavu 8, ukoliko ta grupa uopšte ima vremena da im se oduzme, član 103. kaže da se ne može ukazati na povredu Poslovnika na koju je već ukazano.

S obzirom na to da sam ja ukazao na član 107. pre njega, kolega nije imao pravo da iskaže povredu Poslovnika na osnovu člana 107. Ali i pored toga, on je govorio o manirima itd., čime je ponovo došlo do povrede dostojanstva. Sam je povredio član na koji je ukazao.

Nije nam odgovorio da li je bio na listi vlaške nacionalne manjine i da li je od Lutrije Srbije dobio 2.400.000 dinara ili nije.

Dakle, s tim u vezi, ne tražim da se glasa o tome, ali bi bilo dobro da kolega ne govori o manirima ovim, onim itd., kako mi obmanjujemo Skupštinu, nego da jednostavno odgovori da li je dobio 2.400.000 dinara od Lutrije ili nije, da li je Lutrija bila u minusu ili nije za njihovo vreme, i da li je bio na listi vlaške nacionalne manjine.

U tom smislu, neću tražiti da im oduzmete ono vreme od dva minuta. Zahvaljujem. Ne tražim da se glasa.

PRESEDAVAJUĆI: Smatram da nije bilo povrede Poslovnika.

Pošto je bilo očigledne zloupotrebe u drugom delu obrazlaganja navodne povrede Poslovnika, izrečena je opomena kolegi Vukadinoviću.

Reč ima kolega Komlenski.

(Đorđe Komlenski: Ja sam odustao od reči. Izrekli ste opomenu kolegi.)

(Đorđe Vukadinović: Replika.)

Nemate pravo na repliku.

Znači, na reklamiranje Poslovnika nemate pravo na repliku.

Molim poslanike da mi dozvole da nastavim da vodim sednicu.

Reč ima narodni poslanik Olena Papuga.

Izvolite.

OLENA PAPUGA: Hvala, predsedavajući.

Poštovani ministri sa saradnicima, poštovane kolege poslanici, prvo ću da govorim o zakonu o nacionalnom okviru kvalifikacija.

Više puta sam u ovoj skupštini postavljala pitanje, a odnosilo se na šifarnik, odnosno na nepostojeća zanimanja. Interesuje me, ministre, da li će ovaj zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija rešiti to pitanje, jer je opštepoznato da imamo oko 140 nepostojećih zanimanja za koja se školuju naši studenti na državnim i privatnim fakultetima. Lista zanimanja, s druge strane, ne prepoznaje 79 obrazovnih profila koji se školuju na univerzitetima u Republici Srbiji. Među tim nepostojećim zanimanjima i obrazovnim profilima su: diplomirani menadžer u hotelijerstvu, strukovni zubni protetičar, diplomirani inženjer elektrotehnike i računarstva, diplomirani menadžer sporta, diplomirani politikolog evropskih integracija, osnovne akademske studije zdravstvene nege itd.

Zakon o visokom obrazovanju koji je usvojen 2005. godine donet je prvenstveno zbog toga i zbog bolonjskog sistema obrazovanja, ali do dana današnjeg to nije ispravljeno. Ipak, brojna zvanja koja se stiču po Bolonjskom procesu nisu prepoznata do danas, pa me interesuje da li će taj nov zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija ispraviti tu nepravdu prema studentima koji se

redovno, na budžetu ili već kako, obrazuju na našim državnim i privatnim fakultetima.

Drugi zakon o kojem hoću da govorim, taj zakon možda hoću i da pohvalim jer sam od 2008. godine bila poslanica koja je, da kažem, vodila borbu oko drugačijeg statusa niskotiražnih udžbenika. Nikada dosad, eto, do vaših izmena, nije bilo nikakvih pomeranja niti dobre volje da se nešto ispravi. Imam neki utisak kao da su neki naši amandmani koje smo davali 2015. godine u tim izmenama tog osnovnog zakona od 2015. godine, kao da su usvojeni svi amandmani koje smo davali, barem Liga socijaldemokrata Vojvodine.

U momentima kada smo davali sve te amandmane mi smo poslušali nacionalne savete jer mnogobrojni nacionalni saveti, odnosno nacionalne manjine, barem na teritoriji AP Vojvodine, imaju obrazovanje i po 270 godina na svojim jezicima nacionalnih manjina, tako da su to neka stečena prava na obrazovanje na jezicima manjina, ali je bio problem sa izdavanjem udžbenika. To se nije dešavalo dok je postojao Zavod za izdavanje udžbenika u AP Vojvodini, odnosno u Novom Sadu, jer su postojali lektori, stručne službe za sve jezike nacionalnih manjina. Ali kada je devedesetih godina to ukinuto, preseljeno u Beograd, kada je nastao Zavod za izdavanje udžbenika i kada je to centralizovano, jednostavno, udžbenici na jezicima nacionalnih manjina imali su problem.

Mislim da će ovaj zakon stvarno unaprediti sve to, jer ste uveli i fond i Centar za udžbenike. Mislim da više oko toga neće biti problema, jer ste na neki način stalno imali konsultacije i koordinaciju sa nacionalnim savetima, i to je prava prilika da se nekako povežu država, vi i Ministarstvo i nacionalni saveti. To sam videla samo u vašem slučaju; nigde nisam videla nacionalne savete da imaju toliko dobru komunikaciju kao što imaju sa vama, odnosno sa Ministarstvom prosvete. Želim da se ovaj zakon primenjuje u praksi. Mislim da su svi za to, i nacionalni saveti i vi, da više tih problema ne bude.

Ono o čemu bih još govorila je zakon o elektronskoj upravi. Pitam vas, ministre Ružiću, pošto dolaze izbori za nacionalne savete – da li će državni organi biti povezani pošto sada matičarske službe i policija nisu povezani sa Posebnim biračkim spiskom? To je problem. Sa Jedinštvenim jesu i zna se ko je umro, ko se venčao, ko je promenio prezime itd. Poseban birački spisak ne prati matičara i ne prati policiju. Jednostavno, ljudi ne znaju, službenici koji rade u opštinama, koji su zaduženi za jedinstvene i posebne biračke spiskove ne znaju ko je umro i šta se dešava sa ljudima u tom ciklusu od četiri godine između izbora.

Ljudi takođe imaju problem oko prebivališta, jer ako su se već jednom upisali u birački spisak, misle da više ne treba da se upisuju ako su promenili adresu. Jednostavno, na prošlim izborima, pre četiri godine, bilo im je onemogućeno da glasaju jer su se, na primer, u Kuli upisali u Poseban birački spisak; u međuvremenu su promenili prebivalište i upisali se u Novom Sadu pa

misle da u Novom Sadu treba da glasaju, ali oni je trebalo da se ispišu iz Posebnog biračkog spiska i da se ponovo upišu u Poseban birački spisak u Novom Sadu.

Interesuje me da li će do izbora, a izbori su za pola godine, najverovatnije na jesen, Ministarstvo napraviti akciju da nekako pomognete nacionalnim manjinama da se upišu u biračke spiskove? To ne znaju svi. Mislim da treba da napravite tu akciju i povežete te posebne biračke spiskove preko te e-uprave sa policijom i sa matičarima.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima ministar Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Naravno da smo konsultovali sva veća nacionalnih manjina i naravno da smo konsultovali sve manjinske grupe koje imaju problema sa korišćenjem udžbenika, prilagođene udžbenike, sve izdavače, roditelje. Zaista, ovo je jedan široki konsenzus. Ako je i za šta trebalo raditi, makar zbog ovoga o čemu vi pričate, mada ima i mnogo drugih valjanih razloga za ovaj zakon.

Ono što ste tačno primetili, imamo taj problem sa nekakvim zanimanjima koja su sada već van sistema, i biće toga sve više, što opet ukazuje na potrebu da postoji profesionalna agencija koja će se time baviti, da bude uvezana iz više ministarstava, jer sektorska veća, koja će sada postojati, sa privredom i obrazovanjem kreiraju politiku novih zanimanja. A standardi kvalifikacija jesu osnov za izradu novih planova i programa za srednje i visoko. Tako da je cela ta priča sada dobila pun smisao na ovaj način. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima ministar Ružić.

Izvolite.

BRANKO RUŽIĆ: Hvala.

Mislim da je pitanje zaista na mestu. Ono što smo svakako uspeli da uvedemo u red jeste Jedinstveni birački spisak i po tom osnovu biračkog prava koje, naravno, i oni koji se nalaze u Posebnom biračkom spisku kao državljani Republike Srbije... Ono što možemo da uradimo jeste da uradimo ažuriranje Posebnog biračkog spiska na pravi način.

Ovo vaše drugo pitanje, da li Ministarstvo ima određene aktivnosti, ja bih ih nazvao čak i promotivnim aktivnostima, da prosto ukažemo na zakonske mogućnosti pripadnicima nacionalnih manjina da imaju pravo, i na koji način, da se upišu u Poseban birački spisak. To je jedna stvar.

Druga stvar su dva zakonska predloga koja će pre ovih izbora za nacionalne savete nacionalnih manjina, nadam se, biti usvojena u ovom domu, tako da čitava ova godina u tom segmentu ima i tu dimenziju. Mogu samo da izrazim uveravanje da ćemo uraditi sve da Poseban birački spisak bude ažuran. Na koji ćemo način to uraditi, da li ćemo sačekati da Centralni registar

stanovništva bude jedan od modela ili alata da to uvedemo ili ćemo proceniti da to traži mnogo više vremena i neće praktično vremenski korespondirati sa potrebama i sa tajmingom, to ćemo uraditi na nivou Ministarstva u sektoru koji se time bavi. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Boško Obradović.

Nije tu.

Reč ima narodni poslanik Vera Jovanović.

Izvolite.

VERA JOVANOVIĆ: Poštovani predsedavajući, poštovani ministre sa saradnicima, poštovane kolege poslanici, poštovani građani Srbije, danas ću govoriti o Predlogu zakona o nacionalnoj infrastrukturi geoprostornih podataka.

Donošenju ovog zakona prethodio je decenijski dug proces uspostavljanja nacionalne infrastrukture geoprostornih podataka. Samo usvajanje Predloga zakona predstavlja zaokruživanje celokupnog procesa implementacije direktive EU. Zakonom o državnom premeru i katastru, zatim Strategijom uspostavljanja infrastrukture prostornih podataka u Republici Srbiji uspostavljeni su uslovi za usvajanje ovog zakona koji je prirodni nastavak i neophodnost za dalju modernizaciju i standardizaciju u ovoj oblasti.

Nacionalna infrastruktura geoprostornih podataka predstavlja integrisani sistem geoprostornih podataka koji različitim korisnicima omogućava da identifikuju i da pristupe prostornim informacijama lokalnog, nacionalnog i globalnog nivoa.

Danas, kada je na dnevnom redu i zakon o elektronskoj upravi, moram da napomenem da je Predlog zakona o nacionalnoj infrastrukturi geoprostornih podataka u skladu sa standardima e-uprave. Informacije se u okviru ovog sistema razmenjuju efikasno, bez dodatnog umnožavanja posla i sa malim administrativnim troškovima. Primenom ovog okvira Srbija postaje deo međunarodne mreže u domenu geoinformacija. Pored saradnje na međunarodnom planu, usvajanje Predloga zakona potrebno je radi napredovanja u okviru Poglavlja 27, koje se odnosi na zaštitu životne sredine.

Ono što će građani direktno osetiti usvajanjem ovog zakona jeste smanjenje procedura prilikom postupka uknjižbe imovine, smanjenje troškova istog postupka i, na kraju, smanjenje trajanja postupka uknjižbe za više od četiri puta, sa 21 na svega pet dana.

Ovim zakonom predviđeno je da se informacije prikupljaju jednom, i to na nivou gde to može da se uradi najefikasnije, a sa tog nivoa informacije će biti dostupne različitim subjektima, i to na način jednostavan za razumevanje. Takođe, tako obrađeni podaci biće standardizovani i harmonizovani na nacionalnom nivou.

Donošenjem ovog zakona obrazovaće se organi neophodni za funkcionisanje nacionalne infrastrukture geoprostornih podataka, a to su savet i

radne grupe. Najznačajniji organ za rukovođenje je savet sastavljen od predstavnika različitih struka relevantnih za ovu oblast.

Pozivam svoje kolege da u danu za glasanje podržimo usvajanje Predloga zakona. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Ana Stevanović.

Izvolite.

ANA STEVANOVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Poštovani ministri i saradnici, svoje izlaganje ću iskoristiti kako bih govorila isključivo o zakonu o udžbenicima. Stiče se utisak, koji sam imala na osnovu razgovora sa svojim nekadašnjim kolegama imajući u vidu da sam prethodno radila kao prosvetni radnik, da se u Srbiji niko ozbiljno ne bavi obrazovanjem. Obrazovanje nije primarno ni za političare, niti za roditelje, njime se nekako svi bave usput. Otud imamo situaciju da su nastavnici nezadovoljni, učenici takođe, a kad imate sistem koji je toliko pun nezadovoljstva teško da se u njemu može roditi išta pozitivno. Školski programi su nam zastareli i moraju ozbiljno da se pročešljaju.

Jasno je da srpskom obrazovnom sistemu treba jedna korenita, suštinska reforma, koju nam nadležni obećavaju decenijama unazad. Naši školski programi ne prate evropske trendove, a takvi su i udžbenici. Uslovi rada u školama su loši, učenici nemaju dovoljno računara, o kabinetskoj nastavi možemo samo da sanjamo, a pojedini nastavnici rade istovetno kao što su radili proteklih dvadeset pa i više godina.

Naše obrazovanje prate i mnoge neslavne, zapravo poražavajuće statistike. Srbija je prva u Evropi po broju funkcionalno nepismenih. Naime, više od milion ljudi u Srbiji nema završenu osnovnu školu. Još jedna poražavajuća statistika jeste da smo drugi u svetu po broju odliva mozgova. Nekoliko je uzroka ovoj poražavajućoj statistici, a sveopšte siromaštvo je svakako jedan od najznačajnijih. A najbolji program protiv siromaštva jeste upravo obrazovanje.

S tim u vezi, pozdravljam rešenja koji su izneti u ovom zakonu. Naime, predloženo je da se obezbedi finansiranje udžbenika za decu iz najosetljivijih društvenih grupa. Ovu politiku vidim kao korak napred u obezbeđivanju Ustavom garantovanog prava na besplatno osnovno i srednje obrazovanje, što je, između ostalog, u skladu s odredbom člana 28. Konvencije o pravima deteta.

Pozdravljam, takođe, još jednu od ključnih novina u ovom zakonu – to je da će udžbenici moći da budu digitalni. Ovo rešenje, kao što je ministar juče i najavio, sigurno će omogućiti jeftinije, pravednije i dostupnije obrazovanje. Verujem da će ovakvi udžbenici učenicima biti i zanimljiviji i funkcionalniji i da bi to trebalo da utiče svakako na povećanje njihovih znanja i veština. Nažalost, osnova za dalje učenje svakako će biti papirni udžbenički kompleti i to je ono s čime ćemo se susresti u realnosti.

Međutim, PG Dosta je bilo smatra da je država dužna da svoj deci, dakle i osnovcima ali i srednjoškolcima, obezbedi besplatne udžbenike na korišćenje bez ikakvog troška po roditelje baš kao što to imaju njihovi vršnjaci u dijaspori, u većini zemalja EU, kao i u Kanadi, u Americi.

Podsetimo da je obrazovanje pravo deteta, ne pravo roditelja da školuje dete, već pravo deteta da se školuje, bez obzira na materijalno stanje roditelja. Kakvo je materijalno stanje roditelja u Srbiji? Prosečna primanja u našoj zemlji iznose samo 57.000 dinara. To su mesečna primanja cele porodice. Iz ovoga je jasno koliki je trošak kupovine udžbenika, pogotovo ako porodice imaju jedno, dvoje ili više dece, imajući u vidu da udžbenici odnosno kompleti koštaju od deset do petnaest hiljada dinara.

Između ostalog, osnov za realizaciju uvođenja besplatnih udžbenika leži u Ustavu i obavezi besplatnog školovanja. Država nameće roditeljima obavezu da školuju dete, u suprotnom se predviđa i krivična odgovornost. Zbog teške materijalne i ekonomske situacije potrebno je pomoći roditeljima koji nemaju dovoljno sredstava da školuju decu i kupuju udžbenike.

Osvrnuću se na procene rizika korupcije u odredbama ovog zakona. Naime, jedan od osnovnih problema u postupku odobravanja i izbora udžbenika u školama je to što zakonom nije na adekvatan način uređeno pitanje finansiranja nabavke udžbenika iz sredstava republičkog budžeta. Nažalost, Predlog zakona ne donosi potrebna poboljšanja u pogledu sukoba interesa, izbora i praćenja udžbenika, te kriterijuma za odlučivanje. Konkretno, predložena rešenja koja se tiču upravljanja sukobom interesa zasnivaju se na potpisivanjima izjava lica o odsustvu sukoba interesa, umesto da se zakonskim odredbama uredi postupak kao i odgovarajuće sankcije u slučaju da se to utvrdi.

S druge strane, Predlog zakona, kao i važeći, ne sadrži dovoljno jasne kriterijume koji će se koristiti prilikom donošenja odluke o izboru udžbenika, niti detaljnije uređuje sam postupak njihovog izbora, čime je ostavljen prostor za različita tumačenja i eventualne zloupotrebe.

Imajući u vidu ranije primere zloupotrebe prilikom izbora udžbenika, značajno u ovom predlogu zakona, slično kao i u važećem zakonu, jeste to da je izdavačima zabranjeno da predškolskoj ustanovi, školi ili zaposlenima u tim ustanovama učine donaciju, poklon ili reprezentaciju. Međutim, u Predlogu zakona nije preciznije određeno šta se smatra poklonom, donacijom ili reprezentacijom, dok poseban problem predstavlja činjenica da, za razliku od važećeg zakona, ne postoji bliža definicija predstavljanja udžbenika i reprezentacije male vrednosti, koji su prema predloženom rešenju dozvoljeni.

Ministar je tokom jučerašnjeg izlaganja i obrazlaganja zakona istakao da mu je kvalitet udžbenika strahovito važan. Predlog zakona, kao i važeći, ne poklanja dovoljno pažnje praćenju kvaliteta udžbenika. Naime, Predlog zakona sadrži samo jednu uopštenu odredbu koja se bavi ovim pitanjem iz koje nije u potpunosti jasno na koji će se način vršiti praćenje kvaliteta udžbenika.

Inače, verujemo da bi otklanjanje ovih identifikovanih nedostataka i rizika korupcije doprinelo prevazilaženju problema koji su se do sada pojavljivali u praksi.

Zbog čega je bitno da se ovi problemi reše? Jedan od odgovora krije se u činjenici da tržište udžbenika u Srbiji vredi gotovo stotinu miliona evra. Stručnjaci su, naime, izračunali da je izdavaštvo udžbenika veoma unosan posao te stoga ne treba da nas čudi zbog čega svako traži neko svoje parče kolača. Računica izgleda ovako: u Srbiji u osnovnim školama imamo 650.000 učenika i ako komplet udžbenika košta stotinu evra, to je tržište od 65.000.000 evra. Kada na to dodamo i troškove udžbenika učenika srednjih škola, dolazimo do fantastične cifre od stotinu miliona evra. A u Srbiji, podsetimo, pored državnog, trenutno imamo i preko 25 privatnih izdavača udžbenika.

Jasno je da su u osnovnoj školi mnogo veći tiraži udžbenika. Zato su i pisci udžbenika i izdavači više zainteresovani za tu oblast. Međutim, u oblasti srednjeg i stručnog obrazovanja ima mnogo obrazovnih profila i tiraži su mnogo manji pa zato imamo udžbenike koji su stari i po nekoliko decenija, i izdavači ne vide nikakav ekonomski interes u objavljivanju novih tiraža.

Imajući u vidu ove brojke, jasno je da je izdavanje udžbenika jedan od veoma retkih profitabilnih poslova u domenu obrazovanja. Nesumnjivo je da je to, između ostalog, dovelo do toliko velikog broja izdavača, posebno kada ne postoje jasni propisi i zahtevi. Skoro svi štampaju udžbenike za niže razrede osnovne škole. Jedan od razloga jeste i broj tiraža – naime, u generaciji imamo oko 70.000 učenika; a drugi je što se izdavačima čini da je za te uzraste mnogo lakše raditi udžbenike vodeći se sistemom – što manja deca, manje i znanje. Inače, ovo je velika i opasna varka, jer što je niži uzrast za koji se pravi udžbenik, potrebna su veća znanja i stručna umenja kao i veća psihološka znanja, odnosno poznavanje intelektualnih moći dece na određenom uzrastu, njihovih kapaciteta kao i načina na koji deca uče.

Kakvi su to udžbenici iz kojih uče naša deca? Iako pedagozi tvrde da sedmogodišnjaci ne mogu da razumeju rečenicu dužu od sedam reči, mi smo imali slučaj da u jednom udžbeniku, neću imenovati kom, postoji rečenica od čak 56 reči. Stručnjaci i psiholozi upozoravaju da svaka knjiga koja ima više od 50 strana može da uplaši dete, da predstavlja problem za učenike prvog razreda, a inače, većina udžbenika prvog razreda upravo ima više od 75 stranica.

Dalje, moje kolege, stručnjaci i psiholozi bavili su se analizama udžbenika i doneli zaključak koji je nesumnjiv – da većinom naši udžbenici koji se koriste nisu dobri. Problem je ne samo što se samo nasumično menjaju, bez jasne svesti šta tim zaista želi da se postigne. Uočljivo je da se više menja samo izgled udžbenika, nego njegova suština. U školskim knjigama još uvek mogu da se nađu predrasude i stereotipi, što je nedopustivo. Kako jedna generacija ima 70.000 učenika, jasno je da se jedna glupost odštampana 70.000 puta zapravo toliko puta i umnožava.

Naši udžbenici imaju brojne nedostatke, čega je ministar sigurno i sam svestan. Kao prvo, jezik kojim su napisani nije prilagođen uzrastu. Tu pre svega mislim na dužinu rečenice, na arhaizme, tuđice i stručne termine koji nisu odmah objašnjeni pa samo zbunjuju decu. Nema povezivanja stručnih znanja sa školskim i životnim iskustvima koja deca imaju. Sadržaji nisu izloženi na taj način da detetu pruže mogućnost za samostalan rad. Pitanja i zadaci u udžbenicima su ponekad potpuno besmisleni. Dešavalo se da deca uče istoriju iz udžbenika koji obiluje stereotipima i neprimerenim sadržajima o susednim državama ili o manjinama u Srbiji.

Tako se gimnazijalci, na primer, obrazuju iz udžbenika psihologije gde se kaže, citiram: „Od osobe koja je duševno zaostala, od idiota, nije moguće ni u najboljim uslovima stvoriti inteligentnu osobu.“ Takođe, u istom udžbeniku stoji da je autizam kada se osoba povuče u svet mašte.

Ozbiljan problem su, takođe, rečenice i lekcije prenatrpene nepoznatim rečima. Prosvetni radnici često ističu da, konkretno, udžbenici iz matematike i priručnici obiluju strahovitim materijalnim greškama i nedostacima.

Razne nelogičnosti i besmislice se navodno podrazumevaju, a neke od njih su se već i u medijima provukle, poput ove – kaže u udžbenicima da je prašuma gusta, neprohodna šuma u kojoj žive lavovi. Ovde ne bi bilo ništa sporno da lavovi ne žive u savanama.

Drugi primer jeste objašnjenje pojma „vila“. Kaže se da je vila mitsko biće. Ovde imamo problem da se jedan nepoznati termin objašnjava drugim nepoznatim terminom, tako da deci apsolutno nije jasno šta zapravo treba da uče i o čemu se u njihovim knjigama radi.

Ovde nije kraj biserima. Geografija za sedmi razred donosi sledeći biser, pa kaže da Aziju zapljuskuju vode četiri okeana. Međutim, Aziju zapljuskuju samo tri okeana: Indijski, Severni ledeni i Tih okean. Tako da je greška tu očigledna.

Iz ovakvih udžbenika, dragi ministri i saradnici, uče naša deca.

Na kraju, vratimo se na suštinu zakona o udžbenicima. U Predlogu zakona se ističe da udžbenik služi za sticanje znanja, veština, formiranje stavova, podsticanje kritičkog mišljenja, unapređenje funkcionalnog znanja i razvoj intelektualnih i emocionalnih karakteristika učenika.

S tim u vezi, kakvi su udžbenici nama potrebni i kakvi bi oni trebalo da budu da bi se ovaj cilj ispunio i da bi udžbenici zaista pratili tekovine savremene nauke, kao što je takođe navedeno u odredbama zakona? Na udžbenicima mora da radi tim ljudi. Nauka će dati sadržaj, neko drugi će ga prilagoditi uzrastu, a na trećoj osobi je da sve to grafički obradi. Teško da jedan čovek sve to danas može da uradi, a upravo se to dešava u našim okolnostima.

Narativno izlaganje je najslabija karika današnjih udžbenika. Obično se u lekcijama navode samo taksativni podaci, što opterećuje učenike. Međutim, kada se sve to upakuje u pitku priču, mnogo je lakše da se sve to zapamti. Nema tog

gradiva koje se ne može upakovati, ne može prilagoditi narativnom stilu. Lekcije treba prilagoditi da budu u vidu priča, koje će probuditi dečju maštu, a istorijske ličnosti moraju da se ožive da bi se približile deci. Samo na taj način može se njihova radoznalost probuditi. Udžbenici decenijama obiluju suvoparnim tekstovima, a mogli bi da se modernizuju kolažima stripa ili karikature, jer na taj način se podstiče logičko i kritičko promišljanje.

Udžbenici su, inače, najracionalniji način podizanja kvaliteta obrazovanja u zemlji i samim tim su izuzetno važno nacionalno pitanje. U pogledu kvaliteta udžbenika najdalje je otišla Finska, na koju bi Srbija trebalo da se ugleda kada je u pitanju kompletan obrazovni sistem. O tome smo, između ostalog, diskutovali tokom prošle godine kada smo takođe na dnevnom redu imali set zakona iz obrazovanja. Srbija bi morala, naime, da se usmeri na finski model o kome smo pričali prošle godine. Prvo se mora kreirati opšta politika izdavanja udžbenika, a podizanje kvaliteta udžbenika ne može se ostvariti pukom konkurencijom ili tržištem. To je ipak moguće samo u bogatim zemljama u kojima postoji razvijeno tržište, a štampanje udžbenika se može prepustiti tržišnim mehanizmima.

To u Srbiji, nažalost, ne može. Mi smo mala i siromašna zemlja, koja teži da bude demokratska i da u praksi sprovede načelo kvalitetnog obrazovanja za sve. Da bi se sve to sprovedo, moraju se pažljivo birati rešenja koja će podići kvalitet udžbenika, a istovremeno se voditi socijalnim aspektom. Tu dolazimo ponovo do naše priče o besplatnim udžbenicima i koliko je važno da se konačno besplatni udžbenici uvedu u naš obrazovni sistem.

Takođe, nadovezaću se ovde ponovo na Finsku, jer je kod njih obrazovanje besplatno bukvalno za sve učenike, i to na svim nivoima obrazovanja. Više je nego očigledno da država mnogo ulaže u obrazovanje ali da se sav taj trud višestruko isplati zato što je Finska ne samo jedna od najrazvijenijih zemalja u Evropi već u celom svetu. Ono što je jedna činjenica kojom se Fini mogu ponositi jeste to što oni ne prepoznaju pojam odliva mozgova.

Inače, njihova dobra tekovina, koja takođe može da se primeni u obrazovnom sistemu Srbije, jeste zapravo da se njihova filozofija temelji na mišljenju da svako može doprineti nekim znanjem ili veštinom, i na razvoju istih se radi tokom celog procesa školovanja. Šta rade njihova deca? Kako bi konstantno radili na usavršavanju obrazovnog sistema, na svakih sedam nedelja učenici širom zemlje ocenjuju svoje školovanje i navode šta smatraju dobrom a šta lošom praksom, šta bi trebalo poboljšati ili izmeniti. Na taj način obrazovni sistem prolazi kroz redovnu kontrolu i neku vrstu samoocenjivanja.

Da zaključim, pozdravljam pozitivne promene koje ovaj zakon donosi i ističem da dobar školski udžbenik jeste najbolji način da se popravi kvalitet obrazovanja u celini, ali sudeći po žalbama na račun kvaliteta udžbenika koje

stižu od prosvetnih radnika, đaka i njihovih roditelja, Srbija je još uvek daleko od kvalitetnog obrazovanja. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima ministar gospodin Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Ovde ima mnogo tema koje su dotaknute, ali ne verujem da su sve u nekom algoritmu postavljene kako treba.

Jednostavno, postoje autori udžbenika, to su ljudi koji imaju ime, prezime, pedigre i integritet, nadam se. Neću govoriti sve unazad i do mojih autora, koji su verovatno već pokojni, ali ćemo govoriti o nekoj novoj stranici kako ćemo mi to probati da uradimo.

Između ostalog, ja ne mogu u Srbiji da ulepšavam ni recenzente ni autore, ali možemo da dovedemo do nečega što biste vi kao psiholog po struci morali da znate odlično, da sav kvalitet ide kroz ishod učenja, da to možemo da napravimo kroz sistem i tu smo najzaštićeniji od svega.

Zaista ne bih licitirao, jer sam čuo juče i danas da je tržište udžbenika vredno četrdeset, pedeset, pa sada i sto miliona evra, stvarno ne znam, ali su to ogromne razlike i to prosto ne ide.

Praćenje kvaliteta udžbenika će se dešavati po više osnova. Eksterna evaluacija škola, eksterna ocena, ispitni centri, modeli kroz veliku maturu, nezavisnu, i malu daće određene, druge vrste rezultata.

Pomenuo sam da dizajniramo sistem, da vraćamo upravo psihologe, pedagoge i druge stručne saradnike u većim kapacitetima u škole. Oni će se baviti karijernim vođenjem učenika, njihovim portfolijima i svim drugim čudima.

Opet, udžbenik je prateća pojava ovde. Izbor udžbenika, da ne bio koruptivan, mala je para da neko bude podmićen da niko ne zna, da bi on posle imao stalno manju platu, prosto mu se ne isplati. Mislim da je taj ekonomski faktor mnogo bitan u ovome.

Niste u pravu kada je reč o modelima šta je to korupcija i šta čini nekoga ko bi to uradio. Jasno stoji član 36: „Izdavaču je zabranjeno da učini, a predškolskoj ustanovi, školi i zaposlenom da primi svaku donaciju“, čak i malu, „poklon ili reprezentaciju, učinjenu na neposredan ili posredan način, u bilo kojem iznosu ili obliku.“ Znači, potpuno je jasno, čak i minimalna je zabranjena. Donacijom, poklonom ili prezentacijom iz stava 2. ovog člana ne smatra se predstavljanje samog udžbenika. Znači to je onaj uzorak i to je u redu.

Da ne bih sada polemisaio, isto i broj đaka, ovde smo čuli da pada na 650, odlazi na 800; to je verovatno statistika neka loša, i podaci.

Moram kao geograf da odbranim nekog autora udžbenika s kojim se vi ne slažete: Azija izlazi na četiri okeana jer jugozapadni deo Azije, gde su Turska, Izrael (to je Azija), izlazi na Sredozemno more, koje pripada Atlantskom okeanu.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Nataša St. Jovanović.

NATAŠA ST. JOVANOVIĆ: Poštovani predsedavajući, uvaženi ministri sa saradnicima, dame i gospodo narodni poslanici, nemam često priliku da govorim o zakonima u načelu, tako da mi je danas posebno zadovoljstvo što su to zakoni Ministarstva za obrazovanje, nauku i tehnološki razvoj jer sam član skupštinskog Odbora za obrazovanje.

Ovo ministarstvo je samo u prošloj godini donelo vrlo važne zakone, u koje su utkani ne samo znanje i iskustvo ministra Šarčevića već i čitavog tima ljudi oko njega, koji su pred svako donošenje zakona konsultovali relevantne institucije, uvažavali mišljenje i sugestije šire javnosti, organizovali debate i javna slušanja. Ovo pokazuje da su studiozno prilazili svaki put, znajući da se radi o vrlo ozbiljnim stvarima kao što su obrazovanje i vaspitanje cele nacije, ne samo dece već i odraslih, jer živimo u 21. veku i okolnosti su takve da se doškolujemo čitav život.

Mogu reći da obrazovanje i vaspitanje predstavljaju temelj svakog društva, to svi znamo, ali predstavljaju i kamen temeljac za generacije koje dolaze. Ne iznenađuje da se Srbija na zvaničnom sajtu Svetskog ekonomskog foruma u Davosu našla među zemljama koje bi mogle postati superzvezde svetskog obrazovanja. Na primer, Univerzitet u Beogradu je ostvario napredak na Šangajskoj listi, porastao je broj studenata, ima više objavljenih naučnih radova, ali i porast BDP-a u Srbiji se odražava na standard zaposlenih.

Mi smo jedna od retkih zemalja koje nemaju nacionalni okvir za kvalifikacije i sada se prvi put uspostavlja tzv. NOKS ili zakon o nacionalnom okviru za kvalifikacije u Srbiji, kojim se uređuje oblast kvalifikacija sa tržištem rada. Svi su zbunjeni mnoštvom stručnih, akademskih i naučnih zvanja i ne pronalazi se veza sa zanimanjem i šta može da se radi konkretno posle stečene diplome. Ovo NOKS razrešava. Ovaj NOKS obuhvata sve nivoe i kvalifikacije bez obzira na način sticanja i nezavisno od životnog doba u kome se kvalifikacije stiču, jer nacionalni okvir za kvalifikacije u Srbiji je osnova za primenu koncepta celoživotnog učenja, što smo više puta čuli od ministra.

Ministarstvo prosvete je formiralo radnu grupu, koja se sastojala od šest ministarstava, od dvadeset institucija, gde će kroz registar biti predstavljeno i građanima i poslodavcima ovo novo što NOKS donosi.

Ovaj zakon je podjednako važan i za akademsku zajednicu i za poslodavce. Nacionalni okvir za kvalifikacije jasno definiše koje veštine i sposobnosti posle stečenog obrazovanja mora da poseduje pojedinac i kakvu vrstu posla može po završenom školovanju da obavlja.

U Nacionalnoj strategiji za borbu protiv korupcije Republike Srbije 2013–2018. godine je usvajanje propisa koji kontrolišu prosvetnu inspekciju, jer rizici za korupciju su najviši zbog nedovoljne transparentnosti propisa u okviru prosvetnih institucija. U skladu sa tim je ovaj zakon o prosvetnoj inspekciji, koji se u najvećoj meri odnosi na pravila postupanja. Takođe, Agencija za borbu protiv korupcije preporučila je da je neophodno doneti poseban zakon o

prosvetnoj inspekciji, što se ovoga puta poštuje, a kao jedan od razloga je potreba smanjenja uticaja lokalnih samouprava na inspektore.

Prosvetni inspektori imaju širok dijapazon delovanja čiji je krajnji cilj dosledno poštovanje zakona, jer i najbolji zakoni, ako se ne primenjuju, beskorisni su. Zato se pravi jedinstven inspektorat, radi bolje kontrole.

Uglavnom su problemi prikrivani po školama sve dok ne eskaliraju toliko i ne dođu na naslovne strane štampanih medija. Ovo ministarstvo, kao sve što radi, vredno i odgovorno, čini sve što je u njegovoj moći da se otklone uzroci, a ne posledice.

Kao treći, zakon o udžbenicima je vrlo važan. Do sada su bili prekratki rokovi za usklađivanje udžbenika i nastavnih planova. Otkako je tržište udžbenika otvoreno i za privatne izdavače, promenilo se osam ministara prosvete. Ministar Šarčević se na početku mandata sastao sa najznačajnijim obrazovnim izdavačima i upoznao sa problemima i predlozima. Utvrđeni su standardi kvaliteta udžbenika, što je ovde najznačajnije.

Ministar je na početku svog mandata rekao – radiću na poboljšanju kvaliteta obrazovanja i poboljšanju efikasnosti tog procesa. Dosledno se drži datog obećanja i rezultati se vide kroz uvođenje dualnog i preduzetničkog obrazovanja, zatim razvoj IT sektora u Srbiji i unapređenje konkurentnosti nauke, istraživanja, inovacija u funkciji privrednog razvoja.

Čuli smo dosta kritika na račun Ministarstva, totalno bez ikakvog osnova. Na kraju bih rekla sledeće: mnogi ljudi doživljavaju brutalno zadovoljstvo u osuđivanju i napadanju onih koji su uspešniji od njih. To znači da ste nešto postigli i da ste vredni pažnje, jer kritika je često samo vid prikrivenog komplimenta. Želim vam takođe da ste vredni i uspešni kao i do sada i puno sreće i uspeha u daljem radu. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Aleksandra Majkić.

Izvolite.

ALEKSANDRA MAJKIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Dame i gospodo narodni poslanici, poštovani ministri, predstavnici Ministarstva, danas je ispred nas nekoliko zakona koji predstavljaju nastavak reforme koju smo započeli u jesenjem zasedanju 2017. godine – odnosi se i na reformu državne uprave a takođe se odnosi i na veoma hrabre reforme obrazovanja u Srbiji, odnosno reformu prosvete.

Ako se osvrnemo na zakon o elektronskoj upravi, možemo reći da je to jedan veoma sveobuhvatan zakon, koji donosimo posle godinu i po dana i nakon konsultacija sa svim relevantnim faktorima za donošenje ovog zakona. Ne možemo da kažemo da dosad nisu postojali propisi koji se tiču elektronske uprave, ali smo svedoci da pojedine lokalne samouprave različito tumače ove propise koji postoje. Takođe, i pojedini organi ili organizacije, u skladu sa svojim shvatanjima tih propisa ili u skladu sa svojim znanjem, tako tumače i primenjuju

postojeće elektronske propise. Znači, nužno je bilo donošenje ovog zakona, pre svega da bi se ujednačila praksa kako u svim lokalnim samoupravama tako i u organima i organizacijama.

Osnovni cilj donošenja ovog zakona je standardizacija, otvorenost, transparentnost i bolja komunikacija, kako između državnih organa tako i između državnih organa i stranaka, odnosno fizičkih i pravnih lica u Srbiji. Cilj je da se smanji broj čekanja na šalterima, cilj je da se smanji vreme koje se provede prilikom komunikacije sa državnom upravom, a takođe i novac.

Koliko sam čula, u okviru Ministarstva su za lokalne samouprave sprovedene obuke za primenu ovog zakona, kao i u Gradu Kikindi, odakle dolazim. Zaposleni u Gradskoj upravi veoma se raduju potpunoj primeni ovog zakona, pre svega zato što će njima olakšati komunikaciju sa strankama koje kod njih dolaze, a takođe će sigurno svakoj stranci biti mnogo lakše kada na brži i efikasniji način bude mogla da menja lična dokumenta, kada prilikom upisa deteta u vrtić ne bude trebalo da se vadi toliko papira, ne bude trebalo da se čeka na toliko šaltera.

Ono što mene uvek posebno obraduje jeste kada vidim da su na dnevnom redu zakoni koji menjaju obrazovanje u Srbiji. Danas su ispred nas tri takva zakona. Posebno me raduje svaka izmena u ovoj oblasti zbog toga što smatram da je obrazovanje, odnosno prosveta životna, zbog toga što smo svi mi prošli kroz određeni sistem obrazovanja i želimo da posle nas dođu neki bolji i pametniji. A da bi posle nas došli bolji i pametniji, moraju da prođu kroz mnogo bolji obrazovni sistem od onog kroz koji smo prolazili mi.

Što se tiče zakona o prosvetnoj inspekciji, raduje me što je napokon jedinstveno regulisano postupanje prosvetne inspekcije. Ono što mi je posebno upalo u oko i što želim da pohvalim jeste to da se povećava broj preventivnih mera i savetodavna uloga prosvetne inspekcije. Mislim da to treba, pre svega, da bude zadatak ne samo prosvetne inspekcije nego svake inspekcije u Srbiji.

Što se tiče zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija Republike Srbije, to je još jedan dokaz da u okviru reforme prosvete povezujemo svet obrazovanja i tržište rada, što je takođe za pohvalu. U naše obrazovanje treba ulagati još više truda, još više novca.

Još jednom pohvaljujem sve ove reforme i naravno da ću danu za glasanje podržati sve ove zakone. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Srđan Nogo.

Nije tu.

Reč ima narodni poslanik Mihailo Jokić.

Izvolite.

MIHAILO JOKIĆ: Poštovani predsedavajući, poštovani ministri, ja bih prvo nešto rekao o zakonu o elektronskoj upravi.

Mislim da je želja da javna uprava bude servis građana stara više desetina godina, a ova vlast je počela da to realizuje. Znači, do sada je to bila samo pusta želja. Ovaj zakon je moderan, reformski i stručan i zato ga mnogi ne razumeju. Međutim, formiranjem Kancelarije za elektronsku upravu i za IT i dovođenjem stručnog tima mi smo napravili takve korake – mislim da to niko nije rekao – da je naša kancelarija dobila nagradu, Međunarodna telekomunikaciona unija dodelila je nagradu našoj kancelariji, a to je organ Ujedinjenih nacija.

Posebno bih istakao da elektronska uprava u budućnosti treba da omogući građanima da svoje račune i svoje obaveze prema državi plaćaju iz fotelje. Mi uopšte nismo svesni koja je to ušteda, ne za građane, ne za privredu, nego uopšte za budžet, za celu državu. Plaćanjem računa preko banaka, preko provizija, veliki odliv naših sredstava je preko tih stranih banaka.

Najveće zlo koje je učinjeno nama posle 2000. godine nije uništavanje policije i nije uništavanje vojske, najveće zlo je napravljeno kada je uništen SDK. Onog momenta kada je uništen SDK, jedinstveni platni sistem, onda su stvoreni uslovi da se uradi ono što je urađeno, da se ova zemlja potpuno opljačka. Znači, mi vojsku polako obnavljamo, kupujemo nove tenkove, avione itd., obnavljamo i policiju, neke stvari vraćamo, ali SDK, u onoj funkciji u kojoj je bio do 2000. godine, mi to nikad vratiti nećemo. Da je SDK funkcionisao, ne bi bile moguće one pljačke koje su urađene posle 2000. godine, znali bi se tačno pojedinci i greške koje su napravljene u tom pogledu.

Ja bih se posebno osvrnuo na članove zakona 25, 26. i 27, ministre Ružiću, o ponovnoj upotrebi podataka. Znači, to tržište otvorenih podataka, to je vredno na godišnjem nivou oko četrdeset milijardi evra. Ti otvoreni podaci, za njih se u svetu kaže da je to nafta 21. veka. Mi smo, koliko sam ja upoznat, jer na čelu ove kancelarije je dr Mihajlo Jovanović... Zasluga sadašnje premijerke i vaša je velika, ali i njegova takođe, tako da smo mi uspeli da otvorimo, koliko ja znam, 23 institucije i oko 250 datoteka. U tome je vrednost svih ovih poslova kojima se mi danas bavimo i radimo. Potpuno je razrađen sistem da ne dođe do zloupotrebe, da podaci budu ažurirani, da podaci budu tačni.

Mnogo je bitno da ti elektronski podaci koji se tiču pojedinca budu tačni. Zašto? Zato što se na osnovu tih podataka ostvaruju prava svakog građanina. U tome je velika odgovornost onih koji pune i daju te podatke i onih koji koriste te podatke.

Ako mi dozvolite, sada bih nešto rekao vezano za obrazovanje, pošto sam veliki broj godina proveo u obrazovanju. Smatram da mi ne možemo napraviti udžbenik koji će biti moderan i koji će odgovarati nauci duže od jedne godine, jer nauka stalno napreduje. Znači, nauka je ispred a iza su nastavni planovi i programi i udžbenici. Sada treba odgovoriti na pitanje – za koga mi štampamo udžbenike? Za učenike, za nastavnike ili za relaciju između nastavnika i učenika?

Šta je cilj obrazovanja i vaspitanja? Da li da napunimo đaka, kao bure, podacima koje će on vaditi kad se sutra pojave u životu i početi da rešava probleme? Ne, mi treba da osposobimo učenika da, poznajući sto poznatih činjenica i podataka, dođe do 101. nepoznatog podatka; znači da sam savlada prepreku, da sam reši problem. Zbog toga je vrlo bitno osposobiti ga i imati takav udžbenik da ga učenik može sam koristiti. To može samo onaj učenik koji je sposoban da individualno napreduje. Individualno napredovanje treba omogućiti, i to je krajnji cilj našeg obrazovanja.

Kad govorimo o tim cenama, korupciji itd., ono što ste vi uradili obezbeđuje da korupcije ne može biti ako nabavka udžbenika i čitavog potrebnog učeničkog materijala, pratećeg, bude išla preko đачkih zadruga. Ono što vi kažete – ušteda će biti do 30%; udžbenici sigurno mogu biti jeftiniji najmanje za 15%. S druge strane, pet-šest procenata najsiromašnijih učenika u svakoj školi može dobiti besplatno udžbenike preko tih đачkih zadruga.

Mislim da će đачka zadruga kao asocijacija i učenika, jer su članovi đачke zadruge, da se razumemo, i nastavnici i direktori i administrativno osoblje, pomoći da se i dualna nastava, o čemu sam govorio, lakše, efektivnije i efikasnije realizuje ako bude u funkciji nastavnoobrazovnog procesa.

Mislim, ministre, pošto sam dugo godina u obrazovanju, da vi radite prave stvari, znači, rešavate prave i konkretne probleme. Nastavite samo tim putem i boljitak dolazi.

Kažem, da ova zemlja nije opljačkana 2000. godine, ja se ponovo vraćam na to... Pazite, jednoga dana će pisati to u nekom udžbeniku, a ja vam kažem i poslednji put ponavljam danas – najveća pljačka i genocid je to što je uništen SDK. I SDK je bio povod i razlog, odnosno to uništavanje je omogućilo da se država opljačka. I opljačkana je država. Oni koji su učestvovali u tome danas ne bi smeli uopšte da pričaju o tome.

Ali jednoga dana sigurno ćemo doći u poziciju privrednog razvoja, ako nastavimo ovim trendom i ovim tempom, da svi učenici dobiju besplatne udžbenike. Toliko i hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Branka Stamenković.

Izvolite, imate još minut i dvadeset tri sekunde.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Obradovala me je činjenica da zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija predviđa validaciju neformalnog i informalnog znanja.

Imam pitanje – da li će u postupku priznavanja inostranih obrazovnih stepena, diploma, biti priznavana i inostrana validacija neformalnog i informalnog znanja, jer mi nije jasno iz samog zakona?

Recimo, imamo situaciju da u zemljama Evropske unije, konkretno u Velikoj Britaniji, znam sigurno, neko ko nije završio osnovne studije, ali je radio deset-petnaest godina, bio lider i ostvario se u svojoj oblasti i dokaže da je u

stanju funkcionisati na akademskom nivou, prođe taj vrlo jednostavan sistem validacije i nakon toga može da upiše master studije. Da li ćemo priznati takve master diplome nekome ko nema osnovne studije? Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima ministar gospodin Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Ako smo rekli da usklađujemo NOKS sa EOK-om, svakako to moramo da uradimo i to je civilizacijski pomak.

Kada smo radili Zakon o viskom obrazovanju, setite se da smo ugradili ko sve može da radi na akademskim i strukovnim studijama, gde nije uslov više doktorski sertifikat nego kompetencije.

Imate primera u svetu drastično dobrih – da ljudi koji imaju Nobelovu nagradu nemaju doktorate, vode kompanije i univerziteti i rektori su.

Tako da je sada prvi put prilika da i kroz ovo priznamo zvanje, a ne samo papir i jurenje nekih ocena i formalnosti. Da, da, menjamo sistem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Dragana Kostić.

Izvolite.

DRAGANA KOSTIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Uvaženi ministri sa saradnicima, drage kolege, građani Srbije, moje današnje izlaganje odnosiće se na zakon o udžbenicima.

Moderna škola i savremeno obrazovanje koje osposobljava pojedinca za aktivno uključivanje u društvo zasnovano na znanju ne mogu se zamisliti bez kvalitetnih udžbenika kao značajnog faktora u kognitivnom razvoju učenika, pa samim tim zakon o udžbenicima treba da bude mera za obezbeđivanje kvaliteta udžbenika. On treba da bude i oruđe za smanjenje nejednakosti u obrazovanju kao i da pruži podršku za uključivanje sve dece u obrazovanje, povećanje dostupnosti obrazovanja svakog deteta i istovremeno stvaranje uslova za kvalitetno obrazovanje u skladu sa potrebama i sposobnostima deteta.

Cilj donošenja ovakvog zakona je svakako smanjenje rizika od korupcije u postupku izbora udžbenika, kao i obezbeđivanje dostupnosti nedostajućih udžbenika za sve kategorije učenika.

Opštim principima Zakona o osnovama sistem obrazovanja i vaspitanja propisano je da je sistem obrazovanja i vaspitanja mora da obezbedi za svu decu jednakost i dostupnost ostvarivanja prava na obrazovanje, kao i prava na obrazovanje i vaspitanje zasnovanog na socijalnoj pravdi i principu jednakih šansi bez diskriminacije. Obrazovna politika Vlade je usmerena na povećanje kvaliteta i pravednosti obrazovanja.

Novi zakon o udžbenicima posebno vodi računa o materijalnoj i socijalnoj dimenziji korisnika besplatnih udžbenika, kao i o jednakoj dostupnosti i obezbeđivanju nedostajućih udžbenika za sve učenike uvođenjem instituta niskotiražnih udžbenika i formiranjem centra za izdavanje niskotiražnih udžbenika kome je cilj socijalna inkluzija i obrazovni sistem koji se prilagođava

različitostima dece kako bi se obezbedilo ostvarivanje prava deteta na nediskriminaciju, lično dostojanstvo, obrazovanje i kvalitetan život.

Usvajanje novog zakona osigurava dostupnost niskotiražnih udžbenika za sve učenike, čime se pozitivno utiče na kvalitet i pravednost obrazovnog i vaspitnog procesa i postignuća učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, i obrazovnog procesa na jeziku nacionalnih manjina. Na taj način postaje moguće da se zadovolje specifične potrebe različitih grupa učenika, uključujući učenike sa smetnjama u razvoju.

Obaveza izdavača da ulože deo poslovnog prihoda radi razvoja ili da sami objavljuju niskotiražne udžbenike predstavlja pozitivan primer socijalno odgovornog poslovanja unutar jedne važne društvene oblasti i smanjuje potrebu da se niskotiražni udžbenici finansiraju iz budžeta Republike Srbije.

Povećanjem broja digitalnih udžbenika, priručnika i drugih nastavnih sredstava stvaraju se uslovi za savremene nastavne sadržaje koji su prilagođeni uzrastu i interesovanju učenika, što omogućava interaktivan prenos znanja i unapređenje učeničkih postignuća, kao i praćenje savremenih trendova u oblasti obrazovanja i vaspitanja.

Rešenja u Predlogu zakona pozitivno će uticati na izdavače udžbenika uvođenjem brže i efikasnije procedure odobravanja rukopisa udžbenika, kao i efikasniji rad Komisije za odobravanje rukopisa udžbenika i racionalniji način angažovanja stručnih lica, što će dovesti do razvoja kvalitetnijih udžbenika u budućnosti, čiji će efekti pozitivno delovati na kvalitet obrazovnog procesa.

Na kraju svog izlaganja moram da se zahvalim ministru prosvete Šarčeviću koji je obišao moju lokalnu samoupravu, Sokobanju. Nadgledao je radove na rekonstrukciji srednje škole, za koju je Vlada Srbije izdvojila 80.000.000 dinara, što do sada nikada nije bio slučaj u mojoj lokalnoj samoupravi, i pozitivno ocenio sve ono što se radi u našoj lokalnoj samoupravi, a to je da smo obezbedili besplatan prevoz ne samo za osnovce nego i za srednjoškolce, da smo uveli besplatnu užinu za sve učenike osnovne škole, bez obzira na njihov materijalni status.

Ono što nam s druge strane stalno prebacuju, da mi ne vodimo računa i da naša deca nemaju novac za užinu, možda je bilo u njihovo vreme, ali to u vreme naše domaćinske brige o deci nije, tako da ću u danu za glasanje podržati ovaj zakon.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima Marija Janjušević.

Izvolite.

MARIJA JANJUŠEVIĆ: Pozdravljam ministra sa saradnicima.

Ja bih pre svega o zakonu o udžbenicima. Koliko sam imala prilike da razgovaram, struka kaže da je Predlog zakona dobar. Posebno hoću da pohvalim član 12. u kojem se kaže da će se udžbenici štampati na srpskom jeziku i ćirilicom pismu.

S druge strane, verujem da vama kao profesionalcima neće smetati ni neka konstruktivna kritika, jer koliko god da imamo postignuća, verujem da se slažete da uvek može bolje. Mi ćemo ovde usvojiti ovaj zakon i time prestaje onaj deo posla koji se tiče narodnih poslanika, ali na samom Ministarstvu ostaje veoma važan zadatak, a to je primena ovog zakona. To je najčešće u praksi najveći problem.

Pozdravljam, pre svega, to što će kvalitet udžbenika biti kontrolisan sa nekoliko instanci, počev od samog ministra, Zavoda za unapređenje obrazovanja i vaspitanja, pa sasvim sigurno više nećemo imati skandale. Podsetiću na jedan konkretan primer, kada su učenici šestog razreda osnovne škole imali u ponudi udžbenik Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva, kada je autor udžbenika za istoriju Rade Mihaljčić napisao da su Srbi uzeli Kosovo od Albanaca. Navodno je Stefan Nemanja to uradio još tada Albancima, a svi znamo kada je ta država uopšte nastala i na koji način. U svakom slučaju, verujem da se ubuduće takve stvari neće dešavati. Verujem da Rade Mihaljčić više neće imati priliku da piše udžbenike za našu decu.

S obzirom na to da sam se zaista potrudila da čujem ljude iz struke, hoću da vam prenesem još neke stvari iz primene zakona; možda se ne odnosi sada konkretno na zakon o udžbenicima, ali vezano je za elektronske dnevnike. Pošto se teži da papira više nema, da se sve vodi elektronskim putem, profesori nakon časa moraju da žure u zbornicu da bi na jednom-dva računara koja koriste svi profesori mogli da unesu ko je od učenika bio odsutan i da obave sve ono što se zahteva od njih, unesu ocene itd. Dakle, uz primenu ovog zakona prosto mora da ide paralelno i sve ono što se uz to zahteva.

Mi smo pre koliko godina uveli inkluzivno obrazovanje, a ti učenici, deca, još uvek nemaju pedagoške asistente.

Što se tiče besplatnih udžbenika, i tu se nećemo u potpunosti složiti. U redu je, pokrivene su i siromašne grupe i mnoge osetljive grupe i porodice sa više dece, ali ako istovremeno pričamo o podršci porodicama, o populacionoj politici, onda sam sigurna da će ministar prosvete naći način da nagovori kolegu ministra finansija i ostale u Vladi da nađu novac za to, u vidu rebalansa budžeta. Ako ministarka Slavica Đukić Dejanović baca novac na kojekakve konkurse, na neuspešne konkurse, da dodam, vezano za slogane ili ne znam kakve nabeđene marketinške stručnjake, onda je bolje da ona to vrati u budžet i da se to usmeri za besplatne udžbenike. Sigurna sam da ima još mnogo stavki odakle se to može obezbediti.

Nažalost, u Srbiji nema mnogo dece. Ako je osnovno obrazovanje obavezno, onda bi zaista bilo dobro da nađemo način da i udžbenici budu besplatni. To zaista nisu nikakvi jeftini politički poeni. Neka ministar prosvete to sam sprovede i nađe način. Opozicija je tu samo da uporno predlaže, sve dok ne dođe do konačne realizacije.

Neke sitne izmene smo ipak predvideli kako bismo mogli da u danu za glasanje podržimo ovaj zakon. Tu bih se osvrnula na član 27, koji se tiče sukoba interesa. I o tome smo razgovarali – dakle, ako je direktor Zavoda za unapređenje obrazovanja i vaspitanja ranije pisao udžbenike, neka odluči da li će i dalje ti udžbenici biti u opticaju i on nastaviti da prima novac zato što ih je pisao, a neće više biti direktor, ili će biti direktor a ti udžbenici će biti povučeni i on neće imati dodatna primanja sa te strane. To je vrlo jednostavno rešiti.

Drugi član na koji bih imala primedbe je član 38. po kojem Zavod za udžbenike treba da štampa niskobudžetne udžbenike, a da se menica kao garant plaćanja za to ne daje njima kao izvršiocu, već ministru. Dakle, ministar tu ima neko diskreciono pravo da odluči da li će sutradan biti, ukoliko dođe do prinudne naplate, da li će biti izvršeno ili ne, što takođe mislim da nije u redu i vrlo lako to možemo ispraviti, ali pričaćemo o tome u raspravi u pojedinostima.

Na kraju želim da se kao roditelj, kao narodni poslanik, zahvalim svim prosvetnim radnicima koji savesno vrše svoj posao jer smatram da ova struka, kao i lekari, zapravo trpi najveći teret stanja u društvu. Imamo sasvim dovoljno slučajeva koje treba pohvaliti, gde su učitelji, nastavnici, profesori zaista privrženi svojoj profesiji, okrenuti ka đacima na najbolji mogući način, ne osvrću se na to koliko su niska njihova primanja i koliko su malo plaćeni za svoj posao.

Eto, nadam se da ovo nećete shvatiti kao kritiku već kao jedan dodatni podsticaj gde se sve mogu popraviti svi ovi veoma važni aspekti svakodnevnog života svih građana Srbije. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Reč ima ministar Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Dao bih odgovor za elektronske dnevnik. Znači, mi smo počeli pre nego ukupna digitalizacija, mnogo pre nego što smo imali para, računara i svega, ali smo napravili projekat da vidimo kako priča ide i on se odnosio na projektovanih dvesta škola. Iznenađenje je što je sada to 566 i broj je u opticaju veći.

Škole koje nemaju uslove neće ga ni početi. Znači, ne moraju silovati priču dok ne dobijemo opremu, i mi to znamo. Ne mora da bude pi-si računar, ima i tablet aplikacija. Znači, ima tu jednostavnijih rešenja. Direktor treba da pozove tim e-prosvete i da dobiju konsultacije i sve drugo. Znači, to nije problem, nego možda neka ishitrenost, ali nije strašno, možemo da rešimo.

Ono što je analiza, što smo radili za prvi deo jer su sami prosvetni radnici, kolege, pozdravili da im to sada manje vremena oduzima za administraciju – mi smo ukinuli pisanje nekakvih posebnih dnevnika za nekakve posebne aktivnosti, smanjili im čak taj deo. Mislim da ono što je u e-dnevniku mnogo važnije, osim same digitalizacije... Neko je danas rekao da je to moderno, korisno; nećemo mi samo zato što je moda, nama je druga faza i počinje pilot ove godine – analitika. Da li znate kako je dobro kada mi kroz e-dnevnik proverimo sistem znanja učenika za jednu oblast na celoj teritoriji

Srbije? To nikada nismo radili. Po sluhu smo rekli, to je dobro, možda su naučili, možda nisu. To nam treba ne da bismo nekoga kinjili, nego da znamo gde da pojačamo obuke, gde je kvar, tako da to nije nikakav poseban problem.

Nije sporno što će menice ići Ministarstvu. Znae, mi godinama pokrivalo minuse istog tog Zavoda za udžbenike. On se nekada zvao „i za nastavna sredstva“, ali tu funkciju nema. Mi smo svakako dužni da to prosledimo. Mi smo kao neki garant, žirant. To je takvo rešenje tehničko, ne vidim da smeta ikome.

Hvala što ste pohvalili zakon. Sve ono što može da bude konstruktivno, u redu je.

Kolega koji je obavljao funkciju direktora škole do izbora na mesto direktora Zavoda je legitimno, zakonski bio autor, kao i svaki drugi nastavnik. On neće to više raditi jer ne može da radi zbog sukoba interesa. Ali ako je taj udžbenik još uvek u opticaju, vi znate postupak koji je zakonom predviđen i za najbolji udžbenik koji treba da povučemo, ne možemo do kraja godine i zbog cene, i dece i svega toga. Prosto, postoji tehnika. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Studenka Kovačević.

Izvolite.

STUDENKA KOVAČEVIĆ: Zahvaljujem, gospodine predsedavajući.

Dame i gospodo narodni poslanici, poštovani ministri, u okviru reforme obrazovanja pred nama su danas predlozi zakona Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja. Mnogo toga je postignuto na unapređenju ovih oblasti, na čemu treba čestitati ministru i njegovom timu. Imamo kontinuitet, ozbiljno se radi, tako da su rezultati nesporni. Kada budemo završili sa stvaranjem pravnog okvira i usvojene zakone implementirali u praksi, svi efekti uloženog rada biće jasno vidljivi.

Znam koliko vi, ministre, sa svojim timom provodite na terenu. Znam koliko razgovarate sa svima, obilazite sve ustanove, a to je preduslov za kvalitetno rešavanje problema.

Bolji kvalitet u obrazovanju, između ostalog, obezbeđuje se i kvalitetnim udžbenicima. Nedostatak standarda kvaliteta udžbenika biće rešen ovim predlogom zakona. Ovim zakonom se takođe uvode i privatni izdavači. Do sada je izdavanje udžbenika bilo isključivo u nadležnosti Javnog preduzeća Zavod za udžbenike, a upravo smo čuli u ministrovom izlaganju šta se dešava sa Zavodom za udžbenike. Otvaranjem tržišta uvodi se raznovrsnost ponude i konkurencija kvaliteta. Uz uspostavljenu proceduru odobravanja udžbenika i poštovanje standarda koji su ovde propisani, obezbeđuje se kvalitet, a prevazilazi se i višedecenijski monopol u oblasti izdavanja udžbenika. Krajnji efekat ovih mera biće zaštita porodičnih budžeta.

Izdavanje udžbenika za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom dosad nije bilo zadovoljavajuće. U ovaj zakon uvršteno je da se poboljšaju,

preciziraju i pojednostave procedure, a osiguraće se i veći kvalitet udžbenika. Članom 10. ovog predloga zakona propisano je finansiranje, odnosno sufinansiranje nabavke udžbenika, naročito za učenike koji su socijalno i materijalno ugroženi, kao i za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom. Vlada će, u skladu sa raspoloživim sredstvima u budžetu Republike Srbije, donositi odluku o finansiranju tih udžbenika prema utvrđenim kriterijumima.

Članom 27. onemogućen je sukob interesa. Dakle, lica koja učestvuju u postupku davanja stručne ocene i stručnog mišljenja u postupku odobravanja rukopisa udžbenika ne mogu biti autori udžbenika, niti zaposleni kod izdavača, niti na bilo koji način povezani sa izdavačem. Ovim se značajno umanjuje prostor za korupciju. Ovim se značajno umanjuje ne samo prostor za korupciju nego se članom 43. jasno propisuje novčana kazna za izdavače u slučaju prekršaja, odnosno ukoliko izdavač kontaktira ili vrši uticaj na članove stručne komisije biće kažnjen novčanom kaznom.

Još jedna dobra vest za roditelje koju donosi ovaj zakon jeste sadržaj člana 35. koji definiše da nastavnik može učenicima preporučiti korišćenje dodatnog nastavnog sredstva, ali bez uslovljavanja kupovine istog. Kupovina dodatnih nastavnih sredstava vršiće se isključivo po pribavljenoj saglasnosti saveta roditelja i pribavljenoj pojedinačnoj saglasnosti svakog roditelja.

Po mom mišljenju, ovaj predlog zakona uvodi red, uvodi standard kvaliteta udžbenika i smanjuje troškove udžbenika. Omogućava jednaku dostupnost obrazovanja i vaspitanja. Ja ću ovaj zakon apsolutno podržati.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Milimir Vujadinović.

Izvolite.

MILIMIR VUJADINOVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Uvažene kolege, uvaženi ministre sa saradnicima, prateći ovu raspravu u proteklim danima, ono što mi je ostalo najviše upečatljivo jeste da ste juče rekli da ste apsolutno svesni i da nemate zabludu i da ni pomislili ni rekli niste da srpsko obrazovanje kreće od vas. Sećam se iz nekih prethodnih rasprava, a vezano za Zakon o obrazovanju, da ste takođe rekli da ništa nije Sveto pismo i da ne postoji stvar koja nije podložna promenama, te da će vreme svakako pokazati primenljivost svega onoga što mi ovde radimo.

Naravno, mi smo tu svi zajedno sa vama na istom zadatku da sve te probleme zajednički uočavamo, da ih otklanjamo i samim tim da nekakve zakonske predloge eventualno menjamo.

Na kraju, u danu kada je u ovom uvaženom domu izabrana Vlada, u ekspozeu koji je tadašnja mandatarka a sadašnja premijerka iznela, na 94. strani ekspozea jasno je rečeno, kako ona to reče, da će obrazovanje biti jedan od prioriteta, za čije unapređenje će se posebno zalagati, i jedan od osnovnih fokusa rada Vlade Republike Srbije.

Evo, ovo je danas dokaz da mi narodni poslanici koji smo tog dana dali poverenje Vladi Republike Srbije i vama kao resornom ministru u njoj nismo napravili grešku. Dokaz toga je i ovaj Zakon o udžbenicima, na koji sam se posebno osvrnuo, ali i svi dosadašnji zakonski predlozi iz oblasti obrazovanja koji jesu reformatorski a prošli su ovaj uvaženi dom.

Prednost ovoga zakona o udžbenicima je što je pozitivno ocenjen i od strane udruženja i od strane pojedinaca, nastavnog kadra, svih onih koji su u ovome učestvovali. I, kako oni to kažu, radilo se kako treba, formirana je radna grupa koja je, na čelu sa vašom saradnicom, odnosno vašim saradnicima i vama kao resornim ministrom, pripremala ovaj zakon, te danas nemamo primedbe ni udruženja, ni pojedinaca, ni nastavnika, a ni dobrog dela opozicije. To govori o vrednosti ovog zakona koji je danas pred nama i građani to moraju da znaju.

Ja sam naročito obratio pažnju na čl. 11. i 12. jer sam neko ko dolazi iz višenacionalne sredine, iz Subotice, i znam kolika je važnost kada su u pitanju niskotiražni udžbenici za sve moje komšije, i Bunjevce, i Hrvate, i Mađare, a čuli smo danas i predstavnike bošnjačke nacionalne manjine. Mislim da je to primer kako se treba odnositi prema onima koji zajedno sa nama žive u Republici Srbiji i bez kojih Srbija ne bi bila ono što jeste.

S druge strane, Vlada je pokazala i kako se vodi briga o našim ljudima koji su na nekoj drugoj teritoriji, u nekoj drugoj državi manjina, pa ulažemo i u njihove sisteme obrazovanja kroz adaptacije njihovih škola, pomoć njihovoj populacionoj politici, pomoć njihovom očuvanju kulture, ali nikada ne negirajući i pazeći na prava svih onih nacionalnih manjina koje zajedno sa nama žive u Republici Srbiji. Upravo time dajemo primer šta je to što očekujemo za našu zajednicu u zemljama u okruženju. Ja sam danas ponosan na ovo što vidim u članu 11. ali i na ono što vidim u članu 12. kada je u pitanju zaštita ćirilskog pisma i srpskog jezika.

Uvažili ste i kritike Agencije za borbu protiv korupcije u članu 27, koliko se sećam. Jasno ste razdvojili kada su u pitanju lica koja učestvuju u postupku davanja stručne procene; ona ne mogu ni na koji način biti povezana s autorom ili izdavačem, niti mogu biti povezana sa licima koja su sa njima povezana. Daju jednu izjavu o tome. Čuli ste danas primedbu – bože moj, to je samo jedna izjava, ta izjava ne znači ništa. Ali važno je ko vam je kaže. Građani Srbije treba da znaju da izjava sama po sebi znači odgovornost. Sad znate da ovi koji su danas kritikovali ovaj član 27. nemaju problem da daju bilo koju izjavu ne vodeći računa da li će ta izjava uticati negativno na njih, a pogotovo da li će negativno uticati na samu Srbiju i građane Srbije.

Mislim da je dosta toga već rečeno i da su dosta toga iznele moje kolege narodni poslanici iz Srpske napredne stranke. Ja ću se ovde zaustaviti i napomenuću da ćemo i za ovaj zakon u danu za glasanje dati podršku, kao što smo to dosad davali za druge reformske zakone u oblasti obrazovanja. Hvala na pažnji.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Ivan Kostić. Minut i trideset sekundi.

Nije tu.

Reč ima narodni poslanik Marko Atlagić.

MARKO ATLAGIĆ: Uvaženi potpredsedniče Narodne skupštine Republike Srbije, gospodine ministre Šarčeviću sa saradnicima, gospodine ministre Ružiću sa saradnicima, pred nama su tri veoma značajna zakona iz oblasti vaspitanja i obrazovanja koja će zasigurno pridoneti daljem unapređivanju vaspitanja i obrazovanja i nauke, i zakoni iz modernizacije uprave, što će sve skupa pridoneti modernizaciji Republike Srbije za koju se tako zdušno zalažu naš predsednik Aleksandar Vučić i Vlada Republike Srbije.

Gospodo narodni poslanici, vaspitanje i obrazovanje u Republici Srbiji spada u red onih sektora koji su u tranziciji doživeli najveće poremećaje. Tako je čitav vaspitnoobrazovni sistem od jednog evropski prestižnog nivoa doveden za vreme stranke bivšeg režima u najveću krizu i ponor u istoriji školstva i pedagoških ideja kod nas. Da li je tako, gospodo iz bivšeg režima?

Mi kroz čitav sistem vaspitanja i obrazovanja moramo afirmisati znanje i vaspitanje, kao što je kolega ministar i rekao, jer bez znanja i vaspitanja svih građana Republike Srbije nema, gospodo iz opozicionih klupa, demokratije. Upravo je znanje pretpostavka demokratije.

Zato su mnoge ozbiljne vlade ozbiljnih zemalja u svetu u svojim ekspozema dale vaspitanju i obrazovanju istaknuto mesto. Prvi put je kod nas to učinio predsednik Vlade Republike Srbije 2016. godine i sadašnji predsednik Republike Srbije Aleksandar Vučić. On je na stranici 72 svog ekspozea rekao, citiram: „Ono što je za nas najvažnije, o čemu sam najviše stranica napisao u ekspozeu, jeste reforma obrazovanja. Moramo da podignemo znanje na pijedestal sa kojeg se vidi dalje, na usvajanje novih znanja“, završen citat.

Kao da je gospodin Vučić imao na umu reči velikog engleskog filozofa Fransisa Bejkona, koji je rekao: „Zrno znanja jače probija od čeličnog.“ Ili je možda predsednik Vučić imao na umu, kada je znanju dao prioritet u svom programu rada, reči čuvenog nemačkog filozofa Lajbnica koji je kazao: „Dajte mi vaspitanje i obrazovanje i mi ćemo za kraće vreme nego što je jedno stoleće promeniti karakter Evrope“.

Aktuelna predsednica Vlade Republike Srbije i gospodin ministar Šarčević su posvetili vaspitanju i obrazovanju osam strana u ekspozeu u kojem pored ostalog stoji: „Zalagaćemo se za prilagođavanje našeg sistema obrazovanja koji funkcioniše po modelu 19. veka kako bismo ga doveli u 21. vek.“

Gospodo narodni poslanici, Srpska napredna stranka je prilikom dolaska na vlast nasledila, a i gospodin Šarčević u najvećem delu, sistem vaspitanja i obrazovanja u koji ga je bivši režim doveo, a to je etatizacija, politizacija, birokratizacija, antipedagogizacija, jer su proterali vaspitanje ne samo iz škole i roditeljskog doma nego i iz društva. Čak je bilo zabranjeno govoriti o vaspitanju,

a i zakoni nisu nosili naslov – zakon o vaspitanju i obrazovanju, nego – o obrazovanju. Gospodin Šarčević to sada vraća u sistem.

Komercijalizacija. Oni su, gospodine ministre, to uveli. Dva udžbenika svaki je prvak morao da ima: jedan bukvar u školi, jedan kod kuće. Gospodo iz opozicionih klupa, kako se to naziva, vi iz bivšeg režima? Ormariće ste uveli za decu, koji su se drugi dan pokvarili. Kako se to zove, gospodo, nema vas, iz opozicionih klupa? Pobjegli ste sada jer znate šta vas čeka večeras.

Sorošizacija. Uklonili su, gospodo narodni poslanici, poštovani roditelji, sve patriotske, većinu patriotskih sadržaja iz udžbenika! Neću sad navoditi koje. Gospodin ministar Šarčević vraća to sada pomalo i doći ćemo zaista na nivo, kao što imaju i druge zemlje, pa ćemo vratiti vaspitanje u duhu srpskog patriotizma i za mir. Nažalost, to prethodni režim nije radio.

Korupcija, da ne govorim. Evo, gospodin ministar sada ovim merama svodi to na razumnu meru.

Neefikasnost. Gospodine predsedavajući, zameraju dva dana gospodinu Šarčeviću što izgovara reč „efikasnost“. Onaj ko zna pedagogiju i nastavnici, to je najomiljenija reč u vaspitnoobrazovnom sistemu, baš efikasnost. A oni su forsirali neefikasnost i doveli sistem na vrlo nizak stepen.

Prethodni ministar Srđan Verbić pokušao je i uveo u jedan deo škola dualno obrazovanje. Gospodin ministar Šarčević je zagazio duboko u ovaj sistem dualnog obrazovanja. To je najvernije pedagoško dostignuće u savremenoj pedagogiji strukovnih škola u svetu.

Gospodo narodni poslanici, visoko obrazovanje – zbog vremena moram samo dve-tri rečenice – zahteva rekonstrukciju na nivou pedagoške revolucije. Fakulteti moraju biti otvoreni prema novim, progresivnim tekovinama u obrazovanju i nauci, uz kritičko vrednovanje stvaralačkog preuzimanja stranih ideja i modela u našu pedagošku praksu upravo, gospodine predsedavajući, kao što to radi gospodin ministar Šarčević u osnovnim i srednjim školama. Da li je tako, gospodo iz opozicionih klupa ili nije?

Imali smo za vreme stranke bivšeg režima preko stotinu isturenih odeljenja fakulteta bez akreditacije, bez nadzora, nije im niko znao broj. Danas nije takva situacija. Da li je tako, gospodo iz opozicionih klupa, ili ne?

Prosvetna inspekcija nije uopšte radila svoj posao. Pa kako će i raditi, imali su četiri inspektora. Namerno su za visoko obrazovanje stavili da se ne bave svojim poslom, da bi mogli raditi ono što su radili. Citiraću vam prosvetnog inspektora, načelnika inspekcije, šta je našao: „Nastava se u visokom obrazovanju održava, za vreme stranke bivšeg režima, po kafanama, napuštenim fabrikama, sportskim halama i ciglanama. Retko ko je imao prave učionice, biblioteke i stalno zaposlene“, završen citat. Prenela „Politika“, list, izjavu bivšeg načelnika inspekcije, koji je imao svoje privatne firme a koji je na sreću otišao 2012. gospodnje godine.

Otvarali su fakultete, verovali ili ne, pošteni građani, i u drugim državama po napuštenim kafanama. Citiram, glavni prosvetni inspektor iz Banjaluke nam je poslao da utvrdimo činjenice jer su našli pedeset studenata privatnog novosadskog fakulteta kojima je nastava održavana u kafani u Banjaluci. Oni su zaplenili indekse, ali kada su od tog fakulteta dobili odgovor da su studenti samo bili na izletu, morali su da ih se vrati, završen citat. Neću da kažem koji list i tako...

Tako ste, gospodo iz opozicionih, iz stranke bivšeg režima, uništavali vaspitnoobrazovni sistem, koji ne možemo mi samo vratiti na nivo generacije iza nas.

Dozvolite da kažem da je odlično, gospodine ministre, što je zakon o inspekciji pred nama i što ste ga zaista korektno napravili, i zakon o udžbenicima. Ne sme se dogoditi, kao što je to bilo za vreme stranke bivšeg režima, da nam učenici kupuju po dva bukvara; jedan su držali u školi a drugi kod kuće. Kako se to zove, poštovani građani i roditelji, vi procenite. I bivši režim nek proceni.

Sad, zbog vaše skromnosti, gospodine ministre, a velikog pedagoškog iskustva, dozvolite da gospodi iz opozicionih klupa, iz stranke bivšeg režima, pošto ih nema, ja kažem šta ste učinili, da ih pitam da li je istina. Afirmisali ste dualno obrazovanje, kao najveće dostignuće savremene pedagoške teorije strukovnih škola, i time uveliko zakoračili u reformu srednjih škola. Da li je tako, gospodo iz bivšeg režima? Reformisali ste, počeli gimnazije. Da li je tako, gospodo iz bivšeg režima? Petnaest godina nije ih takao niko.

Osavremenili ste nastavni proces uvođenjem novih, savremenih predmeta, osnova informatike, osnova bezbednosti, i tu vaspitanje povezali, ono koje su oni proterali iz škola. Dvadeset četiri hiljade časova, zajedno sa vama, dr Nebojša Stefanović, ministar bezbednosti, održali ste predavanja po školama. Da li je tako, gospodo iz opozicionih klupa, ili ne?

Reafirmisali ste vaspitnu komponentu škole, nastave, roditelja i školske sredine. Zaveli ste red u školama, u većini. Da li je tako, gospodo iz opozicije koji gledate sada iz soba skupštinskih?

Uveli ste nacionalni okvir kvalifikacija, a petnaest godina su se muvali oko toga. Mi smo im nudili za godinu dana. Ali hvala vam što ste to uveli.

Gospodine ministre, vi ste prvi u svetu upotrebili model programiranog učenja u petom razredu osnovne škole. Zbog skromnosti niste to rekli, ja imam hrabrosti to da kažem. Da li je tako, gospodo iz opozicionih klupa, ili nije?

Idemo dalje. Dozvolite da kažem da ste upotrebljavali reč „efikasnost“ vrlo često i dobili primedbe. Znaete ko na to može da vam da primedbe? Oni koji pojma nemaju o vaspitanju i obrazovanju. Čude im se nastavnici iz osnovnih škola o čemu govore. To je najveći vaš uspeh, što tu reč stalno upotrebljavate, jer ste čovek svog zanata.

Dozvolite da kažem o udžbenicima samo dve rečenice. Na pragu ste da iz ponora u koji su nas bacili dovedemo to u red. Zajedno sa Zavodom mi smo to potpuno razumeli. Ali, molim vas, nemojte dozvoliti da se u istoriji upotrebljava pet udžbenika i iz svih pet testovi na kraju, jer moraju svih pet imati. I to se dešava, proverio sam strogo to. Znači, moraju uzeti svih pet udžbenika.

I na kraju ono što ste vi u jednoj rečenici rekli – ništa od ovoga, gospodo, da nije učitelja, nastavnika i profesora. Oni su okosnica vaspitanja i obrazovanja. Zato je centar koji formirate idealna stvar. Džon Džui, vi znate ko je to, američki pedagog, najveći, ovako je rekao: „Ako država danas ne plati učitelja, platiće sutra deset policajaca.“ To je suština. Oni su vaspitanje proterali iz društva, i možemo sto policajaca u školu, jer imamo nevaspitane, nažalost, i roditelje i jedan deo đaka, i mnoge generacije će morati da pate.

I, na kraju, ono što su tražili studenti po starom programu od mene – gospodo, imate rok 1. oktobar, učite, niko vam produžavati više neće, informisan sam da ste većinu doveli do kraja; idite dalje na školovanje jer su najveći umovi stvarali u poznim godinama. Samo da jedan podatak dam: Platon, peti vek pre nove ere, u 80. godini života „Zakone“, svoje čuveno delo; Kant, znate, „Kritika čistog uma“ u 66. godini; Sofokle, „Edip na Kolonu“ u 89. na scenu stavio. Nikad nije kasno.

Poštovani potpredsedniče, juče sam čuo ovde monstruozne izjave, citiraću. Kada se najveće zlo našem narodu na Kosovu i Metohiji dešavalo, a radim dole na Kosovu i Metohiji, kada su banditi mučki tukli Marka Đurića i ostali deo našeg naroda na Kosovu i Metohiji, jedan predsednik stranke, bivši predsednik države, ovako je rekao – krivi su i Marko Đurić i Aleksandar Vučić, citiram, „pale nacionalističke požare“.

To je onaj, gospodine potpredsedniče, koji je zajedno sa svojim ministrom Vukom „Potomkom“ pregovore o Kosovu i Metohiji iz nadležnosti OUN preneo u EU; time su doveli Euleks i zabili nož u leđa ne samo Srbima nego i državi Srbiji. Da li je tako, gospodo iz bivšeg režima? To su oni, Jeremić i Tadić, koji su nesporno pitanje suvereniteta Srbije pred Komitetom Generalne skupštine UN prvi put učinili spornim Predlogom rezolucije kojom se traži mišljenje Međunarodnog suda pravde o legalnosti jednostrane nezavisnosti Kosova i Metohije.

Gospodo građani, Tadić je kao predsednik Srbije poklonio deo Srbije Hrvatima. Reč je o Vukovarskoj adi na Dunavu, koju je Tadić 2006. godine ustupio Hrvatima u dogovoru sa Ivom Josipovićem.

To nam govori čovek... Čovek može da izrekne reči da gospodin Aleksandar Vučić, citiram, „pali nacionalističke požare“, u momentu kada preživljavamo, naš narod na Kosovu, najveće tragedije, samo onaj koji nema stida, koji nema morala, koji nema ni minimum patriotskog vaspitanja, ni osećanja. I on i njegov njegov ministar Vuk su obični luftiguzi, to znači neradnici, obični lezilebovići i, gospodo građani, obične bitange. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Dragan Vesović.

(Dijana Vukomanović: Poslovnik.)

Po Poslovniku, Dijana Vukomanović.

DIJANA VUKOMANOVIĆ: Zahvaljujem se, predsedavajući.

Zaista mislim da u ovoj podmakloj diskusiji, kada još uvek ima dovoljno opozicionih poslanika koji čuvaju dostojanstvo Skupštine... Gospodine predsedavajući, pozivam se na član 107. i obraćam se, naravno, vama i molim vas, ne sugerišem da izreknete opomenu, ali zaista je neprimereno da poslanici koji se diče svojim obrazovanjem i svojim akademskim titulama koriste rečnik koji ne priliči prvenstveno Narodnoj skupštini. Znači, vaš je zadatak kao predsedavajućeg da opomenete poslanika, prethodnog govornika, koji u svom rečniku koristi ulične izraze. On ima slobodu da to misli i govori na Glavnom odboru Srpske napredne stranke, neka se tamo javi za reč, ali zaista mislim da je naš zadatak, svih nas, da očuvamo dostojanstvo Skupštine i da ne koristimo uličarski rečnik u ovom uzvišenom domu.

PRESEDAVAJUĆI: Koleginice Vukomanović, nisam ni stigao da bilo kakvu sugestiju dam kolegi Atlagiću zato što je on završio svoje izlaganje, pa čak ni da ga opomenem.

(Branka Stamenković: Prozvali ste sledećeg.)

Hoćete li da me pustite da završim, koleginice Branka?

Znam ja odlično da vodim i znam odlično da se ovde neko brani ne od politike koja se vodi u ovoj skupštini, niti od politike koja se dešava na Glavnom odboru Srpske napredne stranke, nego se brani od istorijske odgovornosti za poteze koje je povlačio dok je vodio državu. O tome se radi. Znači, taj sud je mnogo gori nego poraz na izborima.

(Branka Stamenković: Rekao je reč „luftiguz“.)

Koleginice Bošnjak, izričem vam opomenu.

Izvinjavam se.

Koleginice Stamenković, izričem vam opomenu.

Ispravio sam se. Za razliku od nekih, ja priznajem grešku. Neki je nikad ne priznaju.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Marijan Rističević.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, samo utišajte drugaricu.

(Dijana Vukomanović: Mogli ste da me pitate da li želim da se Narodna skupština izjasni.)

PRESEDAVAJUĆI: Izvinite, kolega Rističeviću.

Da li želite da se u danu za glasanje izjasni Narodna skupština?

(Dijana Vukomanović: Da.)

Izjasniće se.

Zatražite ponovo reč, kolega Rističeviću.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, reklamiram član 103. i član 107. i reklamiram lažno predstavljanje.

Gospodine predsedavajući, praksa je, kada neko reklamira povredu Poslovnika, da to radi zbog toga što nije dobio repliku, da makar podigne Poslovnik, makar da ga ponese u Skupštinu. Znači, očigledno, sem što je drugarica zloupotrebila Poslovnik, da ga nije ni ponela. Kada ga nije ponela, onda ga je lako zloupotrebiti. Sledeći put joj savetujem da uprkos tome što galami.... Savetujem dragoj drugarici da ponese Poslovnik.

Ona je reagovala akonto toga što nije dobila repliku kao pripadnik opozicije. Koliko ja znam, ona je ovde izabrana na listi Socijalističke partije Srbije. Dakle, nije izabrana na listi Vuka Jeremića, koga u narodu zovu Vuk „Potomak“, naslednika naftnog izvora iz Ježevice, koji je zahvaljujući tome kupio stan od milion evra, potrošio tri i po miliona evra na putovanja za pet godina. Koliko ja znam, taj Vuk „Potomak“ ima dva poslanika ovde, koji su u dve različite poslaničke grupe. Ako nastavimo s ovom praksom, mi više ne znamo ko će za tog čuvenog Vuka „Potomka“, koji je tražio ono sramotno neobavezujuće mišljenje od Međunarodnog suda pravde i doveo do međunarodnog priznanja Kosova i Metohije, doveo do proglašenja lažne države Kosovo i Metohija, ne znamo više ko će se javiti.

Dakle, verujem da je to bila klasična zloupotreba Poslovnika, da je to bila replika, da je bila zloupotreba. I ukoliko postoji ono vreme od dva minuta, savetujem da oduzmete drugarici, da ubuduće pazite da li se radi o poslanicima Vuka Jeremića, poznatog kao Vuk „Potomak“, ili se ne radi, s obzirom na to da on ima poslanike u dve poslaničke grupe. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Nijedan poslanik nije u obavezi da maše Poslovnikom. U obavezi je da se prijavi za reč, a onda ću da pitam za osnov, što je koleginica kasnila.

Reč ima narodni poslanik Branka Stamenković, po Poslovniku.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Član 103. Poslanik se javio... Pa, bio je drugi stav. Javio se po Poslovniku, ušao u repliku i vi ste mu to dozvolili.

Malopre je poslanik Atlagić rekao reč „luftiguz“, niste trepnuli, a kada sam se ja pobunila i tražila da ga opomenete, vi ste meni izrekli opomenu.

Sada zahtevam da povučete ovu opomenu koju ste meni izrekli, da kaznite poslanika Atlagića. Ako to ne uradite, molim da se o ovome glasa u danu za glasanje. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: O povlačenju opomene koju sam izrekao nema ni govora.

(Branka Stamenković: Znači, „luftiguz“ je u redu?)

Znači, to zaboravite. A to što dobacujete i dalje, to je razlog zašto ste dobili opomenu. Ništa drugo. To je jedini razlog, ništa više.

(Branka Stamenković: I Šešelj je dobacivao.)

Možda je nekom gospodin Šešelj dobacivao, ali nije ometao rad Skupštine.

Da li želite da se Skupština u danu za glasanje izjasni?

(Branka Stamenković: Naravno.)

Reč ima narodni poslanik Marko Atlagić, po Poslovniku.

Izvolite.

MARKO ATLAGIĆ: Poštovani potpredsedniče, ovde je 107, dostojanstvo Narodne skupštine, radi građana Republike Srbije, radi intelektualaca koji gledaju profesora univerziteta, „luftiguz“ znači neradnik. A pošto mi je kolega Meho prebacio da to ne razume, nego samo intelektualci, ja sam preveo i na narodni jezik građanima.

Ja preporučujem kolegini, pošto je doktor nauka, neka zaviri u rečnik i vidi šta to znači. Hvala lepo.

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Ševarliću, po kom osnovu? Sačekajte da budete prozvani. Nisam vas prozvao.

Reč ima narodni poslanik Dragan Vesović.

Nije tu.

Reč ima narodni poslanik Veroljub Matić.

Izvolite.

VEROLJUB MATIĆ: Zahvaljujem.

Biću praktičniji i govoriću samo o dva zakona. Jedan je zakon o prosvetnoj inspekciji, vrlo kratko. Mislim da ta oblast nije bila u dobroj meri dosad rešena. Jako je bitno da prosvetna inspekcija praktično pokrije sve nivoe obrazovanja, odnosno prosvete i da stigne na sva mesta i najudaljenija mesta, mislim i na male škole, da bi se ujednačio kriterijum; jednostavno, da ne bismo dozvolili da ta deca budu oštećena u smislu nivoa obrazovanja i vaspitanja.

Druga praktična stvar koja nije dobro funkcionisala dosad, to su čl. 18. i 22, preneti ovlašćenja sa nivoa Ministarstva na nivo lokalne samouprave, odnosno gradova, odnosno opština. Opštine, odnosno gradovi ili su imali prosvetne inspektore ili nisu imali prosvetne inspektore. To pitanje nije bilo u dovoljnoj meri rešeno tamo gde nisu postojali prosvetni inspektori na nivou lokalnih samouprava. Ovim zakonom je to rešeno.

Članom 22. je rešeno da će ministar napisati pravila oko izbora. Ako se ne izabere prosvetni inspektor na nivou grada ili opštine, to će vršiti Ministarstvo, odnosno inspekcija na nivou Ministarstva, uz određenu nadoknadu. Mislim da to jeste dobro rešenje, da u svakom momentu ne može da bude praznog hoda ili samoinicijative ili nedozvoljenog ponašanja. Pozdravljam taj deo i mislim da su time praktično pokriveni i lokalni i republički nivo.

Drugi zakon o kojem želim da pričam, mislim da je udaran s obzirom na to da je to novina i nešto što se dešavalo u ovoj skupštini. Mislim i da su se određena nerazumevanja na tom nivou dešavala. To je zakon o nacionalnoj infrastrukturi geoprostornih podataka. Neću mnogo pričati o samom zakonu, ali

ću reći nešto što se nedovoljno razume, reći ću nešto o Republičkom geodetskom zavodu i radnicima, odnosno ljudima koji rade u Republičkom geodetskom zavodu i koji će u najvećoj meri raditi na nivou geoprostornih podataka.

Ovim zakonom uređuje se uspostavljanje i održavanje nacionalne infrastrukture geoprostornih podataka. Geoprostorni podaci su podaci sa određenom lokacijom ili su vezani geografskom oblašću. Hoću samo na brzinu da nabrojim šta su geoprostorni podaci, oni su u članu 10. navedeni. Mislim da će biti malo jasnije jer je ovaj zakon na visokom nivou i mislim da teško mogu da ga razumeju obični građani. A i nivo zakona je takav da mora da bude na ovom nivou. Pa su to: koordinatni referentni sistemi, geografska imena, administrativne jedinice, adrese, katastarske parcele, hidrografija, visina, zemljišni pokrivač, statističke jedinice, zgrade itd.

Ono što je jako bitno jeste da će uspostavljanje nacionalne infrastrukture geoprostornih podataka izvršavati savet. Na čelu tog saveta će biti direktor Republičkog geodetskog zavoda. Mislim da je to pravi izbor i da i određena stručna znanja i određeni stručni podaci koji se nalaze u Republičkom geodetskom zavodu logično nalažu da to bude direktor Republičkog geodetskog zavoda sa svojim saradnicima.

Sama primena, kada se uspostavi taj sistem, omogućiće dobitak, od pojedinca, fizičkog lica, preko privrede, javnog sektora, države itd. Navešću samo jedan plastični primer kako možemo to iskoristiti na efikasan način. Recimo, voćarstvo na nivou države. Mi zasad nemamo rejonizaciju, odnosno Ministarstvo, odnosno Vlada se sprema da donese uredbu ili pravilnik da rejonizuje područje za određenu voćarsku proizvodnju. Kada se ta rejonizacija uradi, preko upotrebe geoprostornih podataka, ostalih podataka itd. vrlo lako i brzo može se doći do prostora gde određena voćarska proizvodnja može da uspe i gde će država da finansira tu vrstu proizvodnje. Znači, neće morati da se raspituju kod određenih stručnih poljoprivrednih ustanova, neće morati da saznaju na neki drugi način. Jednostavno, jednim klikom mogu doći do tog podatka. To je praktična i dobra stvar gde će se ovi podaci moći i na ovaj način koristiti.

Ono što se ovde pojavljuje... Mislim da treba malo pojasniti šta je Republički geodetski zavod. Ovde postoji poprilično nerazumevanja, pogotovo od pojedinih poslanika. Republički geodetski zavod je skup katastara u celoj Srbiji i tamo se odigrava suština poslednjeg rada. Tamo su podaci.

Ovde se vrlo često zloupotrebljava pojam neažurnosti katastra, neažurnosti Republičkog geodetskog zavoda. Republički geodetski zavod je neažuran u meri koliko predmeta nije rešeno. Toliko je on neažuran. Za ažurnost je odgovoran vlasnik, korisnik nepokretnosti, a ne Republički geodetski zavod. To se na svim nivoima zloupotrebljava, kao da je Republički geodetski zavod obavezan da brine o nepokretnosti gde su vlasnici zaduženi da u roku od mesec dana od određenih promena, ili ako nije uknjiženo, prijave to Republičkom

geodetskom zavodu da bi se postupilo po tom zahtevu. Jednostavno, vlasnici i korisnici nepokretnosti su u obavezi da za svoje nepokretnosti prijave promene ili, ukoliko nisu uknjižene, da prijave, da bi Republički geodetski zavod sa strukom postupio i doneo određena akta, odnosno rešenja i vršio uknjižbu u Republičkom geodetskom zavodu. Ažurnost ili neažurnost Republičkog geodetskog zavoda se ne može pripisati Republičkom geodetskom zavodu; samo se može pripisati u meri koliko je nerešenih podnetih zahteva u Republičkom geodetskom zavodu.

Ono što je sledeće jako bitno, moram da se osvrnem na to – juče je u načelnoj raspravi kolega Zoran Živković izjavio, čitam iz stenograma, znači ništa proizvoljno: „Da li bilo ko od građana Srbije može sa sigurnošću, kada ode u katastar, da zna da ono što njega interesuje tamo, da to odgovara istini? Molim vas, znam po svom primeru...“ itd. Pa kaže: „Katastar je nešto, ima jedna poslovice – može da bude ali ne mora da znači, sa pravilnim akcentom. To je nešto što možda jeste, možda nije, i to pravi ogromne probleme“. I ono najbitnije što je kolega Živković rekao, kaže da su „katastri praktično kao jedna biblioteka u koju je ušla neka horda pijanih, nepismenih, istumbala...“. Ja ponavljam: „da su katastri praktično kao jedna biblioteka u koju je ušla neka horda pijanih, nepismenih, istumbala...“

Molim vas, mislim da je gospodin Martinović ovde reagovao, ali to nije dovoljno. On je reagovao sa svoje strane i na svom nivou, ali mislim da je predsedavajući morao da reaguje mnogo jače na ovakve izjave. Radi se o državnom organu, molim vas. Radi se o državnom organu.

Vi ste za nekoga ko radi državni posao rekli da je horda pijanih, nepismenih, istumbala. To „istumbala“, ja prvi put čujem reč, ali verovatno nešto znači, bar njemu.

Na neki način osećam svoju obavezu jer meni je baza, ja sam te struke, radio sam taj posao, meni miruje tamo radni staž; bio sam na takvim mestima gde sam mogao da vidim iznutra rad Republičkog geodetskog zavoda, odnosno katastara i znam šta se radi, kako se radi i koliko je to odgovoran posao. Ako hoćemo ozbiljnu državu... Ko nema sređen katastar nepokretnosti i upise prava na njima, mislim da nema ozbiljnu državu. Mislim da mi imamo i ozbiljnu državu i ozbiljne katastre i ozbiljan Republički geodetski zavod.

Iz tih razloga, kažem, dužan sam da reagujem, da demantujem da to nije tako, da su praktično oljagani i državni organ kao posebna organizacija, Republički geodetski zavod, i svi radnici tamo. Pored geodeta, tamo postoje i neki drugi radnici, od pravnika, nekih drugih radnika itd., pomoćnog osoblja, svi su oljagani. Oljagana je struka i van Republičkog geodetskog zavoda, znači struka, gde otprilike pola geodeta radi u Republičkom geodetskom zavodu, pola radi van njega. Svi su oni oljagani i na to se jednostavno mora reagovati.

Još nešto ću reći. S obzirom...

Molim vas, ako se nekom žuri... Mislim da je ovo jako bitno.

Pokojni premijer Zoran Đinđić bio je predsednik jedne komisije u Republičkom geodetskom zavodu dok je bio premijer. Zoran Živković, koji je naslednik njegov, uspeo je da pogazi i njega s obzirom na to da je Zoran Đinđić verovatno razumeo šta radi Republički geodetski zavod i čime se bavi i bio zvanično predsednik jedne komisije u RGZ-u.

Da li mogu da budu horde pijanih ljudi oni koji rade na putevima, na mostovima? Gledali ste mostove i ovde u Beogradu; vidite da se most gradi i s jedne i s druge strane i da se negde tamo na sredini sastavi bez greške. Tuneli se kopaju s jedne i s druge strane, može se i vertikalno upadati pa sa četiri strane se kopaju tuneli. Šta mislite, da napravite četiri tunela, da li to može da radi horda pijanih ljudi?

Da li vojska može da funkcioniše bez ovoga? Ne može. Da li mogu rakete, da se napuni softver sa koordinatama koje gađaju u centimetar? Da li to mogu da rade horde pijanih ljudi?

Moj je predlog, ako je moguće, da odloženo predsedavajući Skupštine izrekne kaznu, ili najstrožu kaznu, pa da Republički zavod preko svojih predstavnika ovde, preko direktora Republičkog geodetskog zavoda, javno reaguje i demantuje ovakve izjave, koje jednostavno nisu dostojne nijednog nivoa a kamoli ove skupštine. Molim da se tako postupi. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Zoran Radojičić.

Nije tu.

Reč ima narodni poslanik Boban Birmančević.

Izvolite.

BOBAN BIRMANČEVIĆ: Poštovani predsedavajući, poštovani ministre sa saradnicima, poštovane kolege poslanici i poštovani građani, set zakona koji je na ovom dnevnom redu jasno pokazuje ozbiljnost i ovih ministara ovde i ove vlade i, naravno, nas u Narodnoj skupštini.

Ono što bih hteo odmah na početku, već je pred kraj rasprava u načelu, jeste da demantujem opozicione kolege koje su navele da se niko ozbiljno ne bavi školstvom. Upravo ovi zakoni i zakoni koje smo usvojili u prethodnim raspravama pokazuju da se ovo ministarstvo i ova vlada, sve zajedno sa ovom Narodnom skupštinom, najozbiljnije i na najkvalitetniji i najefikasniji način bave upravo zakonima koji definišu prosvetu.

Nemoguće je preskočiti i ne pomenuti sve ono što je prethodilo ovakvom zakonu i ovim zakonima, a to su udžbenici, koji su pre svega bili namenjeni profesorima a ne učenicima; zakoni koji su u centar stavljali prosvetne radnike a nedovoljno učenike, koji nisu štitili učenike i koji kao proizvod toga nisu dovodili do kvalitetnih i stručnih zvanja.

Upravo će nacionalni okvir kvalifikacija dovesti u red oblast koja je svima bila sporna i koja se godinama unazad pominje. Upravo i zakoni koji su preuzeti i doneti na ovu skupštinu, koji će biti, nadam se, izglasani u danu za

glasanje, pokazuju ozbiljnost onih koji o prosveti misle. Preuzeti odgovornost i doneti nove zakone a ne ispravljati stare – svih ovih pet zakona koji su na dnevnom redu su novi zakoni – pokazuje da ovi ljudi rade svoj posao.

Evropski okviri su nešto što je naravno deo, na šta se oslanjaju zakoni, ali, u suštini, osnovna forma svih ovih zakona usmerena je upravo na učenike, na građane i na sve one koji misle dobro ovoj državi.

Godinama unazad niko nije imao hrabrosti da se uzme ukoštac sa problemima. Odgovornost za ovo što ćemo danas izglasati – naravno, ne danas nego u danu za glasanje – jeste i na nama i na onima koji su predlagali, ali rezultati ovih zakona će biti postignuti i biti jasni i vidljivi tek za nekoliko godina.

Svakako, jedan vrlo, vrlo značajan zakon, to je upravo zakon o elektronskom poslovanju, o elektronskoj upravi. Deo je konkretnih zakona i ulazi u sve zakone o kojima pričamo, zakone o kojima smo ranije govorili. Ako vam kažem da smo nekada maštali i sanjali o elektronskoj upravi, mi tu elektronsku upravu imamo. Digitalizacija je nešto što ne kuca nama na vrata, to je nešto što je već kod nas u kući.

Ja bih zaista... Naš narod, srpski narod, ljudi koji žive u Srbiji, zaista smo jako talentovani, i siguran sam da su svi, od tri do 93 godine, vrlo, vrlo sposobni i vrlo spremni; prešli smo vrlo brzo sa pisama i razglednica na SMS i MMS poruke, a još brže ćemo preći sa SMS-a i MMS-a na digitalno poslovanje. Za svaku pohvalu, izuzetno smo talentovani za digitalizaciju. Mislim da u svetlu toga, završavam svoje izlaganje, budućnost Srbije, budućnost svih nas, posebno naših potomaka, jeste upravo u dobrim i kvalitetnim prosvetnim zakonima, u digitalizaciji i na putu koji ova vlada kvalitetno trasira i vodi. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Miladin Ševarlić.

Imate još minut i trideset sekundi.

MILADIN ŠEVARLIĆ: Zahvaljujem, gospodine potpredsedniče.

Gospodine ministre, imam tri pitanja ili molbe. Ako niste u mogućnosti sada da odgovorite, može i naknadno.

Prva molba proizlazi iz zahteva većeg broja skupova nacionalnih organizacija Srba iz regiona, koji mole da se bukvar srpskog jezika napravi jedinstven za svu srpsku decu, jer nemački se uči iz nemačkog udžbenika i u Nemačkoj, i u Austriji i u Švajcarskom kantonu nemačkog govornog područja, engleski u Engleskoj, Americi itd.

Drugo pitanje jeste – molim vas da prekontrolišete udžbenik Biologija, osmi razred, izdanje Logosa, autor je Gordana Subanov Simić, u kome stoji sledeće, u rubrici „Otkrivalica“: kukuruz, soja, uljana repica i pamuk su danas skoro 100% genetski modifikovani organizmi. To je apsolutna neistina jer su celokupne površine pod genetski modifikovanim organizmima u svetu 180.000.000 hektara, a to je oko 10% obradivog zemljišta u svetu. Druga

netačnost u ovoj istoj metodičkoj jedinici kaže da je pre toga... Samo momenat, da otvorim taj slajd. Na kraju je rečenica da je „organska“ poljoprivredna proizvodnja nastala kao odgovor na GMO. Pa, organska poljoprivreda je postojala u vreme kada nisu uopšte korišćena hemijska sredstva.

(Predsedavajući: Privodite kraju, kolega Ševarliću.)

Treće što molim, dozvolite, danas je 99 godina Poljoprivrednog fakulteta Univerziteta u Beogradu, jednog od šest najstarijih fakulteta u sklopu Univerziteta u Beogradu, koji je između 200. i 300. mesta. Tim povodom vas posebno molim, Vlada Republike Srbije, Narodne Republike Srbije svojevremeno je donela odluku da se oko 800 hektara na potesu Crvenke u sastavu PKB-a, koji će biti privatizovan, dodeli Poljoprivrednom fakultetu Beograd za ogledno dobro za ratarstvo i stočarstvo, što naš fakultet nema. Molim vas da sa ministrom privrede pokušate, i sa dekanom, da razgovarate o tome.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolega.

Reč ima ministar gospodin Šarčević.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Pokušaću za trideset sekundi da odgovorim. Za ovo treće zalažemo se ministar Nedimović i ja u potpunosti. Kontakt sa dekanicom i sve druge pripreme, i za sto godina, radimo intenzivno, i pripremamo dobar budžet za renoviranje svih ostalih delova fakulteta.

Drugo, pogledaćemo udžbenike. Ja sam apsolutno protiv GMO, tako da ćemo to pogledati, zaista nisam znao.

Ono što je bitno, prvo, niste bili juče na sednici kada sam pričao da smo napravili jedinicu u Zavodu za unapređenje vaspitanja i obrazovanja od ljudi koji se bave samo strukom tzv. nacionalne nauke, istorije, geografije, jezika i književnosti, bukvara i tako dalje. I, radimo jedinstveni nastavni plan i program kroz posebne veze sa Republikom Srpskom, to nikakva tajna nije, to rade sve zemlje sveta, gde mi uključujemo našu dijasporu i Srbe iz regiona. Jednog dana će se verovatno i oni koji žive u nekim drugim delovima gde su nekad bili Srbi setiti da priđu, ali mislim da ste me razumeli. Tako da je to neka jedinstvena potreba i prvi put to radimo vrlo organizovano, i radi se na jedinstvenom bukvaru za dijasporu.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Zvonimir Đokić.

Izvolite.

ZVONIMIR ĐOKIĆ: Zahvaljujem, poštovani predsedavajući.

Uvaženi ministri sa saradnicima, poštovani narodni poslanici, govoriću o Predlogu zakona o elektronskoj upravi. Da li možete da zamislite sledeću situaciju u Srbiji: za osnivanje novog preduzeća potrebno je pet minuta, još par minuta potrebno je da se pokrenu bankarski računi za novo preduzeće; samo nekoliko sekundi, dakle manje od minuta, dovoljno je za potpisivanje poslovnih ugovora posredstvom pametnih telefona; mogućnost sprovođenja izbora, bilo da su lokalni ili parlamentarni, glasanjem iz svoje dnevne sobe ili bilo kog dela

sveta gde je dostupan internet; bilo kakav posao koji morate obaviti sa državnom upravom možete obaviti u jednom danu putem interneta itd.?

Teško je zamisliti takvu situaciju kod nas, ali takvoj Srbiji težimo. Upućeniji mogu pretpostaviti, ali sve ovo i mnogo više od toga već godinama unazad moguće je u jednoj maloj, gotovo najmanjoj zemlji Evropske unije, Estoniji, državi koja se godinama unazad opredelila za digitalizaciju i već odavno se zalaže za to da se u EU donose i sprovode propisi koji će podržati da se četiri slobode EU, a to su sloboda kretanja ljudi, roba, usluga i kapitala, prošire na još jednu, petu – slobodu kretanja podataka.

Postojeći propisi o tome gde javne ustanove i privatna preduzeća smeju koristiti, skladištiti i čuvati prikupljene podatke u zemljama EU uglavnom su skrojeni prema nacionalnim granicama, a tako je i kod nas. Novi propisi i rešenja koji su već primenjeni u Estoniji a zatim i drugim zemljama EU zaista olakšavaju život građana jer više nisu potrebni pečati i hrpe papira i potpisa, čekanje na šalterima i slično. Nedavno sam po ko zna koji put u životu ponovo doživeo čekajući ispred jednog šaltera u nameri da dobijem željenu potvrdu da od službenice čujem – žao mi je, pao je sistem. Užas!

Evo samo nekih inovacija koje je Estonija već odavno uvela u praksu: digitalno sklapanje ugovora; mogućnost osnivanja preduzeća u Estoniji bez obaveze da tamo imate prebivalište ili boravište, pa čak ne morate ni nogom da stupite u Estoniju, tzv. e-rezidentnost. Troškovi osnivanja preduzeća ali i zahtevi državne birokratije svedeni su na minimum, pa se vođenje poslovanja odvija putem interneta. Nije nužno zaposliti čak ni lokalnog direktora, a oporezivanje je vrlo jednostavno. Za prve dve i po godine postojanja tog sistema prijavilo se 20.000 fizičkih lica, pravnih lica iz 138 različitih zemalja – zamislite, čak i japanski premijer – a Estonci očekuju da će do kraja 2025. godine imati čak deset miliona e-rezidenata. Dobar posao, zar ne?

Bilo kakav posao koji morate obaviti s javnom upravom u Estoniji možete obaviti putem interneta; sve osim obavljanja nečega što se smatra visokorizičnim, poput sklapanja braka, u šali ali i sa ponosom ističu Estonci. Sprovedenje izbora glasanjem iz kuće, govorio sam o tome – u Estoniji su na parlamentarnim izborima još davne 2011. godine glasovi putem interneta stizali iz 105 zemalja sveta.

Pre dvadeset godina bankarstvo putem interneta bilo je u povoju, a danas čak i penzioneri u Srbiji, dakle kod nas, obavljaju platni promet svojim pametnim telefonima.

Poštovane kolege, ubeđen sam da ste razmislili o tome koliko se stabala šumskog drveća poseče i trajno uništi samo zbog papira u Narodnoj skupštini Republike Srbije. Dodajte tome i uništene šume zbog potreba ostalih institucija. Razmišljajte o tome.

Na kraju, želim da se osvrnem na prethodna izlaganja i neke skeptične izjave poput one da nemamo još ni izgrađenu kanalizaciju, vodovod i asfaltirane

puteve do svojih kuća, a hoćemo da uvedemo digitalizaciju. Da, gospodo, hoćemo, jer da je čovečanstvo čekalo da svaka kuća i svaka porodica nabavi po makar jednu voštanu sveću, mi do danas ne bismo ni sijalicu izmislili.

Dakle, mi iz Srpske napredne stranke, predvođeni Aleksandrom Vučićem, usvojićemo predložene zakone i idemo napred. Ko želi, neka nam se priključi, a ko ne, živeće u mraku.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Jasmina Obradović.

Imate jedan minut, preostalo vreme poslaničke grupe.

Izvolite.

JASMINA OBRADOVIĆ: Zahvaljujem.

Poštovani ministri sa saradnicima, poštovane kolege, predsedavajući kaže da je ostao još jedan minut. Ono o čemu sam želela da govorim danas jeste zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija Republike Srbije i, evo, pre nego što počnem bilo šta, ja ću odmah i da završim.

Završiću na sledeći način: na kraju, Poslanička grupa SNS podnela je određen broj amandmana na ovaj zakon kojim svako od nas daje svoj doprinos u definisanju pojmova, principa i ciljeva ovog zakona. Našim amandmanima želimo da snažno podržimo ovaj zakon, svako iz svoje vizure. Ja ću se, pošto mi je to blisko, baviti kadrovskom politikom s aspekta razvoja kadrova u javnim preduzećima, ali o tome više u raspravi o amandmanima.

U danu za glasanje svakako ćemo podržati sve ove zakone. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Pošto na listama poslaničkih grupa više nema prijavljenih za reč, pre zaključivanja zajedničkog načelnog pretresa pitam da li žele reč predstavnici poslaničkih grupa ili još neko ko nije iskoristio svoje pravo iz člana 96. Poslovnika.

Reč ima narodni poslanik Branka Stamenković.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Došli smo do kraja načelne rasprave. Želim da se zahvalim ministru što je bio korektan, što je odgovarao na pitanja. Nisu svi ministri raspoloženi da odgovaraju na pitanja.

Raduje me u vašem poslednjem odgovoru to da stavljamo stručnost ispred papira, jer dok je papir bio na prvom mestu, napravili smo taj fenomen kupljenih diploma. Moramo naći način i s tim da se izborimo. Ako biste mogli nekako to da obećate, da ćete da se trudite, to bi bilo sjajno.

Nećemo se videti sada u raspravi o pojedinostima – žao mi je zbog toga, neću imati priliku da predstavim svoje amandmane – zato što su poslanici vladajuće koalicije opet uzurpirali sve vreme predviđeno za predstavljanje amandmana. Želim vam svu sreću da to nekako psihički preživite. Nekako zamišljam da ćete, ne jednom, u sebi pomisliti i plakati za Brankinim amandmanima o besplatnim udžbenicima.

Oko besplatnih udžbenika se nećemo nikada složiti. Ili, čini mi se, u stvari, da je žalosno to što se mi slažemo; verujem da ministar smatra da bi to bilo sjajno, da sva deca imaju udžbenike, ali insistira da nema para. Ono u čemu se ne slažemo jeste da ja tvrdim da para ima. Od ministra očekujem da se rukama i nogama sa tog mesta na kome se nalazi bori da ovo bude prioritet. To je najbolja populaciona politika – pomoći roditeljima da ekonomski mogu da izdržavaju više od jednog deteta.

Na kraju još samo želim da kažem da u ovoj Narodnoj skupštini kada poslanici vladajuće koalicije dobacuju, onda je to tradicija parlamentarizma. Kada ja prihvatim tu tradiciju, onda je to za opomenu. Sram vas bilo dvostrukih aršina! Toliko od mene.

PREDSEDAVAJUĆI: Koleginice Stamenković, nemojte da iznosite neistine. Niko vas nije ni ometao, niti vam dobacivao. Niko. Možda su poslanici između sebe pričali, ali niko vam nije dobacivao.

Jako je bezobrazno što optužujete kolege koje zaista ništa nisu uradile protiv vas dok ste vi diskutovali.

(Branka Stamenković: Ja pričam uopšteno.)

Nemojte vi uopšteno. Optužili ste direktno poslanike sa kojima se vi ne slažete da vam dobacuju i da vas ometaju, a da ja kao predsedavajući imam dvostruke aršine. Upravo ste to rekli.

Sad smo došli do toga da ste vi to uopšteno rekli. Nema uopšteno.

(Branka Stamenković: Ne danas, generalno.)

A ne danas, a ne sada? Dobro. Sviđa mi se takav način razmišljanja.

Reč ima narodni poslanik Dijana Vukomanović.

Izvolite.

DIJANA VUKOMANOVIĆ: Zahvaljujem se, predsedavajući.

Evo, imam još nekoliko minuta pa i ja da kažem koju reč, samo jednu rečenicu o parlamentarizmu. Podsetiću vas na reči jednog od teoretičara engleskog tipa konstitucionalizma i parlamentarizma, pošto svi znamo da je Velika Britanija majka parlamenta, koji je rekao da Britanski parlament može sve osim da muškarca pretvori u ženu. Vi ste uspeli čak i u tome. Pročitacete moju aluziju, znate na šta mislim. Sutra ćemo imati prilike da se oči u oči pogledamo, nadam se, sa Vladom i ministrima, poslednji je četvrtak u mesecu. Dakle, uspeli ste čak i u tome.

Ali, evo, da ne budu u tom smeru moje završne reči, hoću da kažem da će vladajuća koalicija uspeti da usvoji, svojom brojčanom nadmoći, ovaj set od pet zakona. A ja želim ministrima Šarčeviću i Ružiću da ne dođu u situaciju da nakon dve godine, kao što je ovaj slučaj sa Zakonom o udžbenicima, povlače zakone za koje se danas zalažu i da jednostavno kažu da institucije Srbije nisu izdržale pritisak ovih slova i ovih papira na kojima su napisani zakoni, i da ne moraju da pišu neke nove zakone koji će biti upodobljeni sa realnim životom i realnom situacijom u Srbiji.

Dakle, ja vam želim da što više sprovedete dobrih odredaba. Naša poslanička grupa je takođe dala amandmane, ali kažem vam da će ta sila, to samopouzdanje i to samouverenje kad-tad doći u sudar sa realnim životom i realnom situacijom u Srbiji. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Vladimir Orlić.

Izvolite.

VLADIMIR ORLIĆ: Hvala lepo, gospodine predsedavajući.

Gospodo ministri, verujem da je tok ove rasprave pokazao koliko smo samo bili u pravu kada smo na početku saopštili da ovim predlozima zakona zaista suštinski nema šta da se zameri, da su rešenja u njima nesporno dobra.

Kada pogledate kako je tekla ova rasprava juče i danas, suočite se sa činjenicom da su izgleda „najozbiljnije“ zamerke išle u smeru da će metaregistar da bude oružje Velikog brata i da će udžbenici koji sadrže više od pedeset stranica da deluju zastrašujuće na đake. E, koliko je to ozbiljno, svako može sam da zaključi, toliko su ozbiljne i sve ostale zamerke. Ove su bile onako ponajkrupnije.

Naravno, izrekli su ih ljudi koji, evo, sad nam saopštiše, nisu i dalje zaključili, a to Poslovnik lepo predviđa, koliko ko vremena za raspravu ima i kako može da ga koristi, pa su slobodni, naravno, i oni da to urade sutra ili bilo koji drugi dan; oni koji su završili, izgleda, sa glavnim utiskom u vidu plakanja više u sali nisu ni prisutni, i oni koji su saopštili da Britaniju doživljavaju za neku majku, tako nešto.

(Dijana Vukomanović: Majka parlamentarizma.)

Šteta što tu za Srbiju nije bilo mesta u izjavi te vrste. Šteta, ali opet ništa neočekivano.

Jesu i ovi predlozi zakona, gospodo ministri, dobar dokaz da su zaslužena sva ona priznanja koja su dobili resori koje vi predstavljate – međunarodna priznanja za resor prosvete o kojima smo razgovarali i prošli put kada ste bili u ovoj sali ali i ona koja se tiču neposredno Kancelarije za IT i e-upravu, koja je dobila prestižnu nagradu pre neki dan, nagradu na svetskom nivou za doprinos razvoju informacionog društva koju dodeljuje Svetski samit.

Naravno da nisu bez razloga i bez osnova i oni dobri rezultati koje postizemo ovde na domaćem terenu ne samo kroz dobre zakone koje usvajamo, koji podstiču da budemo društvo znanja, društvo kompetencije, društvo sposobnih i zadovoljnih ljudi, već i da to gradimo korak po korak već danas, na primer kroz otvaranje novih naučnoistraživačkih centara, uz saradnju našeg Ministarstva prosvete sa uspešnim domaćim kompanijama; kroz podršku različitim programima koji čine da naši ljudi na tržištu rada već koliko danas, već koliko sutra umeju da pruže više, da im posao bude lakši i da taj posao više vredi.

Tako se odnose oni kojima je zaista do nečega suštinski i istinski stalo. Oni, dakle, brinu o poverenim resorima, oni brinu o poverenom im društvu, oni se trude da svakoga dana zabeleže neki novi rezultat. Taj rezultat podrazumeva –

da, bilo je o tome reči i danas – izgradnju bazične infrastrukture tamo gde nedostaje ali i izgradnju ove moderne infrastrukture koja čini da budemo svesni u kojoj se godini nalazimo, da ne samo stižemo, već i gde god možemo prestižemo one najuspešnije, i u domenu digitalizacije i u domenu e-uprave i svih ovih sjajnih primera o kojima su govorile naše kolege iz Poslaničke grupe SNS čitavog dana.

Kao što smo najavili, mislim da je to učinila upravo koleginica Obradović, budite uvereni, podržavaćemo dobra rešenja i ono što je za Srbiju nesporno korisno sa puno volje, sa puno truda, kako danas tako i u raspravi u pojedinostima, sa velikom voljom. Hvala vam najlepše.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Pošto više nema prijavljenih, zaključujem zajednički načelni pretres o predlozima zakona iz tačaka 1, 2, 3, 4. i 5. dnevnog reda.

Nastavljamo sutra, u skladu sa članom 205. Poslovnika, u 16 sati.

(Sednica je prekinuta u 18.10 časova.)